

Kriminogenní a psychologické faktory násilné kriminality

Bc. Ivana Pálková

Diplomová práce
2018

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky
akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Ivana Pálková**
Osobní číslo: **A16784**
Studijní program: **N3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Kriminogenní a psychologické faktory násilné kriminality**
Téma anglicky: **The Criminogenic and Psychological Factors of Violent Crime**

Zásady pro vypracování:

1. Zpracujte rešerši literatury a pramenů, které se vztahují ke zpracovávanému tématu.
2. Vymezte fenomenologické a etiologické otázky včetně právního a sociálního rámce, které souvisí s násilnou kriminalitou.
3. Zpracujte metodiku výzkumné části kvalifikační práce.
4. Analyzujte a specifikujte aktuální stav násilné kriminality a její vnímání ze strany veřejnosti.
5. Výstupy z praktické části kvalifikační práce aplikujte ve vlastních návrzích a závěrech, získaná data vyhodnoťte a zpracujte do grafů a tabulek.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. DUFKOVÁ, Ivana a Jiří ZÁMAL. Domácí násilí se zaměřením na problematiku obětí. Praha: Střední policejní škola Ministerstva vnitra v Praze, 2005. ISBN 80-239-5686-8.
2. KOUDELKOVÁ, Anna. Psychologické otázky delikvence. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1995. ISBN 80-7187-022-6.
3. KUČHTA, J., VÁLKOVÁ, H. a kol.: Základy kriminologie a trestní politiky. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, Praha 2005. ISBN 80-7179-813-4.
4. NAKONEČNÝ M.: Sociální psychologie, 1. vyd. ACADEMIA, Praha 1999, ISBN 80-200-0690-7.
5. SČERBA, Filip, Milan VICHLENDÁ a Lenka STAŇKOVÁ. Násilná kriminalita. 1. vyd. Praha: Leges, 2015. ISBN 978-80-7502-069-7.}
6. ZELINKA, Stanislav. Kriminologie. 1. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta aplikované informatiky, 2014. ISBN 978-80-7454-418-7.

Vedoucí diplomové práce:

PhDr. Mgr. Stanislav Zelinka

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání diplomové práce:

8. prosince 2017

Termín odevzdání diplomové práce:

28. května 2018

Ve Zlíně dne 8. prosince 2017

doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.

děkan

doc. RNDr. Vojtěch Křesálek, CSc.

ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byla jsem seznámena s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně, dne 20. 5. 2018

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá analýzou kriminogenních a psychologických faktorů násilné kriminality. Teoretická část popisuje základní pojmy, právní rámec, násilnou kriminalitu, metodiku vyšetřování a viktimologii. Praktická část je zaměřena na komparaci vývoje kriminality a analýzu kriminality ve Zlínském kraji. Třetí kapitola obsahuje návrh na snížení násilné kriminality. V poslední části je zkoumán názor veřejnosti pomocí dotazníku.

Klíčová slova: kriminalita, násilí, pachatel, oběť, psychologie, prevence

ABSTRACT

This master thesis deals with analysis of criminogenic and psychological factors of violent crime. The theoretical part describes basic concepts, legal framework, violent crime, investigation methodology and victimology. The practical part is focused on comparison of the development of crime and analysis of crime in the Zlin region. Third chapter includes a proposal to reduce violent crime. In the last chapter examines public peace through a questionnaire.

Keywords: crime, violence, offender, victim, psychology, prevention

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce panu PhDr. Mgr. Stanislavu Zelin-
kovi za jeho vstřícnost a cenné rady, které mi pomohly při tvorbě diplomové práce. Dále
všem účastníkům dotazníkového šetření, za jejich ochotu a pomoc. V neposlední řadě ro-
dině a přátelům, kteří mě při studiích vždy podporovali.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG
jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 ÚVOD DO KRIMINOLOGIE A PRÁVNÍ RÁMEC	11
1.1 FENOMENOLOGIE KRIMINALITY	11
1.1.1 Vymezení základních pojmů.....	11
1.1.2 Zdroje informací.....	13
1.1.3 Vědní obory související s kriminologií.....	13
1.2 ETIOLOGIE KRIMINALITY	14
1.2.1 Vymezení základních pojmů.....	15
1.2.2 Kriminogenní faktory.....	15
1.2.2.1 Biologická a psychologická oblast	15
1.2.2.2 Sociální oblast.....	16
1.3 TRESTNĚPRÁVNÍ ÚPRAVA	16
1.3.1 Česká právní úprava.....	16
1.3.2 Sankcionování pachatelů.....	18
1.3.3 Druhy sankčního opatření	20
2 NÁSILNÁ KRIMINALITA	21
2.1 VÝZKUM NÁSILNÉ KRIMINALITY	21
2.1.1 Kriminologický výzkum	21
2.1.1.1 Fáze výzkumu	22
2.1.1.2 Výzkumné techniky	22
2.2 PREVENCE NÁSILNÉ KRIMINALITY	23
2.2.1 Sociální prevence	24
2.2.2 Situační prevence	24
2.2.3 Viktimologická prevence	24
2.3 OSOBNOST PACHATELE	25
2.3.1 Kriminální kariéra pachatele	25
2.3.2 Typologie pachatelů	26
2.3.2.1 Biologicko-kriminogenetické teorie	27
2.3.2.2 Psychologicko-kriminogenetické teorie	27
2.3.2.3 Sociologicko-kriminogenetické teorie	28
3 METODIKA VYŠETŘOVÁNÍ	29
3.1 VÝZNAM STOP PRO VYŠETŘOVÁNÍ.....	29
3.2 VYŠETŘOVÁNÍ VYBRANÝCH TRESTNÝCH ČINŮ	30
3.2.1 Metodika vyšetřování vražd.....	30
3.2.2 Metodika vyšetřování loupeží.....	30
3.2.3 Metodika vyšetřování úmyslných ublížení na zdraví.....	30
4 VIKTIMOLOGIE	32
4.1 HISTORIE A ZÁKLADNÍ POJMY	32
4.2 TYPOLOGIE OBĚTÍ	33
4.3 POMOC OBĚTEM	34
4.3.1 Reakce osob po násilné činnosti	34
4.3.2 Práva oběti.....	35

4.3.2.1	Zvlášť zranitelné oběti	35
4.3.2.2	Druhy práv obětí	36
II	PRAKTICKÁ ČÁST	39
5	KOMPARACE VÝVOJE KRIMINALITY	40
5.1	VÝVOJ KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE	40
5.2	KRIMINALITA JEDNOTLIVÝCH KRAJŮ	43
6	ANALÝZA KRIMINALITY VE ZLÍNSKÉM KRAJI	45
6.1	ROZBOR NÁSILNÉ ČINNOSTI V ROCE 2017	47
6.2	SKLADBA NÁSILNÝCH TRESTNÝCH ČINŮ	51
7	NÁVRH NA SNÍŽENÍ NÁSILNÉ KRIMINALITY	53
7.1	MÍRA AKTUÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ	53
7.2	NEJVÍCE OHROŽENÉ OBLASTI	55
7.3	OHODNOCENÍ RIZIKA NEJVÍCE OHROŽENÝCH OBLASTÍ	56
7.4	NÁVRH OPATŘENÍ KE SNÍŽENÍ KRIMINALITY	58
7.4.1	Zvýšení bezpečnosti nejvýše ohrožených lokalit	58
7.4.2	Snížení násilné kriminality obecným opatřením	61
8	DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	66
8.1	VÝSLEDKY DOTAZNÍKU	66
8.2	ZÁVĚREČNÉ VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU	78
	ZÁVĚR	81
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	82
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	85
	SEZNAM OBRÁZKŮ	86
	SEZNAM GRAFŮ	87
	SEZNAM PŘÍLOH	89

ÚVOD

K nejzávažnějším činům se v oblasti kriminality jednoznačně řadí činy násilné kriminality. Je tomu tak především z toho důvodu, že velmi často můžou vyústit v ohrožení života a zdraví oběti. Proto je nutné eliminovat co nejvíce rizikových faktorů, které dávají pachatelům podněty k násilnému chování. Násilí páchané v rodinách většina z nás příliš neovlivní, k tomu, co se děje na veřejnosti, však můžeme pomoci vlastní prevencí. Z tohoto důvodu byla právě tato problematika vybrána jako téma diplomové práce.

Cílem této práce je analyzovat vývoj násilné kriminality a její vnímání ze strany veřejnosti. Pro tuto analýzu je k detailnějšímu zpracování zvolen Zlínský kraj. Následně na to jsou získaná data zpracována do grafů a tabulek, vyhodnocena, a výstupem kvalifikační práce je aplikace vlastních návrhů a závěrů.

Teoretická část charakterizuje fenomenologii a etiologii kriminality a její českou trestněprávní úpravu. Druhá kapitola se již konkrétně věnuje násilné kriminalitě. Popisuje její výzkum, jednotlivé fáze a výzkumné techniky. Obsahuje informace o prevenci a taktéž popisuje osobnost pachatele. Ve třetí části jsou definovány metodiky vyšetřování násilné kriminality, udává, jaký význam mají stopy ve vyšetřování, a zahrnuje způsob vyšetřování tří nejčastějších násilných činů. Poslední kapitola teorie je věnována obětem, tedy viktimologii. Vymezuje vznik tohoto pojmu, typologii obětí a způsoby, jak obětem pomoci. V neposlední řadě jsou zmíněna i jejich práva.

Praktická část komparuje vývoj kriminality v České republice, abychom měli představu o jejím celkovém vývoji. To nám pomůže i lépe pochopit vývoj samotné násilné kriminality. Ta je podrobněji rozebrána ve druhé kapitole praktické části. Zaměřuje se na zvolený Zlínský kraj v dlouhodobém i krátkodobém časovém horizontu. Následně je pro praktickou ukázkou, ke snížení násilné kriminality, vybráno město Uherské Hradiště. Návrh popisuje aktuální stav zabezpečení města a navrhuje jeho vylepšení. Poslední kapitola je věnována dotazníkovému šetření, jehož smyslem je získat názor veřejnosti na násilnou kriminalitu. Jeho vyhodnocení je zobrazeno v jednotlivých grafech a shrnuto v závěru práce.

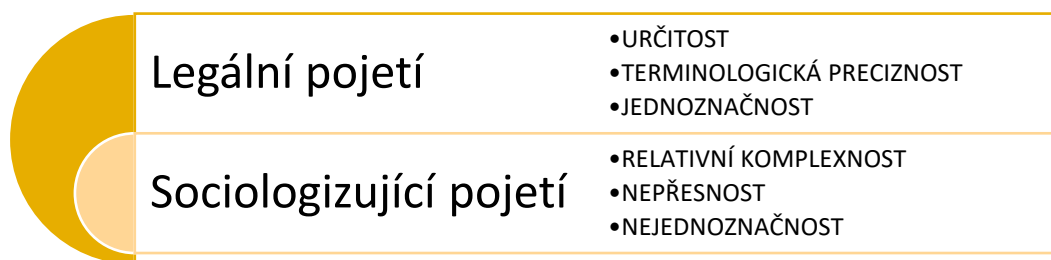
I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ÚVOD DO KRIMINOLOGIE A PRÁVNÍ RÁMEC

Kriminologie je definována jako společenskovední disciplína, zabývající se jednotlivci, společnostmi i sociálními skupinami, které ji tvoří. Na rozdíl od jiných vědních disciplín se jedná o vědu empirickou, tzn. zaměřenou na poznání reálných jevů a okolností souvisejících s kriminalitou. Zajímá se o to, jaké jsou reálné důsledky aplikace příslušných norem v praxi, jak se projevují jejich nedostatky a komu je navzdory formální ochraně znemožněno fakticky využívat formální rovnost občanů. [3]

Kriminologii, jakožto vědní obor o kriminalitě, můžeme rozdělit do dvou skupin:

- trestná činnost (legální chápání kriminality),
- jednání a chování, které není trestněprávně sankcionované, ale je společensky nežádoucí (sociologizující chápání kriminality). [5]

Obrázek 1: Pojetí kriminality [vlastní]

1.1 Fenomenologie kriminality

Předmětem pozornosti je trestný čin (dále jen TČ) jako individuální jev a kriminalita jako hromadný jev. Vlastní je jí zejména jednota znaků, do kterých se zahrnují masový jev, sociální jev, trestněprávní jev a souhrn trestných činů. Všechny tyto jevy jsou posuzovány jednotně, aby bylo možno pátrat po příčinách nějakého jevu, je třeba nejprve tyto jevy pozorovat a popsat. Rozlišuje se tedy kriminální fenomenologie, která popisuje jevovou stránku kriminality od kriminální etiologie usilující o její vysvětlení. Fenomenologie se tedy zabývá především stavem, strukturou a dynamikou kriminality. [16]

1.1.1 Vymezení základních pojmů

Stav kriminality vyjadřuje kvantitativní charakteristiku v absolutních číslech. Vyjadřuje celkový počet TČ (pachatelů), k nimž došlo za určitou časovou jednotku na určitém území. Je nutno rozlišit údaje o stavu (rozsahu) a úrovni (intenzitě) kriminality. Rozsah je dán

počtem jednotek daného souboru, znamenající výskyt trestné činnosti. Tyto údaje o rozsahu samy o sobě nevyovídají nic o její úrovni, ale jen o výskytu kriminality. Na stav obecně však mají značný vliv demografické procesy. Proto bývají přínosnější údaje o úrovni (intenzitě) kriminality, které berou v úvahu početnost obyvatelstva na daném území. Úroveň kriminality je tedy relativní velikost výskytu poměřený četností možných nositelů tohoto jevu. [16]

Výsledek úrovně se uvádí pomocí tzv. indexu kriminality (nejčastěji v poměru ku 100 000 obyvatel) , pro jehož výpočet platí jednoduchý vzorec:

$$\text{Index kriminality} = \frac{\text{Počet trestných činů}}{\text{Počet obyvatel na daném území}} \times 100\,000$$

Jednou z nezanedbatelných výhod indexu je možnost nejrůznějších studií mezinárodního charakteru, které jsou vysoce žádanými. Analýzy tak nabízejí užitečné poznatky nejen pro kriminology, ale i běžné občany. [4]

Struktura kriminality je kvalitativní ukazatel, vyjadřující podíl jednotlivých druhů trestných činů, na celkovém počtu všech trestných činů spáchaných na daném území v časovém období. Nejčastějším rozdělením je dle druhu trestné činnosti (majetková, hospodářská, mravnostní, zbývající, ostatní, násilná a vojenská) nebo podle klasifikace na základě údajů o osobě pachatele (pohlaví, věk, předchozí trestná činnost a státní příslušnost). Časté je i hledisko územního rozložení kriminality, kdy rozdílná frekvence signalizuje nestejnou míru kriminogenních faktorů. [4],[16]

Dynamika kriminality vyjadřuje pohyb, změnu, ke které dochází v rámci určitého časového období na určitém území. Umožňuje tak poznat celek i veškeré prvky kriminality v časovém pohybu. Zůstává-li vývojová křivka neměnná, nedochází k podstatným změnám ve vlivech, které kriminalitu vyvolávají, tento jev je označován jako stagnace. Tyto údaje slouží k i prognózování budoucího vývoje kriminality. [16]

Kriminalitu dle možnosti jejího poznání dělíme do tří skupin:

- **Zjevnou** (registrovanou) - vyšla najevo, informace o ní jsou vloženy do oficiálních statistik.
- **Skrytou** (latentní) – není uvedena v oficiálních statistikách, nejvyšší míra latence je u trestných činů pohlavního zneužití, násilných trestných činů a úplatkářství. Dále se dělí na:
 - černá čísla – činnost, o které se orgány trestního řízení nedověděly,

- šedá čísla – činnost, o které se orgány trestního řízení dověděly, ale nebyla vložena do statistiky (úmyslně či omylem).
- **Skutečnou** (celkovou) – zahrnuje kriminalitu zjevnou i skrytou. [2]

1.1.2 Zdroje informací

Při kontrole kriminality hraje nezastupitelnou úlohu kvalifikovanost informačních zdrojů. Využití statistických dat je nezbytné pro analytické, prognostické, preventivní i legislativní koncepce. Mezi hlavní zdroje informací patří kriminální statistiky, především se jedná o:

- **policejní statistiky kriminality** – zpracovávány Policejním prezidiem ČR. Obsahují statistiky evidující registrované trestné činy, stíhané osoby, člení trestné činy dle jednotlivých objektů i osoby na prvostíhané, recidivisty, apod. Zahrnují také údaje získané od státních zastupitelství a soudů.
- **justiční statistiky** – zpracovávány Ministerstvem spravedlnosti. Obsahují statistiku státních zastupitelství a soudů, tedy údaje o známých pachatelích.
- **statistiky Probační a mediační služby** – zahrnují informace o počtech případů řešených touto institucí, o podílech případů, které se vztahují k trestné činnosti mládeže, drogám, extremismu aj.
- **statistiky vězeňské služby** – zpracovávány Generálním ředitelstvím Vězeňské služby ČR. Informace týkající se zajišťování vazby a výkonu trestu odnětí svobody. [2]

Kriminální statistiky mají roli nezastupitelného zdroje informací o stavu, struktuře a dynamice kriminality pro potřeby koncepčních opatření při kontrole, jak na centrální, tak i na regionální úrovni. Poskytuje řadu indikátorů, dovolující činit odůvodněné závěry i o kriminalitě skutečné. [16]

1.1.3 Vědní obory související s kriminologií

Obory mající vztah ke kriminologii se posuzují především podle povahy jejich předmětů zkoumání a podle povahy používaných metod. Na základě toho lze určit bližší nebo volnější vztahy mezi těmito obory. V tomto kontextu jsou nejbližší právní vědy, sociologie, forenzní vědy a kriminalistika.

1. Bližký vztah ke kriminologii:

- **Trestní právo** - souvisí s trestní odpovědností pachatelů, motivy páchaní trestné činnosti (dále jen TČ), způsobem jejich páchaní a stupněm škodlivosti.

- **Sociologie** - poskytuje cenné poznatky o sociálních faktorech, které pozitivně i negativně působí na kriminalitu.
- **Forenzní psychologie** – řeší psychologické aspekty obžalovaných svědků a postižených, psychologii soudních znalců, vyšetřovatelů, soudců, porotců i přísedících. Významné jsou zejména poznatky o pachatelích a obětech.
- **Forenzní psychiatrie** – objektem zkoumání je kriminální jednání. Zkoumá psychické poruchy pachatelů, jejich motivací, odpovědností a přičetností. Poskytuje cenné poznatky při vypracovávání programů prevence.
- **Forenzní medicína** – bezprostředněji využívaná v trestním řízení. Slouží jako prevence související s kriminálním násilím, nadměrným užíváním alkoholu nebo drog, apod.
- **Kriminalistika** – prioritně zaměřena na zkoumání kriminality. Objasňuje zákonitosti vzniku, vyhledávání, zjišťování, zkoumání a využívání kriminalistických stop, jiných důkazů a významných skutečností. Vypracovává metody, postupy a prostředky v zájmu úspěšného odhalování, vyšetřování a předcházení TČ.

2. Volnější vztah ke kriminologii:

- **Pedagogika** – zabývá se teorií výchovy za účelem formování osobnosti. V současnosti se nejvíce využívá jako nauka o výchově pachatelů odpykávajících si trest.
- **Prognostika** – nezbytně plní predikční funkci, tedy o vývoji jevů a procesů vstupujících do předmětu zkoumání. Poskytuje principy, kategorie a metody vypracovávání poznatků o budoucím vývoji kriminality a jejích složek.
- **Demografie** – obor o přirozeném pohybu obyvatelstva. Její poznatky jsou používány zejména při výpočtech úrovně kriminality (např. páchaní kriminality muži nebo ženami, zaměstnanými a nezaměstnanými, mladistvými, apod.).
- **Statistika** – používána při vytváření pravděpodobnostních modelů, ověřování schody modelů, testování hypotéz apod. [5]

1.2 Etiologie kriminality

Etiologie se orientuje na zkoumání příčin a podmínek kriminality. Zkoumá fakta, bez kterých by kriminalita jako individuální či hromadný sociální jev nevznikla. Kriminalita je označována jako multifaktorový jev, jehož poznání je závislé na získání dostatečného

množství kvalitních informací. Jedná se zejména o působení faktorů řádu osobnostně-individuálního a společensko-sociálního.

1.2.1 Vymezení základních pojmů

Etiologické příčiny kriminality se dělí z hlediska vztahů na:

- trestněprávní příčinnost – protiprávní jednání je příčinou a výsledkem je trestněprávní následek;
- filozofická příčinnost – spojitost mezi dvěma jevy, kdy jeden jev (příčina) za existence jisté podmínky vyvolává vznik jiného jevu (následek);
- kriminologická příčinnost – objasňování příčin trestných činů a zároveň příčin kriminality jako hromadného jevu.

Za podmínku trestné činnosti je považována zejména okolnost usnadňující příčině její působení. Při zkoumání příčin se vychází z toho, že TČ je výsledkem interakce mezi člověkem jako subjektem a různými objekty jeho prostředí. Při získávání takových informací nelze vycházet jen z teoretických poznatků, ale také z poznatků a zkušeností získaných s realitou. Moderní kriminologie klade velký důraz i na studium kriminogenní situace a nejen osobnosti pachatele a oběti. Tato situace má velmi různorodý charakter v závislosti na druhu TČ. [16]

1.2.2 Kriminogenní faktory

Často se také zkoumají vedle příčin a podmínek tzv. kriminogenní faktory (někdy též označovány jako rizikové činitele). Mají za následek vyvolávání, usnadňování nebo podporu v páchání trestných činů.

1.2.2.1 *Biologická a psychologická oblast*

Fyziologicky i biologicky podmíněné zvláštnosti pachatele bývají častým faktorem násilné a mravnostní kriminality. V rámci psychologické povahy se zkoumají např. duševní poruchy či úroveň emocí, citů, apod. Se zvláštnostmi psychiky, často spojené s biologickými poruchami, se setkáváme především u násilné kriminality. Nezanedbatelnou roli zde hrají i návykové látky, často fungující jako katalyzátor negativních vlastností, zejména agresivních. [16]

1.2.2.2 Sociální oblast

Do sociální oblasti se řadí především faktory vyplývající z výchovného působení jedince v rodině, škole, pracovišti i v celospolečenském měřítku. Proces socializace je podmíněn zejména vnější (realizována rodinou, vrstevníky, spolupracovníky, apod.) a vnitřní kontrolou (strach z následků, výhody dodržování pravidel). Nezanedbatelný vliv, včetně rodiny, školy či práce, mají také neformální organizace a způsob trávení volného času. V kulturní oblasti souvisí faktory s oblastí výchovy, jejímž výsledkem je působení na systém životních hodnot a jejich preferencí. Neméně významné jsou i faktory v oblasti politické a ekonomické, které ovlivňují společenský život i ekonomické podmínky života. Negativní působení politiky může vyvolat nepokoje, vedoucí až k rasismu, terorismu, násilí atd. [16]

1.3 Trestněprávní úprava

Dle specifických rysů, kterými se vyznačují násilné trestné činy, výrazně ovlivňují volbu vhodné trestněprávní reakce, tedy výběr adekvátní sankce. K hlavním faktorům mající významný vliv na výběr sankci patří následující skutečnosti:

- činy představují kategorii závažných deliktů,
- sankce má reflektovat příčinu násilného jednání pachatele,
- spáchání činu představuje interpersonální konflikt mezi pachatelem a obětí,
- uskutečnění činu může být důsledkem duševní poruchy pachatele. [1]

1.3.1 Česká právní úprava

Česká právní úprava je podrobně obsažena nejen v odborné literatuře, ale také v judikatuře. Z toho důvodu jsou zde alespoň stručně zobrazeny a popsány především nejzávažnější trestné činy, které jsou typicky páčány násilně.

Úmyslná usmrcení

- Vražda prostá (§ 140 odst. 1 TZ) - pachatel jedná v náhlém hnutí mysli, spontánně, bez zvážení následků.
- Premeditovaná vražda (§ 140 odst. 2 TZ) - vražda, u které pachatel vzal v úvahu zásadní okolnosti zamýšleného jednání.
- Zabití (§ 141 TZ) - zabití lze kvalifikovat, je-li zde přítomnost omluvitelných hnutí mysli (soucit, smutek, žal, atd.)

Úmyslná ublížení na zdraví

- Těžké ublížení na zdraví (§ 145 TZ) - útočí velmi vážným způsobem na zdraví člověka a jeho fyzickou integritu.
- Ublížení na zdraví (§ 146 TZ) - pachatel útočí na zdraví poškozeného, pouze v malé intenzitě.
- Ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky (§ 146a TZ) - čin spáchaný na zdraví poškozeného ze strachu, úleku či jiného omluvitelného hnutí mysli.

Násilné sexuálně motivované trestné činy

- Znásilnění (§ 185 odst. 1 TZ) - pachatel násilím či pohrůzkou násilí donutí ženu k souloži.
- Sexuální nátlak (§ 186 TZ) - pachatel násilím donutí jinou osobu k pohlavnímu sebeukájení, k obnažování či k pohlavnímu styku.

Další násilné delikty

- Loupež (§ 173 TZ) - Násilí je použito jako prostředek k získání cizí věci.
- Vydírání (§ 175 TZ) – namířený proti svobodě ve smyslu svobody rozhodování.
- Násilí proti orgánu veřejné moci (§ 323 TZ) – užití násilí v úmyslu působit na výkon pravomoci orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci.
- Násilí proti úřední osobě (§ 325 TZ) – násilí použito v úmyslu působit na výkon pravomoci úřední osoby, nebo pro výkon pravomoci úřední osoby.
- Týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 TZ) a týrání osoby svěřené (§ 198 TZ) – jednání pachatele označeno jako „týrání“, kterým je myšleno zlé nakládání, s vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a vytrvalostí, které tato osoba pociťuje jako příkoří, může být týrání fyzické i psychické.
- Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci (§ 352 TZ) – pachatel svým jednáním vyhrožuje skupině či jednotlivci usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu.
- Nebezpečné vyhrožování (§ 353 TZ) – pachatel používá výhrůžky, jež musí vzbudit důvodnou obavu, že budou splněny, tím je dosaženo použitím vyššího stupně tísnivého pocitu ze zla, kterým je vyhrožováno. [1]

1.3.2 Sankcionování pachatelů

Sankcionování pachatelů se odvíjí od závažnosti násilných TČ a od příčin spáchání. Ne každý násilný čin lze řadit mezi delikty vykazující vysoký stupeň závažnosti. Příkladem je např. ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1 TZ, za který lze uložit maximálně tříletý trest odnětí svobody. Jiné TČ však spadají do kategorie nejzávažnějších deliktů, především tedy čin vraždy, za jejíž spáchání může být uložen i nejpřísnější trest, odnětí svobody na doživotí. Možnost uložení alternativních trestů se u některých spáchaných zločinů vylučují, konkrétně jde o prospěné práce (§ 62 odst. 1 TZ), domácí vězení (§ 60 odst. 1 TZ nebo peněžitý trest [§ 67 odst. 2 písm. b) TZ]. Dále je omezena možnost upuštění od potrestání (§ 46 odst. 1 TZ) a zcela vyloučena aplikace některého z odklonů v trestním řízení (§ 307 odst. 1, § 309 odst. 1, § 179g odst. 1 TR a § 70 odst. 1 ZSVM).

Soud tedy může při výběru druhu trestu volit z dvojice trestů, a to z nepodmíněného trestu odnětí svobody a trestu odnětí svobody podmíněně odloženého, výjimečně lze uložit peněžitý trest (§ 67 odst. 1 TZ). Paradoxně dochází k situaci, kdy závažnější TČ není možné stíhat přísnějším trestem, zatímco méně závažné delikty přísně stíhat lze. To je způsobeno tím, že je v českém trestním právu zvyk vázat určitá opatření na typovou závažnost spáchaného deliktu, nikoli na konkrétní stupeň závažnosti. [1]

Příčiny páchaní násilné trestné činnosti

Vhodné uložení sankce má mít i vliv na zmírnění či eliminaci rizika opětovného spáchání trestného činu. Dosažení tohoto efektu souvisí se správnou a podrobnou analýzou příčin, vedoucí ke spáchání činů, tedy identifikací důvodů násilného jednání pachatele. Spektrum těchto příčin je přitom velmi pestré, často také spočívají s vlivem požití alkoholu či jiných návykových látek, přirozenou agresivitou, nepřátelskými vztahy, duševní nemocí či sexuálními motivy.

U některých případů lze příčinu určit snadno, jedná se o typicky zmíněné činy spáchané v důsledku alkoholu či jiných návykových látek. V ostatních případech je nutné důkladnější dokazování okolností, to bude na místě např. tehdy, je-li pravděpodobná příčina duševní porucha anebo čin vykazuje známky vysoké míry agresivity pachatele, poté je třeba přivolat znalce z oboru psychiatrie, kvůli objasnění duševního stavu obviněného.

Dalším nástrojem pro zjišťování příčin je zpráva probačního úředníka o osobě obviněného a o jeho rodinném a sociálním zázemí. Tuto činnost vykonává Probační a mediační služba České republiky na základě ustanovení § 4 odst. 2 písm. a) zák. č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, která bývá vypracována jako zpráva před rozhodnutím, někdy též jako tzv. soudní pomoc.

Opatření takových informací ze strany probačního úředníka může být užitečné např. v případech násilných deliktů spáchaných v rámci rodiny nebo pod vlivem určité skupiny dalších osob, s níž se obviněný stýká. Tyto informace též mohou předejít určení nevhodné sankce, nebo mohou být právě podkladem pro specifikaci jejího uložení.

V souvislosti se zjišťováním příčin je třeba brát v úvahu, že dokazování tohoto typu může představovat určité průtahy trestního řízení. Tento aspekt zejména v současnosti představuje nemalý problém, neboť celý systém trestní justice je tlačěn do co největší rychlosti při vyřizování trestních věcí.

Právě u násilné trestné činnosti je enormně důležité usilovat o co nejvyšší účinnost ukládané sankce, selhání ze strany soudů totiž může mít katastrofální důsledky v podobě možné recidivy, či eskalace násilného jednání. [1]

1.3.3 Druhy sankčního opatření

K druhům sankčních opatření patří následující čtyři typy.

Tabulka 1: Druhy sankčního opatření [1]

Odklony v trestním řízení
Jinými slovy podmíněné zastavení trestního stíhání (§ 307 a § 308 TŘ), narovnání (§ 309 TŘ), podmíněné odložení podání návrhu na potrestání (§ 179g a § 179h TŘ) a odstoupení od trestního stíhání v řízení ve věcech mladistvých (§ 70 a § 71 ZSVM). Jde o sankcionování skupiny násilných deliktů, spadající do kategorie přečinů, u nichž schválení odklonů přichází v úvahu.
Alternativní tresty
Uložení alternativního trestu zvyšuje pravděpodobnost, že pachatel bude schopen odčinit následky svého trestného činu v materiální rovině. V souvislosti s násilnou kriminalitou však tento způsob nehraje až takovou roli. Nejširší uplatnění alternativních trestů se nachází v podobě podmíněného odsouzení, neboť může být využito tehdy, ukládá-li soud trest odnětí svobody ve výměře maximálně tří let (§ 81 odst. 1 a § 84 TZ). Toto odsouzení je vhodné například u prvopachatelů, nebo spáchání ublížení na zdraví podle § 146 TZ či těžkého ublížení na zdraví podle § 145 TZ. Mezi další tresty sem spadají obecně prospěšné práce, peněžitý trest či domácí vězení.
Nepodmíněný trest odnětí svobody
Představuje nejpřísnější druh trestu, který lze uložit, a jeho uložení by z toho důvodu mělo nastupovat až v případech, kdy aplikace jiného druhu trestu není dostačující (§ 38 odst. 2 a též § 55 odst. 2 TZ). Trest odnětí svobody nastupuje u těch nejzávažnějších činů (vraždy, loupeže, znásilnění apod.). Nelze jej však vnímat jako příliš účinný prostředek nápravy pachatele, jde spíše o projev legální odvety ze strany státu za spáchaný TČ.
Vedlejší tresty
Cílem je eliminace zjištěných příčin, či alespoň zmírnění rizika jejího opakování. Mohou být účelné zejména tehdy, pokud soud pachatele ponechává na svobodě, tedy když ukládá některý z alternativních trestů. Patří sem zákazy činnosti, zákaz pobytu nebo vyhoštění.

2 NÁSILNÁ KRIMINALITA

Z hlediska významnosti chráněného zájmu – života, zdraví a tělesné integrity každého člověka, je násilná kriminalita považována za jeden z nejvýznamnějších typů kriminality. K jejímu snížení je třeba nalézt účinná preventivní opatření, která budou směřovat ke snížení počtu násilných trestných činů. Toho lze dosáhnout pomocí kriminologických analýz, díky kterým lze identifikovat hlavní příčiny tohoto typu trestné činnosti, a současně přispívají ke snížení počtu násilných trestných činů. Její vysoký výskyt vyvolává u občanů oprávněný pocit nejistoty, strachu a obav. Tento stav bývá často umocněn prostřednictvím médií, která věnují velkou pozornost závažnějším případům násilné i sexuálně motivované násilné kriminality. [1]

Násilnou trestnou činnost lze tedy definovat jako:

„Násilná trestná činnost je taková trestná činnost, jejíž významnou charakteristikou je fyzické poškození či usmrcení konkrétní osoby (osob), eventuálně přítomnost záměru takovýto následek způsobit (pokus).“ (Kuchta J.; Válková H., 2005)

2.1 Výzkum násilné kriminality

Ke zkoumání násilné kriminality je nutná především klasifikace trestné činnosti. Ta se většinou dělí na násilnou, mravnostní, majetkovou, hospodářskou, organizovanou, kriminalitu žen, mládeže, cizinců atd. Stává se, že některé TČ spadají pod více různých skupin, např. loupež splňuje kritéria pro zařazení jak do násilné, tak majetkové a znásilnění může být řazeno do násilné i mravnostní kriminality.

V praxi jsou základním zdrojem registrované kriminality kriminální statistiky Policie ČR. Statistiky jsou zpracovány pomocí informačního systému s názvem „Evidenčně statistický systém kriminality“. Jeho klasifikace je složena z trojmístných kódů označujících jednotlivé trestné činy či skupiny. Kódy pro násilnou kriminalitu jsou v rozmezí 101-190 a jejich přesné znění, včetně ostatních TČ, naleznete v Příloze 1. [1]

2.1.1 Kriminologický výzkum

Pomocí kriminologického výzkumu se shromažďují konkrétní data, postoje, argumenty, názory a návrhy na řešení. Je zaměřen na kriminalitu, pachatele a oběti. Důležitou roli zde hraje pojem **metodologie**, jejímž předmětem jsou teoretické problémy postupů a prostředků vědeckého poznání a zákonitostí jako tvůrčího procesu.

2.1.1.1 Fáze výzkumu

Kriminologický výzkum má celkem čtyři fáze – přípravnou, vlastní výzkum, zpracování informací a závěrečnou fázi.

Přípravná fáze spočívá ve formulaci problémů, teoretické přípravě prostřednictvím literatury, vstupních studiích získaných poznatků a následného stanovení výzkumného cíle. Dalším krokem je stanovení hypotéz a předpokladů, operacionalizace (přeměnění na zjistitelné ukazatele, které jsou rozloženy na jednoznačně měřitelné znaky), zvolení metod a technik, vymezení výběrového souboru, pilotáž (seznámení se s prostředím) a předvýzkum, sloužící k následné tvorbě projektu.

Druhým krokem je **vlastní výzkum**, který obsahuje zjišťování nových poznatků a sběr informací.

Zpracování informací jako další krok má za úkol ověřit správnost záznamů prostřednictvím logické kontroly, zakódovat znaky, početně tyto informace zpracovat a analyzovat.

Závěrečná fáze začlení nové poznatky, zveřejní závěrečné zprávy, náměty pro další výzkum a navrhne praktické opatření. [2]

2.1.1.2 Výzkumné techniky

V souladu s vytyčeným cílem práce jsou zde popsány především takové výzkumné techniky a metody, jež jsou následně použity v praktické části. Patří sem tedy:

Dotazování

Metoda dotazování umožňuje získávat poznatky z pohledu jejich spolehlivosti srovnatelné s poznatky získanými pozorováním. V reálném kriminologickém výzkumu se používá početnými technikami, které lze rozdělit do dvou skupin: rozhovory (interview) a písemné dotazníky. K jejich častému využívání přispívá finanční nenáročnost, operativnost a anonymita respondentů. Otázky do dotazníků tvoří samozřejmě rozhodující složku. Jejich obsah, formulace a uspořádání často předznamenává kvalitu odpovědí, a tím i hodnotu informací získaných výzkumem.

Z klasifikačních kritérií se nejobvykleji volí:

1. forma odpovědi na otázky: uzavřené, otevřené a smíšené,
2. způsob kladení: osobní a neosobní,
3. podle funkce: základní a kontrolní.

V úvodu dotazníků je vhodné uvést informace o garantovi výzkumu a jeho cílech, ideální je též ubezpečit respondenty o zajištění jejich anonymity a využití údajů. Vstupní otázky bývají jednodušší, s cílem posílit zájem a ochotu respondenta pokračovat v odpovědích. Nedoceněná by neměla zůstat ani formální úprava. [5]

Analýza statistických dat – analýzy dat o policií evidovaných případech násilné kriminality. Tato analýza umožňuje srovnání mezi jednotlivými prvky a posouzení jejich postupného vývoje.

Studium a analýza dokumentů

Zahrnuje studii oficiálních pramenů, dostupných materiálů, či české a zahraniční literatury z posledních let věnované fenoménu násilí a zároveň pojednávajících o násilné kriminalitě.

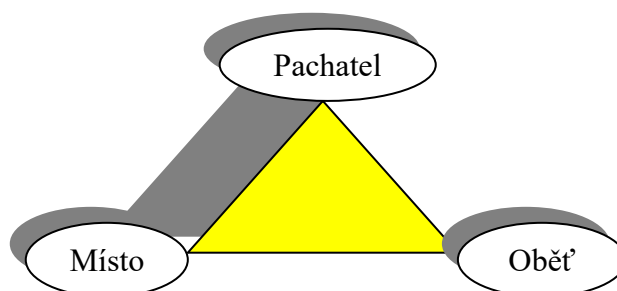
Analýza časových dat – sleduje trendy v čase (např. ze statistik). Může zde být využívána tzv. extrapolace – hypotetické prodlužování historických trendů.

Mezi další možné výzkumné techniky se řadí např. i přímé pozorování, provádění různých experimentů, řízených rozhovorů, expertíz či kriminální predikce.

Výše zmiňované techniky jsou zaměřeny právě na zjišťování, sumarizaci a hodnocení měřitelných skutečností i výroků týkajících se konkrétních objektů. Uskutečňované operace mají rutinní charakter, vyžadují však kromě odborné přípravy především zkušenosti a praktický výcvik. [2]

2.2 Prevence násilné kriminality

Podle systému prevence, navrženým P. Brantinghamem a F. Faustem (1976), rozlišujeme prevenci primární, sekundární a terciární. Účelem **primární** prevence je redukce trestných činů, působí plošně na všechny obyvatele bez rozdílu. Druhý přístup, **sekundární**, řadí trestné aktivity, na základě poznatků, k vlivům určitých životních situací. Významným nástrojem k rozpoznání a pojmenování příslušných faktorů jsou kriminologické výzkumy.

Obrázek 2: Model prevence kriminality [4]

Terciární prevence se zabývá okolnostmi, kdy k trestnému činu již došlo. Smyslem je učinit maximum, aby se tato činnost již neopakovala. K zabránění trestnému činu lze nej-jednodušším způsobem dojít, vyřadíme-li ze hry alespoň jeden z elementů, zobrazených na následujícím obrázku. [4]

U násilné kriminality se však prevence dělí častěji z hlediska sociálního, situačního a vik-timologického. Je to dáno charakteristickými zvláštnostmi pachatelů násilných trestných činů, jejich předem neplánovanou povahou a nezřídka účinností různých požitých látek.

2.2.1 Sociální prevence

Komplexní systém prevence, který zahrnuje různá opatření v oblasti školství, zaměstnanos-ti, bydlení, sociálního zabezpečení, kulturního vyžití, realizaci ve volném čase apod. Tato prevence vyžaduje dlouhodobé působení a přináší velmi pomalé výsledky. Prevence zahr-nuje zejména:

- důraz na prohloubení návyků k užitečnému využívání volného času,
- zlepšování sociálních podmínek v institucích (např. ve školách),
- řešení problematiky s drogami,
- přísné tresty recidivistům,
- mravní, právní a prosociální výchova.

2.2.2 Situační prevence

Zaměřena na eliminaci situací vhodných pro spáchání násilného činu. Účelem je ztížení spáchání TČ, případně rychlé odhalení pachatele. Je založena na poznatku, že pachatel využívá situací, které nahrávají ke spáchání činu. Díky tomu je možné alespoň částečně násilnou kriminalitu snížit vhodnými opatřeními. Patří sem zejména:

- přehlednost veřejných prostranství,
- kamerové systémy,
- větší počet policejních hlídek,
- rozšíření bezhotovostního platebního styku.

2.2.3 Viktimologická prevence

Jinými slovy viktimizační prevence, se zaměřuje na ochranu ze strany samotné oběti. Pod-statou je **informovanost o způsobu chování v mezních situacích**. Důležitým poznatkem, jak předejít vystavení se útoku, je vyhýbání se místům s koncentrací TČ, jako jsou zejména

liduprázdná neosvětlená místa, parky, ale taky noční podniky a místa spojená s konzumací velkého množství alkoholu. Jedním z opatření je aktivní obrana, v míře, kterou dovolí situace. V neposlední řadě sem patří péče o oběť po prodělaném násilném útoku. K tomu slouží zejména lékaři, psychologové, psychiatři nebo pracovníci neziskových organizací. [1][2]

2.3 Osobnost pachatele

Podle trestněprávního chápání se pachatelem označuje ten, kdo se dopustí trestného činu a je kvůli tomu stíhán. Z kriminologického pohledu je pachatelem nejen každý, kdo spáchá trestný čin, bez ohledu na to, zda je osoba stíhána, ale i osoba, jež může být potenciálním pachatelem, nebo její chování vykazuje známky sociální patologie. [5]

2.3.1 Kriminální kariéra pachatele

Z výzkumů vyplývá, že kriminální chování úzce souvisí s věkem. Zatížení kriminalitou je zdaleka nejvyšší v období dospívání, naopak v pozdějším věku již delikventní chování přetrvává pouze u malé skupiny. Větší hrozbu však představují pachatelé chroničtí, kteří v kariéře zločince pokračují i v dospělosti a závažnost deliktů často roste. Čím dříve dojde k trestnému činu, tím pravděpodobnější je relativně dlouhá kriminální kariéra. Zvláště lidé dopouštějící se násilných deliktů mívají pestrý rejstřík trestů. Výzkumy též nasvědčují tomu, že v kriminální kariéře existuje určitá posloupnost v páchání různých typů trestných činů. Rizikové faktory určitého jedince, od kterých se odvíjí pravděpodobnost trestné činnosti, je nutno hledat napříč jeho individuálními i sociálními charakteristikami. U jedinců, kteří mají nejsilněji nakročeno ke kriminální kariéře, je možno často v dětství a dospívání konstatovat následující problémové jevy:

- nedostatek sebekontroly a impulzivita,
- poruchy pozornosti,
- slabé studijní výsledky ve škole,
- špatný dohled rodičů,
- konflikty v rodině,
- antisociální chování,
- nízký věk rodičů,
- velký počet sourozenců,
- nízké příjmy,
- rozvod rodičů.

Platí však, že sebeprůkaznější rizikový činitel nelze automaticky slučovat s příčinou kriminality, neboť může jít spíše o příznak či průvodní jev problémové životní dráhy, který ve výsledku s pozdější trestnou činností koreluje. [4]

Pachatelé trestné činnosti jsou tedy:

- osoby, které spáchaly trestný čin,
- osoby trestně neodpovědné – nepříčetné, či mladší 15 let,
- potenciální pachatelé – př. recidivisté,
- osoby se sociálně patologickým jednáním – př. narkomani, prostitutky, extremisté, aj. [2]

Strukturu osobnosti pachatele však tvoří schopnosti, temperament, postoje a motivy.

Z hlediska psychopatologie nemusí být rozlišení, co je v souvislosti s psychikou v rámci normy a co je mimo, vždy jednoznačné a často záleží, jak je norma chápána. Možnosti chápání těchto norem je zobrazeno na následujícím obrázku. [5]

Statistické chápání	<ul style="list-style-type: none"> • Určité psychické funkce a procesy jsou měřitelné, což umožní u větší části populace změřit a stanovit normu reprezentující populaci (např. měření inteligence).
Sociokulturní chápání	<ul style="list-style-type: none"> • Odráží společenské zvyky, stereotypy a radice, dle kterých se chování posuzuje jako přiměřené, normální, nebo akceptovatelné.
Funkční chápání	<ul style="list-style-type: none"> • Výsledkem je optimální fungování, o jehož normy se opírají odborníci z oblasti psychiatrie i psychologie i při diagnostikování psychóz.

Obrázek 3: Osobnost pachatele podle norem [5]

2.3.2 Typologie pachatelů

Do současnosti bylo vytvořeno velké množství typologií pachatelů, avšak stále nedošlo k jejich přesné systemizaci. Zejména se utvářejí na základě vlivů, které působí na osobnost pachatele. Právě na základě tohoto přístupu členíme typologie preferující biologické a psychické dispozice a vliv sociálního prostředí.

2.3.2.1 *Biologicko-kriminogenetické teorie*

Jsou zaměřeny na vliv biologických dispozic vůči utváření osobnosti delikventa. Setkáváme se zejména s teoriemi:

- kriminální antropologie – stavba kostí,
- fyziognomické teorie – tvar těla,
- frenologické teorie – tvar lebky,
- koncepce oligofrenního pachatele (mentální retardace) – inteligence.

K základním biologickým směrům se řadí např.:

Typ rozeného zločince – od normálního jedince se liší řadou fyzických i psychických anomálií, představuje určité rysy degenerace a ke zločinnosti přišel jedinec dědičností.

Studie geneologické – zkoumání dědičnosti, výsledkem bylo zjištění, že samotná kriminalita dědičná není, dědí se pouze oligofrenie (slabomyslnost), jež bývá podnětem ke zvýšenému kriminálnímu chování jedince.

Studie dvojčat – prokázána dvojnásobná shoda v otázce kriminálního jednání u jednovaječných dvojčat.

Slabomyslnost – míra zločinnosti je v příčinném vztahu s nízkou inteligencí. [2]

2.3.2.2 *Psychologicko-kriminogenetické teorie*

Zabývá se zkoumáním struktury osobnosti (schopnosti, charakter, motivace, temperament), faktorů II. řádu (extrovert, introvert) a adaptaci jedince na prostředí. Dle psychických zvláštností pachatele se charakteristiky osobnosti rozlišují na:

- intelekt mimo normu,
- duševní poruchy a nemoci,
- sexuální aberace,
- výskyt toxikomanie,
- ztížená přičetnost.

K psychologickým směrům se řadí např.:

Rozdílné podmiňování na základě reflexů – delikventi mají buď vrozenou oslabenou schopnost se učit formou podmiňování, nebo nebyli účinně vychováváni (podmiňováni) svými rodiči.

Sociálně-psychologická teorie – jedinec se učí na základě napodobování, jde tedy o sociální učení.

Psychoanalytické teorie – příčina chování v neurotickém konfliktu. Delikvence způsobena nepřizpůsobivostí, kterou způsobuje vnitřní konflikt jedince, tkvící v poruchovosti procesů psychosexuálního vývoje. [2]

2.3.2.3 Sociologicko-kriminogenetické teorie

Zabývá se vlivem prostředí na pachatele, ve kterém žije. Vychází se zejména z poznatků sociologie – zkoumá sociální prostředí pachatele, proces sociálního určení a hodnotové orientace a sociální začlenění.

K sociologickým směrům se řadí např.:

Chicagská kriminologická škola – kriminalita je spjata s industrializací či migrací. Vznikají lokality se zvýšenou kriminalitou. Špatné sociální podmínky mají významný vliv na rozložení kriminality, největší se nachází v místech, kde je chudé obyvatelstvo s výraznou koncentrací přistěhovalců a černošských obyvatel.

Teorie sociální agrese – příčinou je skupinové myšlení osob, které jsou se skupinou (gangem) pevně spjaty. Tyto skupiny vytvářejí iluzi o bezpečnosti a ochotě podstoupení rizika, což vede ke skupinové agresi.

Teorie sociální kontroly – příčina v selhání určitých mechanismů, zejména v rodině, škole, mezi vrstevníky. Jednání delikventa zapříčiní konflikt mezi tlakem společnosti a selháním vnitřní kontroly. [2]

V neposlední řadě je nutno zmínit i **multifaktorové kriminogenetické teorie** které používají při výkladu více působících činitelů. Provádí se empirický výzkum řadou metod na souborech delikventních i nedelikventních osob. Genezi kriminality vnímá jako výsledek působení příčin somatických, psychických, sociálních, ekonomických, a jiných. [2]

3 METODIKA VYŠETŘOVÁNÍ

Metodika vyšetřování spadá do zvláštní části kriminalistiky aplikované na jednotlivé skupiny TČ. Každá z metodik vyšetřování je určena pro odhalování a vyšetřování konkrétního typu násilné činnosti. Sdružení trestných činů do skupin vychází ze zevšeobecněných poznatků kriminalistické praxe o TČ páchaných obdobným způsobem, zanechávající obdobné stopy a obdobným způsobem se vyšetřující. Typizace těchto činů má tu nevýhodu, že hranice mezi jednotlivými skupinami nejsou příliš ostré a tudíž s jejich zařazováním mohou být potíže, proto může být výhodou kombinovat při vyšetřování více metodik. Metodiky vyšetřování mají uspořádaný systém poznatků a doporučení s pevnou strukturou, která zahrnuje například následující komponenty:

- typová charakteristika daného druhu TČ,
- stopy typické pro daný druh,
- vyšetřovací situace typické pro vyšetřování daného druhu,
- zvláštnosti předmětu vyšetřování,
- typické podněty k vyšetřování, počáteční úkony, typové vyšetřovací verze a jejich zvláštnosti, apod.

3.1 Význam stop pro vyšetřování

U násilné kriminality lze po shrnutí poznatků a analýz učinit o stopách obecnější závěry. Výčet typických stop je poměrně široký, avšak rozdělen na dva základní druhy – materiální a biologické.

Materiální stopy se vyskytují:

- na místě činu (např. stopy krve, nedopalky cigaret, nábojnice, střely),
- na oděvu a těle oběti (např. střelné, řezné a bodné rány),
- na oděvu a těle pachatele (např. mikrostopy, krevní stříkance, povýstřelové zplodiny),
- na předmětech z napadení a zbraních (krev oběti na noži, vlasy na maskovacích kuklách, daktyloskopické stopy na zbrani).

Zvlášť typické jsou stopy biologické, zejména krevní, tkáňe, stopy tělních sekretů a trichologický materiál (vlasy, chlupy). Využívání metody DNA zcela změnilo postavení těchto stop v kriminalistice. Jsou pokládány za jedny z nejcennějších. [1]

3.2 Vyšetřování vybraných trestných činů

U násilné kriminality jsou nejfrekventovanější metodiky vyšetřování vražd, loupeží a ublížení na zdraví.

3.2.1 Metodika vyšetřování vražd

Kromě vražd a zabití zahrnuje i případy podezřelých náhlých úmrtí, sebevražd a pohřešovaných osob. Jedním z důležitých taktických hledisek pro její objasnění je právě motiv vraždy. Právě motiv často přivádí kriminalisty k okruhu osob, ve kterém je třeba pachatele hledat. Objasnění těchto činů je podmíněno kromě motivu ještě celou řadou dalších důležitých metod a úkonů.

Především jde o zajištění a následné detailní ohledání místa činu, vyhodnocení všech stop, prověřování zavražděné osoby, promyšleného výslechu svědků a dalších úkonů. Dalším nápomocným úkonem je využití pomoci veřejnosti, která se úspěšně využívá především při pátrání po neznámém pachateli. Tato aktivita veřejnosti je často podnícena i tím, že vznikají obavy z možného opakování trestného činu. [1]

3.2.2 Metodika vyšetřování loupeží

Loupež je taktéž vnímána jako jeden ze společensky nejzávažnějších TČ, vyvolávající u obyvatel silný pocit ohrožení. Z pohledu násilné kriminality lze vymezit následující druhy loupeží, podle intenzity agrese:

- loupeže páchané pod pohrůzkou bezprostředního násilí,
- loupeže páchané za použití přímého fyzického násilí,
- loupeže páchané uvedením osoby do stavu bezbrannosti.

Tyto loupeže se výrazně liší ve způsobu spáchání, a tím i ve výskytu kriminalistických stop. Nejvíce materiálních stop se tedy vyskytuje při použití fyzického násilí. Vždy po ohlášení je tak třeba neodkladně vyjet na místo činu a ohledat jej. Umožní-li to situace, je doporučeno přibrat k ohledání poškozenou osobu nebo očitého svědka.

3.2.3 Metodika vyšetřování úmyslných ublížení na zdraví

Ublížení na zdraví se na násilné TČ podílí největší mírou, ať už jde o ublížení úmyslné nebo z nedbalosti. Motivy této činnosti často spočívají v osobních zájmech jednotlivců, jako jsou sousedské spory, msta, žárlivost apod. O těchto případech se kriminalisté dovída-

jí zpravidla oznámením od poškozené osoby, lékařem, blízkou osobou nebo svědkem. Ohledání místa činu nelze opomenout ani u takových případů. Přímo na místě se tak můžou zjistit cenné stopy nebo důkazy důležité pro vyšetření případu. Lze tak učinit si představu, jak k napadení došlo a tím i míru, do jaké je výpověď poškozeného pravdivá. Někdy nelze vyloučit, že poškozenou osobou může být zranění předstíráno. [1]

4 VIKTIMOLOGIE

Název viktimologie (victima – oběť, logos – věda) představuje vědní obor, zabývající se oběťmi. Obsáhleji můžeme tento obor chápat jako disciplínu zabývající se oběťmi TČ, jejich úlohu při vzniku a průběhu trestného činu, rolí obětí při odhalování a objasňování deliktů, následky viktimizace a viktimologickou prevencí. Tato nauka se zabývá velmi širokým spektrem otázek, jako např. práva obětí, výskyt viktimizace ve společnosti, podstatu traumatizace apod. Nezastupitelnou rolí má i v pochopení problémů a životních situací všech osob, které jakýmkoli způsobem postihl osud oběti. [12]

4.1 Historie a základní pojmy

První koncept studií o obětech a termín viktimologie je spojován s pracemi izraelského advokáta B. Mendelsohna (1940), kdy ve spolupráci s německými kriminology H. von Hentigem a H. Ellenbergerem provedli první studie, které však později byly označeny za nesprávné. Obecně lze tedy správné pochopení významu oběti přiřadit do doby dvacátých a třicátých let 20. století. Od druhé poloviny se poté začali odborníci soustředit nejen na ochranu společnosti před zločinci, ale taky na zkoumání příčin zločinnosti a úlohu oběti v trestním řízení. Skutečného rozkvětu dosáhla v 70. letech 20. století, díky výzkumu a publikační činnosti S. Schafera a E. A. Fattaha. Dne 29. 11. 1985 byla přijata *Deklarace OSN č. 40/43 o základních principech spravedlnosti pro oběti TČ* a pro oběti zneužití moci. K ní byla vydána publikace *Mezinárodní příručka pomoci obětem*, uvádějící základní principy pomoci. [12]

Oběť

V nejširším pojetí je obětí člověk nebo skupina lidí, kteří utrpěli jakoukoliv újmu způsobenou nejen TČ, ale též válkou, diskriminací nebo živelnými pohromami. V úzkém pojetí je to fyzická osoba, která utrpěla trestným činem jakoukoliv újmu na životě, zdraví, majetku, cti a jiných právech. Jedná se o újmu fyzického i psychického rázu, emocionální utrpení, či ekonomickou ztrátu. Oběti se dělí na primární (přímé oběti TČ), sekundární (příbuzní v bezprostředním kontaktu s primární obětí) a terciární (příslušníci komunity, veřejnost).

Viktimnost

Jedná se o osobnostní predispozice člověka stát se obětí kriminality. Jinými slovy jde o souhrn bio-socio-psychologických znaků, zvyšující pravděpodobnost stát se obětí TČ. Závisí též na vlastnostech, profesi, sociální roli a chování.

Viktimizace

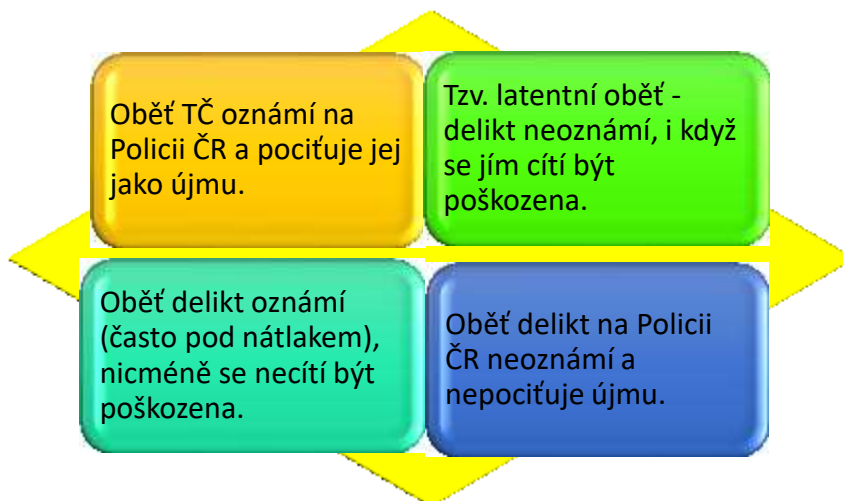
Jedná se o proces, ve kterém se člověk stává obětí kriminality. Dominantní úlohu zde sehraává pachatel. Samotná viktimologie se zabývá třemi speciálními problémy: chováním oběti, vztahem oběti a pachatele a mírou (indexem) viktimizace. Index viktimizace je vyjádřen relativním podílem obětí na určitém počtu obyvatel, ve sledovaném časovém období, kteří žijí na vymezeném území. [5]

4.2 Typologie obětí

Mezi oběťmi TČ existují mnohé rozdíly, jež je obtížné jednoznačně zobecnit a stanovit prototyp klasické oběti. Přesto rozdělují odborníci oběti do různých klasifikačních schémat dle jejich odlišností. Jedním ze způsobů dělení je dle věku, pohlaví, konkrétních vlastností a způsobu vyrovnávání s traumatem. Jiné dělení zahrnuje rozdíly dle interakce mezi obětí a pachatelem nebo z hlediska podílu vzniku na TČ, respektive jeho zavinění. Výše zmiňovaný E. A. Fattah rozlišil pět kategorií:

1. Nezúčastněné oběti – k pachateli i deliktu mají odmítavý postoj.
2. Latentní či predisponované oběti – zvýšený sklon k viktimizaci.
3. Provokující oběti – napomáhají vzniku deliktu svým chováním.
4. Zúčastněné oběti – spolupůsobí při vzniku deliktu.
5. Falešné oběti – v nesprávný čas na nesprávném místě. [3][12]

S rozvojem psychologických služeb vyvstalo v roce 2010 ještě dělení z hlediska jejich potřeby včasné psychologické péče již na místě trestné události na zlomené a zranitelné oběti. Dělení pravých obětí je následovné:

Obrázek 4: Dělení pravých obětí [12]

4.3 Pomoc obětem

Mezi oběti, které jsou zasaženy násilnou činností, patří často také jejich blízcí, přihlížející či pracovníci krizového řízení. Pomoc lidem, zasaženým násilnou událostí, má za úkol zajistit řadu specifických potřeb, vycházejících z hierarchického uspořádání. Je nutno nejprve zajistit základní potřeby (ošetření, léky), poté bezpečné prostředí, podpořit vzájemnou oporu (setkání s rodinou), redukovat pocit ponížení a zaručit spravedlivé zacházení. Přehledné uspořádání potřeb lze zobrazit pomocí Maslowovy pyramidy na obrázku 2. [9]

Obrázek 5: Maslowova pyramida potřeb [9]

4.3.1 Reakce osob po násilné činnosti

Reakce člověka na traumatickou událost jsou velmi individuální. Ze základního hlediska se tyto projevy člení na tělesné, emocionální, behaviorální (oblast vnějšího chování) a kognitivní (oblast myšlení). Po násilných událostech je zcela normální posttraumatická reakce, se kterou se však většina lidí dovede vypořádat sama, bez nutnosti odborné léčby. Někdy však vhodně zvolený postup odborné péče či krizové komunikace může proces vypořádání se s násilnou událostí urychlit. Konkrétní příklady těchto projevů jsou uvedeny v následujícím obrázku.

Obrázek 6: Možné projevy po traumatické události [9]

4.3.2 Práva oběti

S ohledem na tendenci směřující ke zlepšení postavení oběti v trestním řízení bylo přistoupeno k přijetí zákona č. 45/2013 Sb. o obětech trestných činů. Cílem je zlepšit postavení poškozených v několika oblastech. Jedním z cílů přijetí tohoto zákona je zlepšit zacházení s obětí a nezpůsobit přitom žádnou další újmu. Dále také poskytnout právní pomoc (v některých případech bezplatnou), zvýšit informovanost v průběhu trestního řízení a současně dát oprávnění oběti vyjádřit svůj názor na věc.

4.3.2.1 Zvlášť zranitelné oběti

Zákon dále pracuje se specifickým subjektem, konkrétně kategorií **zvlášť** zranitelné oběti, kterými se dle § 2 odst. 4 rozumí:

- dítě,
- osoba poškozená fyzickým, mentálním či psychickým hendikepem nebo smyslovým poškozením,
- oběť při trestném činu obchodování s lidmi (§ 168 trestního zákoníku),
- oběť trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti nebo činu, který zahrnoval násilí, jestliže je zvýšené nebezpečí způsobení druhotné újmy zejména s ohledem na věk, pohlaví, rasu, národnost, sexuální orientaci, náboženství, zdravotní stav, rozumovou vyspělost, schopnost se vyjadřovat, životní situaci nebo vztah k osobě podezřelé ze spáchání trestného činu.

Výše zmíněné osoby jsou zvláště zranitelné z důvodu nebezpečí způsobení druhotné újmy nebo mohou být zastrašovány pachatelem. Jsou zvláště náchylné na prohloubení stresu či citového zranění samotnou účastí v trestním řízení. [15]

4.3.2.2 Druhy práv obětí

Právo na ochranu soukromí (§ 15-16)

Informace o totožnosti obětí upravuje zákon o obětech, odkazem na trestní řád. S ohledem na násilnou kriminalitu je nejdůležitější ustanovení § 8b odst. 2 TŘ, jež zakazuje zveřejnění informací, které umožní identifikovat poškozenou osobu. Nesmí být uveřejněny ani snímky, zvukové nebo obrazové záznamy, taktéž nesmí být uveřejněn ve veřejných sdělovacích prostředcích ani pravomocný rozsudek s uvedením jména a bydliště poškozených osob. Údaje lze zpřístupnit pouze v souladu s účelem trestního řízení nebo je-li to nutné pro řádné uplatnění obhajoby. Toto opatření slouží k ochraně před nebezpečím, vyhrožováním nebo zastrašováním osob, se kterými se vede řízení, zejména v trestním řízení proti náhodným obětem. [1]

Právo na ochranu před hrozícím nebezpečím (§ 14)

Vztahuje se především na oběti násilné kriminality, kdy může hrozit pokus pachatele čin dokončit nebo napadnout oběť znovu, popř. ji zastrašit. Jde o úkony Policie ČR a krátkodobou ochranu oběti dle § 50 zákona o Policii ČR, která je významná především u násilné kriminality. Dále sem spadá vykázaní ze společného obydlí, zvláštní ochrana svědků a utajení totožnosti a podoby svědka. V neposlední řadě též předběžná opatření, která byla nově upravena novelizací trestního řádu v rámci přijetí zákona o obětech. K takovým opatřením se řadí zamezení opakování trestného činu, dokonání trestného činu nebo vykonání činu, kterým obviněný hrozil. [1]

Právo na ochranu před druhotnou újmou (§ 17-22)

Vede ke zmírnění situace, ve které se oběť nachází. Zabraňuje přímému kontakt mezi obětí a podezřelou osobou, omezení otázek intimního charakteru, které nemají význam pro danou věc. Intimní oblastí je myšlena osobní sféra jednotlivce, týkající se např. jeho sexuality. Dále umožňuje žádat, aby byla oběť vyslechnuta osobou stejného nebo naopak opačného pohlaví.

Speciálně je upraven způsob výslechu zvláště zranitelných osob, který jim poskytuje vyšší úroveň ochrany práv:

- zásada individuálního přístupu,
- výslech prováděn zpravidla stejnou osobou, která je k tomu vyškolená,
- opakovaný výslech veden zpravidla stejnou osobou,
- opatření, aby nedošlo k vizuálnímu kontaktu oběti s podezřelou osobou.

Novým oprávněním je právo na doprovod důvěrníka. Účelem je u procesních úkonů poskytnutí psychické podpory, případně pomoci. Oběť tedy může mít i důvěrníka i zmocněnce, který pouze dbá na dodržení všech práv. Posledním oprávněním je prohlášení oběti o následcích, které měl čin na život oběti. Toto prohlášení umožňuje slyšení, které je důležité z hlediska objasnění skutečností důležitých pro rozhodnutí, stěžejní pro soud, ale může pomoci i při citovém vyrovnání se s událostí. Obviněný si tak může uvědomit, co činem spáchal, což může mít vliv při rozhodování o výši trestu. [15]

Právo na informace (§ 7-13)

Oběť má právo na poměrně široký okruh informací, jehož rozsah je konkretizován v ustanoveních §§ 8-13, kde je specifikováno, které orgány poskytují které informace. Oběť je informována o svých právech, u kterého orgánu je může uplatnit, o průběhu výkonu trestu odsouzeného pachatele a jiných informacích. Pomáhá to k lepší orientaci, rozhodování, postupech a využití práv. Právo na informace úzce souvisí i s pomocí po stránce psychologické. Zároveň stanovuje, že informace musí být poskytnuty srozumitelným způsobem s ohledem na věk, rozumovou a mravní vyspělost a zdravotní stav. Některé informace je třeba poskytnout ústně i písemně. [1]

Právo na peněžitou pomoc (§23-37)

Peněžítá pomoc poskytuje oběti prostředky na úhradu nákladů spojených s psychoterapií, fyzioterapií nebo jiné odborné služby k nápravě vzniklé újmy. Na tuto pomoc mají nárok oběti, jimž bylo ublíženo na zdraví, či jim byla způsobena těžká újma na zdraví. Je-li oběť v důsledku násilí usmrcena, mají nárok na pomoc tzv. sekundární oběti (pozůstalé osoby), za podmínek, že tyto osoby buď žily se zemřelým ve společné domácnosti, nebo jim zemřelý poskytoval výživu. Nárok mají též oběti trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti a rovněž dítě, které je obětí trestného činu týrání svěřené osoby. Paušální částka osobám, jimž vznikla újma v důsledku trestného činu na zdraví, činí 50.000 Kč a

celková částka na 200.000 Kč, obětem trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, se hradí pouze prokazatelné náklady, v maximální výši 50.000 Kč. Tato částka může být snížena v závislosti na tom, do jaké míry oběť sama trestný čin zavinila. Subjektivní lhůta pro uplatnění nároku činí 2 roky, objektivní 5 let. [1][15]

Právo na poskytnutí odborné pomoci (§ 4-6)

Odborná pomoc je poskytována subjekty zapsanými v registru poskytovatelů takových služeb, vedeném u Ministerstva spravedlnosti. Při zvláště zranitelném trestném činu mají tyto subjekty povinnost poskytnout pomoc bezplatně a bez odkladu. Zejména pro oběti znásilnění, pokusů vražd a jiných násilných útoků, které mohou potřebovat především pomoc v oblasti:

- psychologického poradenství,
- sociálního poradenství,
- právní pomoci,
- poskytování právních informací. [1][15]

Soukromoprávní nároky oběti trestného činu

Nárok zahrnuje náhradu plně vytrpěné bolesti, nemajetkové újmy a ztížení společenského uplatnění, dále náhradu nákladů péče o zdraví a v neposlední řadě nárok na náhradu výdělku po dobu pracovní neschopnosti a při invaliditě. Je-li primární oběť usmrcena nebo je jí způsobeno „zvláště závažné ublížení na zdraví“, mají sekundární oběti nárok na peněžitou náhradu. Její výše není stanovena zákonem, ale závisí na uvážení soudu. [1]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 KOMPARACE VÝVOJE KRIMINALITY

Cítit se v bezpečí, to by měla být priorita dnešní doby, týkající se jednotlivě každého z nás. Chceme-li analyzovat a popisovat fenomén násilné kriminality, včetně jeho projevů, je třeba dívat se na něj také v souvislosti s ostatními druhy kriminality. Cílem této komparace je srovnat postupný vývoj násilné kriminality. Pro reálnou představu jsou však získané hodnoty z oblasti násilí dále porovnávány s hodnotami týkající se i ostatních trestných činností v celé České republice, z dlouhodobého i krátkodobého hlediska, v závislosti na tom, jaké informace nám mají poskytnout.

Podrobný seznam všech trestných činů, spadajících pod násilnou kriminalitu, naleznete v příloze PI. V základě jsou násilné činy rozděleny na vraždy (loupežné, sexuální, na objednávku, apod.) a ostatní násilnou kriminalitu (usmrcení lidského plodu, zabití, únos, loupež, omezování a zbavování osobní svobody, týrání a další). Pojem „celková kriminalita“, který je následně užíván v grafech, se skládá ze všech druhů kriminálních činností, které se dělí na kriminalitu: **násilnou**, **mravnostní** (např. znásilnění, ohrožování mravnosti, kuplířství,...), **majetkovou** (např. krádeže vloupáním, kapesní krádeže, podvod, zpronevěra,...), **ostatní** (např. výtržnictví, ohrožování výchovy dítěte, požáry, nedovolené ozbrojování,...), **zbývající** (např. dopravní nehody, ohrožování pod vlivem návykové látky, týrání zvířat,...), **hospodářskou** (např. poškození věřitele, neoprávněné provozování hazardní hry,...) a **vojenské a protiústavní činy** (vojenské trestné činy, TČ válečné a proti míru). Výpis všech konkrétních trestných činů, spadajících do výše zmíněných odvětví, naleznete níže v příloze PI.

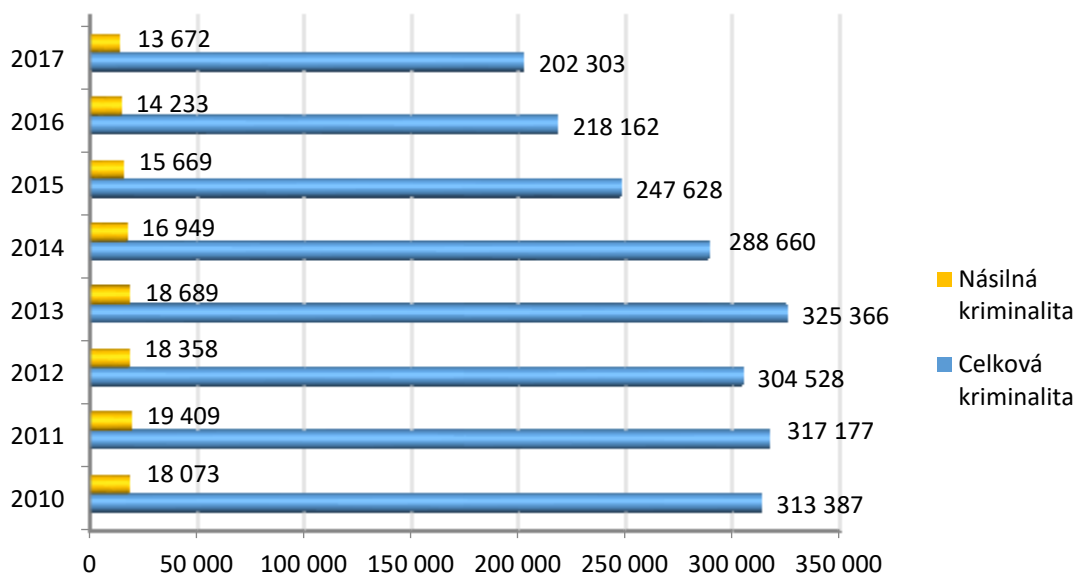
Ke kriminologickému výzkumu je tedy následně použita analýza statistických dat o případech kriminality, nejen násilné, evidované policií, sahající od roku 2010 až do současnosti.

Nejaktuálnější je však pro nás samozřejmě uplynulý rok 2017. Statistiky zpracované Policií ČR za stávající rok 2018 nabízí data za měsíce leden až duben. Situaci letošního roku přesto můžeme předpovídat na základě předcházejícího dlouholetého vývoje a zároveň se zhodnocením všech faktorů, působících na kriminalitu.

5.1 Vývoj kriminality v České republice

Abychom si mohli vytvořit představu o celkovém vývoji kriminality v poměru s násilnou kriminalitou, je třeba se na ni dívat z dlouhodobějšího časového intervalu.

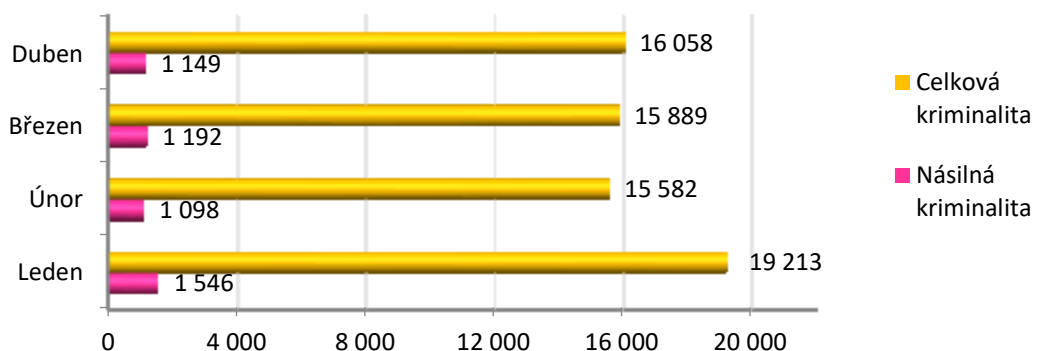
Vývoj kriminality v ČR

Graf 1: Vývoj kriminality v České republice [vlastní]

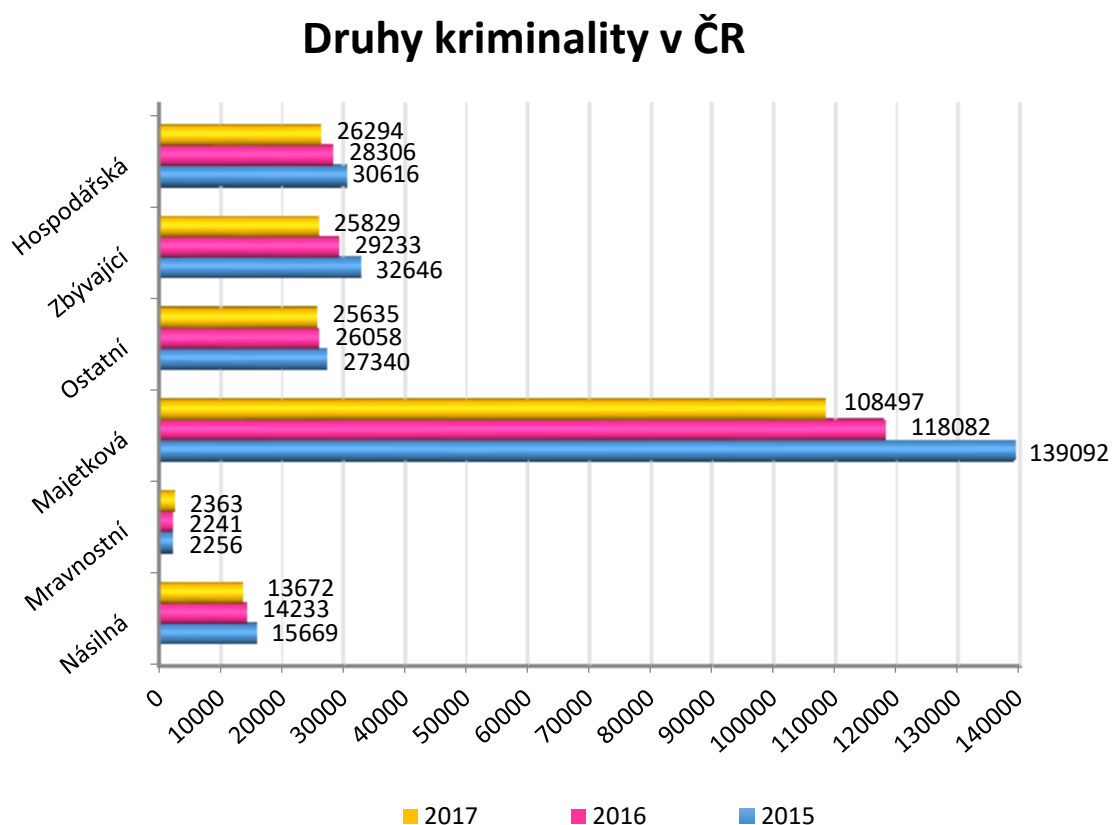
Pro zobrazení vývoje je zvoleno období od roku 2010 do roku 2017. Násilná kriminalita tvoří poměrně malou část z celkového počtu trestných činů (průměrně za 7 let tvoří násilná kriminalita cca 6,14% ze všech činů). Od roku 2010 můžeme vidět, že počet trestných činů postupně klesá, s malým vzestupem v roce 2013. Dá se tak logicky předpokládat, že statistiky ze stávajícího roku budou opět o něco nižší než předchozí rok. Otázkou však zůstává, jestli tomu tak bude i za předpokladu možných dopadů migračních vln.

Budeme-li chtít znát prozatímní současný poměr násilné a celkové kriminality za uplynulé čtyři měsíce roku 2018, uvidíme, že kriminalita lehce stoupá.

Graf 2: Vývoj kriminality v ČR za rok 2018 [vlastní]

Z druhého hlediska se po celkovém vývoji můžeme zabývat komparací jednotlivých druhů kriminality, které jsou děleny, jak již bylo zmíněno, do 7 skupin. Vzhledem k tomu, že tendence klesajícího počtu trestných činů je v každém druhu kriminality od roku 2010 do roku 2017 poměrově téměř stejná, je tento graf porovnáván pouze za období posledních tří let. Vojenská kriminalita je v datech zadána též, má však tak minimální podíl mezi ostatními činy, že nemá žádné postavení v následujícím grafu. Proto jsou tyto trestné činy dále zmíněny pouze slovně.

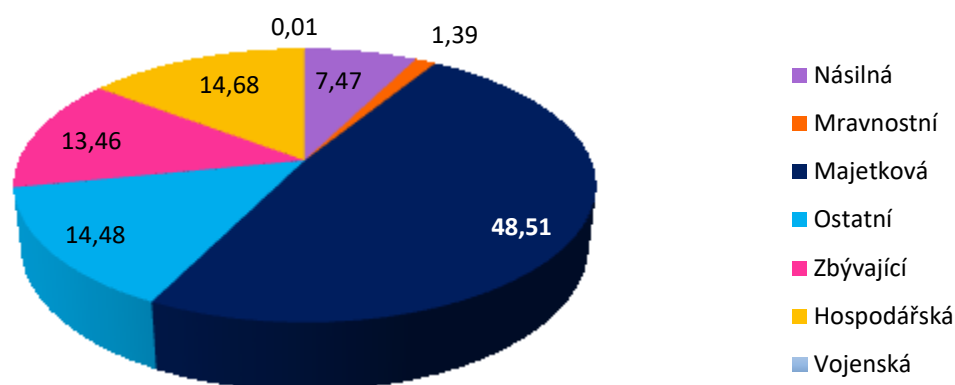

Graf 3: Druhy kriminality v České republice [vlastní]

Zde můžeme vidět, že největší podíl na kriminalitě má majetková trestná činnost, pohybující se po dobu tří let v průměru cca 121 890 TČ. Úplně nejmenší podíl má vojenská a protiústavní činnost. V roce 2015 bylo stejně jako v roce 2016 zaznamenáno 9 vojenských činů. V roce 2017 bylo o 4 tyto činy více, celkově tedy 13. Ze zobrazených druhů tvoří poté nejmenší část kriminalita mravnostní a násilná. Ostatní, zbývající a hospodářská se v počtu trestných činů významně příliš neliší.

V letošním roce 2018 prozatím opět tvoří největší podíl kriminalita majetková, v počtu celkem 32 379 TČ, což v procentuálním vyjádření znamená 48,51% z celkové kriminality. Následuje kriminalita ostatní, zbývající a hospodářská. Prioritní násilná kriminalita, se svými 4 985 TČ, tvoří ze všech skutků 7,47%. Úplně nejmenší a nezobrazený podíl tvoří opět kriminalita vojenská, se svými 0,01%, odpovídající čtyřem trestným činům. Další nejmenší podíl tvoří s 1,39% mravnostní kriminalita, odpovídající 925 činům.

Druhy kriminality v ČR: Leden-duben 2018 [%]

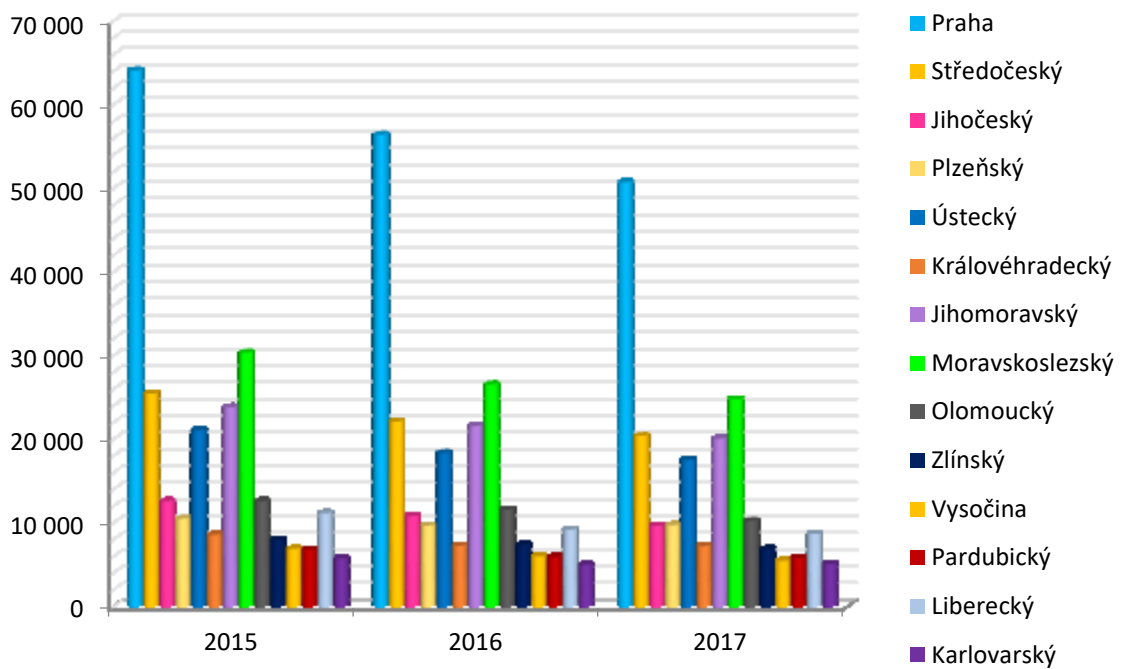

Graf 4: Druhy kriminality v České republice za rok 2018 [vlastní]

5.2 Kriminalita jednotlivých krajů

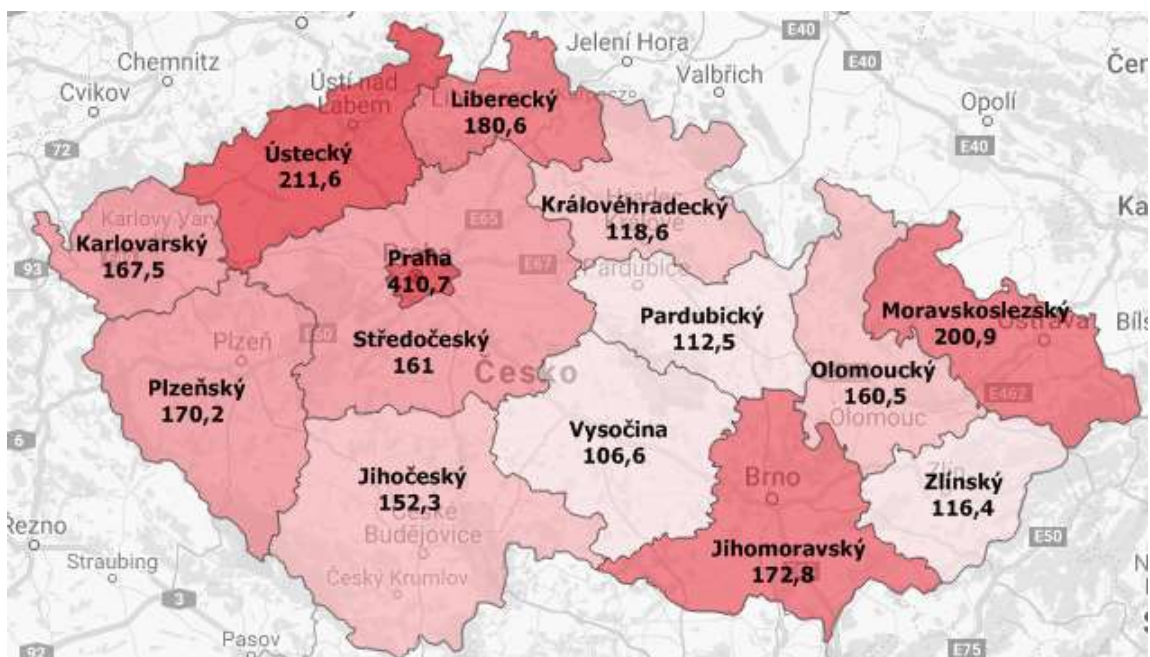
Za zmínku jistě stojí i postavení jednotlivých krajů v oblasti kriminality. Česká republika je územně rozdělena celkem na 14 krajů: Praha, Středočeský, Jihočeský, Plzeňský, Ústecký, Královéhradecký, Jihomoravský, Moravskoslezský, Olomoucký, Zlínský, Vysočina, Pardubický a Liberecký. Srovnání let 2015, 2016 a 2017 nám vypovídá o tom, že ve všech těchto letech v jednotlivých krajích kriminalita úměrně klesá. Nejvíce činů se vyskytuje v kraji hlavního města Prahy, s celkovým počtem 64 095 TČ za rok 2015, 56 432 TČ za rok 2016 a 50 726 TČ za rok 2017. Nejmenší kriminalita je v kraji Karlovarském, Pardubickém a Vysočině. Na čtvrtém místě s nejnižší kriminalitou je Zlínský kraj, s počtem 7 964 TČ za rok 2015, 7 398 TČ za rok 2016 a 6 867 TČ za rok 2017. Tyto statistiky srovnává graf v obrázku 11.

Kriminalita krajů v ČR

Graf 5: Kriminalita krajů v ČR [vlastní]

Jiným způsobem můžeme trestnou činnost v krajích popsat indexem kriminality a to konkrétně v nejbližším roce 2017, jejíž hodnoty jsou získané ze serveru mapakriminality.cz.

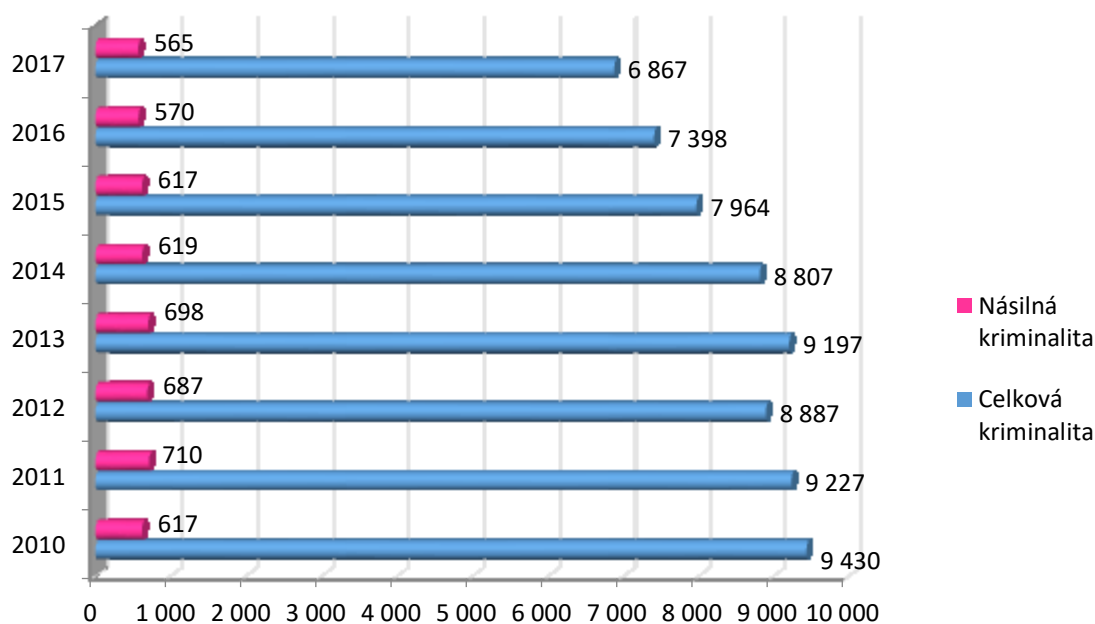
Obrázek 7: Index kriminality za rok 2017 [24]

6 ANALÝZA KRIMINALITY VE ZLÍNSKÉM KRAJI

Zlínský kraj je jedním ze 14 územně samosprávných celků tvořící ČR. Je složen z okresů Zlín, Uherské Hradiště, Kroměříž a Vsetín. Svou rozlohou, 3 961 km², se řadí jako čtvrtý nejmenší kraj ČR a zaujímá tak 5% její celkové plochy. K roku 2017 má kraj celkem 589 790 obyvatel, představující 5,5% celkového počtu obyvatel. Hustota zalidnění je 149 obyvatel/km², čímž převyšuje průměr České republiky (133 obyvatel/km²). [18]

Vývoj od roku 2010 ve Zlínském kraji znázorňuje taktéž pokles kriminality, stejně jako graf vývoje v celé České republice, s menším vzestupem v roce 2013, který je do jisté míry spojován s amnestií prezidenta ČR, udělenou k 1.1.2013.

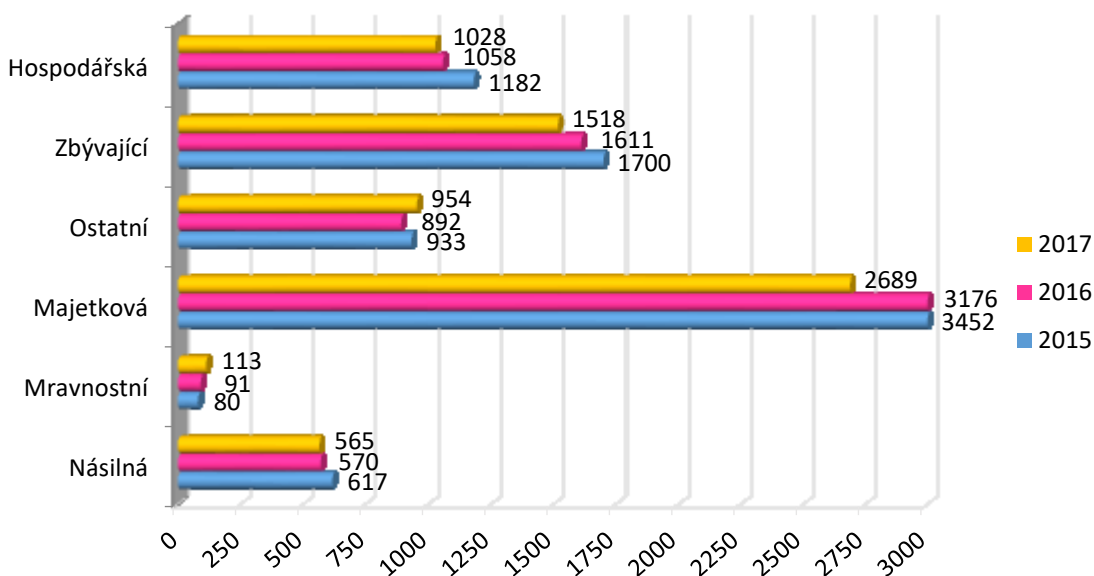
Vývoj kriminality ve Zlínském kraji

Graf 6: Vývoj kriminality ve Zlínském kraji [vlastní]

Celková kriminalita za sledované období posledních 8 let se pohybuje v průměru 8 472 trestných činů za rok. Průměrný počet TČ násilné kriminality je 635/rok.

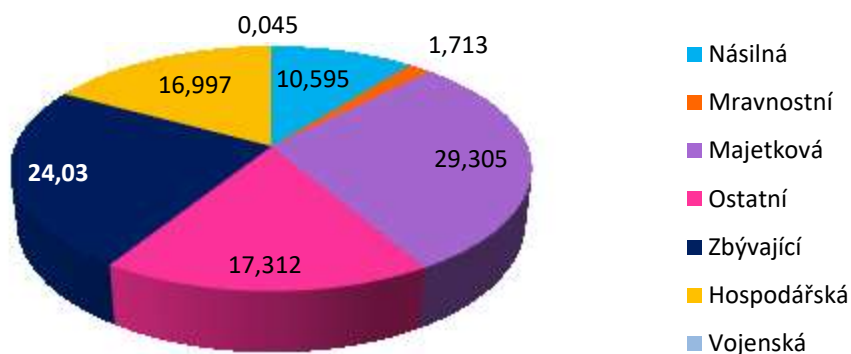
Druhy kriminality ve Zlínském kraji

Graf 7: Druhy kriminality ve Zlínském kraji [vlastní]

Zastoupení druhů kriminality ve Zlínském kraji nejvíce zastává majetková trestná činnost. Vojenská kriminalita je v tomto případě nulová ve všech třech analyzovaných letech. Hodnota násilné kriminality se v zobrazeném grafu pohybuje v průměru 584 trestných činů za tři roky, což v procentuálním vyjádření znamená 7,89% podíl z celkové kriminality. Statistiky za leden až duben v roce 2018 vypadají následovně, majetková a zbývající kriminalita jsou téměř na stejné úrovni. Vojenská kriminalita sčítá jeden čin a nejmenší hodnoty vykazuje mravnostní a poté zkoumaná násilná kriminalita se svými 235 činy.

Druhy kriminality ve Zlínském kraji: Leden-duben 2018 [%]

Graf 8: Druhy kriminality ve Zlínském kraji za rok 2018 [vlastní]

6.1 Rozbor násilné činnosti v roce 2017

Problematika násilné kriminality Zlínského kraje se odvíjí od několika různých faktorů, které na ni pozitivně, ale i negativně působí.

Jedním z pozitivně působících faktorů je počet obyvatel a s tím související míra nezaměstnanosti. Důvodem, že nejen násilná, ale i obecná kriminalita má klesající tendenci, může být právě snižující se nezaměstnanost v Zlínském kraji. Ta v roce 2017 v porovnání s předchozími roky výrazně klesla. V lednu roku 2017 bylo bez pracovní činnosti celkem 20 395 lidí, koncem listopadu jich bylo 12 866. Procentuální vyjádření tedy zaznamenalo snížení nezaměstnanosti z 5,1 procenta na 3,1 procenta. Přesto je nezaměstnanost v tomto kraji dlouhodobě pod republikovým průměrem. [20]

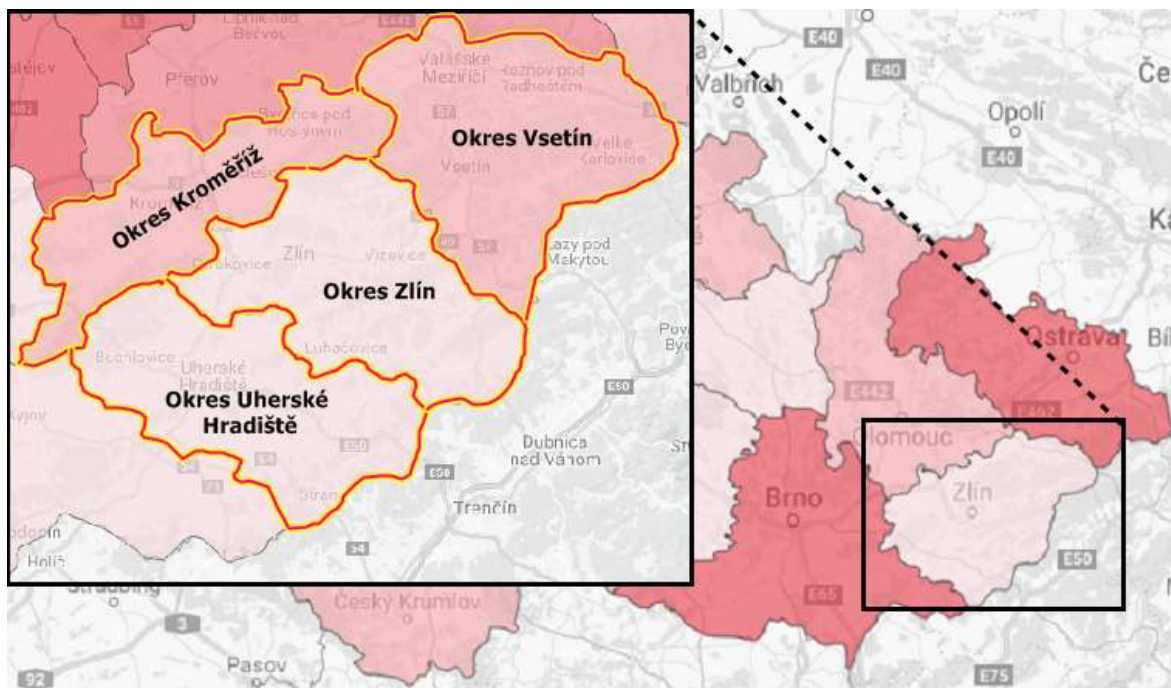
Naopak negativní vliv, související právě se zaměstnaností může mít vysoká koncentrace významných průmyslových firem, zejména v lokalitě Zlína. Dochází k čím dál častější migraci osob za prací, od loňského roku ve velkém množství právě osob cizí národnosti, a seskupování těchto osob v řadě ubytovacích kapacit, což může v jistých situacích často způsobovat neklid místních obyvatel.

K dalším negativním faktorům můžou patřit velká nákupní centra, městské lokality s vyšší koncentrací zábavních podniků (např. noční restaurace, bary, diskotéky) a dále naopak opuštěná místa, bez osvětlení a bezpečnostních prvků, parky, podchody, apod.

Řada násilných činů je také páchána pod vlivem návykových látek, zejména alkoholu.

Z pohledu obyvatel je nejvíce ohrožená skupina žen, vzhledem k větší bezmocnosti a nízkých schopností sebeobrany. Dále také osoby nezletilé, mladistvé a mladé dospělé, kdy může k násilným činům dojít i za předchozího využití internetových a sociálních sítí.

Následná analýza násilné činnosti je aplikována na uplynulý rok 2017 z toho důvodu, že není zaměřena na její vývoj v čase, ale na konkrétní strukturu páchaných činů. Podíváme-li se na ni blíže, nejen pouze jako na celek Zlínského kraje, pomůže nám v podrobnější analýze jeho rozdělení na čtyři okresy (územními odbory). Poloha těchto okresů je zobrazena na obrázku 8.

Obrázek 8: Okresy Zlínského kraje [24]

Analýza statistických dat násilné kriminality v jednotlivých okresech Zlínského kraje vypovídá o tom, že největší násilná činnost je právě ve Zlínském okrese, s počtem 183 TČ. S rozdílem 51 trestných činů je na druhém místě Uherské Hradiště, stejný počet činů i procentuální objasněnost mají poté Vsetín i Kroměříž.

Tabulka 2: Násilná kriminalita okresů Zlínského kraje [vlastní]

2017	Počet obyvatel	Rozloha [km ²]	Násilné činy	Index násilných činů	Objasněno	%	Dodatečně
Uherské Hradiště	143 950	991	132	9,2	105	80	12
Zlín	192 736	1 030	183	9,5	148	81	15
Vsetín	145 209	1 142	125	8,6	97	78	23
Kroměříž	107 895	799	125	11,6	98	78	14

K jednotlivým územním odborům Policie ČR spadají též různá obvodní oddělení, sloužící k podrobnějšímu sledování kriminality v kraji. Oddělení, ze kterých se skládají čtyři odbory, můžeme vidět na obrázku 9.

Obrázek 9: Obvodní oddělení Zlínského kraje [19]

Podíváme-li se na násilnou kriminalitu v jednotlivých obvodech, nalezneme podle serveru mapakriminality.cz tyto obvody ve dvou odlišnostech. První se týká odboru Uherského Hradiště, konkrétně obvod Strání je zahrnut pod Uherským Brodem. Dále pak je v odboru Vsetína pod jedním obvodem Valašské Meziříčí spojen Kelč a Horní Bečva spadá pod obvod Rožnov pod Radhoštěm.

Tabulka 3: Násilná kriminalita – obvod Kroměříž [vlastní]

Kroměříž	Počet obyvatel	Rozloha [km ²]	Násilné činy	Index násilných činů	Objasněno	%	Dodatečně
Morkovice	16 300	249	25	15,3	19	76	2
Kroměříž	37 961	155	47	9,7	32	86	10
Hulín	16 138	98	23	9,3	14	93	0
Holešov	21 645	133	15	6,9	11	73	0
Bystřice pod Hostýnem	15 851	164	15	9,5	9	60	0

Nejvíce násilných trestných činů bylo zaznamenáno ve městě Kroměříž, rozlohou sice není největší z tohoto obvodu, ale má nejvyšší počet obyvatel.

Tabulka 4: Násilná kriminalita – obvod Uherské Hradiště [vlastní]

Uherské Hradiště	Počet obyvatel	Rozloha [km ²]	Násilné činy	Index násilných činů	Objasněno	%	Dodatečně
Buchlovice	15 557	149	3	1,9	3	100	2
Uherské Hradiště	60 381	270	45	7,5	32	71	6
Uherský Ostroh	14 626	99	4	2,7	3	75	0
Uherský Brod	41 606	303	55	13,2	43	78	3
Bojkovice	11 780	170	25	21,2	24	96	1

V obvodu Uherské Hradiště je největší násilná činnost páchána v Uherském Brodě s počtem 55 TČ, nejmenší počet TČ je naopak ve městě Buchlovicích a Uherském Ostrohu.

Tabulka 5: Násilná kriminalita – obvod Zlín [vlastní]

Zlín	Počet obyvatel	Rozloha [km ²]	Násilné činy	Index násilných činů	Objasněno	%	Dodatečně
Napajedla	13 605	73	10	7,4	7	70	1
Otrokovice	23 377	48	22	9,4	23	105	3
Zlín	75 920	120	87	10,1	56	73	6
Fryšták	15 376	156	12	7,8	9	75	1
Vizovice	18 362	150	20	7,1	13	100	0
Luhačovice	14 537	157	15	10,3	13	87	0
Slavičín	9 499	92	5	5,3	6	120	0
Valašské Klobouky	22 060	233	12	5,4	9	75	1

Zlínský obvod, který je na počet obyvatel nejbohatší, má nejvyšší trestnou činnost (87 násilných TČ) právě ve městě Zlín, kde se zároveň vyskytuje nejvíce cizinců, ze všech čtyř okresů. S poklesem o 65 TČ se za Zlín řadí Otrokovice. Mezi obvody s nejmenší kriminalitou se řadí Slavičín (5 násilných TČ) a Napajedla (10 násilných TČ).

Tabulka 6: Násilná kriminalita – obvod Vsetín [vlastní]

Vsetín	Počet obyvatel	Rozloha [km ²]	Násilné činy	Index násilných činů	Objasněno	%	Dodatečně
Valašské Meziříčí	36 653	171	35	9,5	25	71	6
Rožnov pod Radhoštěm	39 186	269	23	5,9	19	83	2
Jablunka	11 412	150	11	9,6	10	91	2
Karolinka	13 136	257	15	11,4	13	87	2
Vsetín	33 124	130	36	10,9	27	75	10
Horní Lideč	11 698	165	5	4,3	3	60	1

V posledním z výše zmiňovaných obvodů je největší násilná kriminalita ve městě Vsetín a Valašské Meziříčí. Nejmenší počet násilných činů se za rok 2017 vyskytl v Horní Lideči.

6.2 Skladba násilných trestných činů

Z násilné kriminality bylo v roce 2017 spácháno celkem 17 nejrozličnějších typů trestných činů, které zobrazuje tabulka 7.

Tabulka 7: Násilné činy v roce 2017 [vlastní]

Násilný trestný čin	Zaznamenáno	Objasněno celkem	Objasněno celkem v %
Vraždy – motivované osobními vztahy	5	5	100
Vraždy – ostatní	1	0	0
Únos dítěte a osoby ztížené duševní poruchou	1	0	0
Loupež	41	34	82,9
Loupeže na finančních institucích	4	3	75
Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci – mimo policii	6	5	83,3
Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci – na PČR	22	20	90,9
Násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci – na obecní policii	5	4	80
Úmyslné ublížení na zdraví	244	235	96,3
Násilí proti skupině obyvatel a jednotlivci	1	1	100
Nebezpečné vyhrožování	64	60	93,7
Nebezpečné pronásledování	12	11	91,6
Vydírání	32	31	96,8
Porušování domovní svobody	90	74	82,2
Neoprávněný zásah do práva k domu	8	5	62,5
Týrání svěřené osoby	7	3	42,9
Týrání osoby žijící ve společném obydlí	22	18	81,8

Tabulka jasně vypovídá o tom, že mezi nejčastěji páchané TČ ve Zlínském kraji patří jednoznačně **úmyslné ublížení na zdraví**, s celkovým počtem 244 činů. To může být často způsobeno poruchou psychického stavu pachatele, náhlým afektem nebo vlivem návykové látky. Pozitivním faktorem na této trestné činnosti je její vysoká procentuální objasněnost – 96,3 %. Což celkově znamená pouze 9 neobjasněných činů.

Druhým nejčastěji páchaným násilným činem je **porušování domovní svobody**. K tomu dochází za účelem neoprávněného vniknutí do obydlí, bez vědomí, nebo proti vědomí uživatele obytného prostoru. Objasněnost těchto činů je menší, než u předchozího TČ, a to 82,2 %, což je ovšem pořád nadpoloviční většina.

Třetí, nejčastěji se vyskytující násilnou činností, je s počtem 64 TČ **nebezpečné vyhrožování**, páchané zpravidla pohrůžkou násilím nebo jinou těžkou újmou k tomu, aby oběť něco vykonala, opominula, či trpěla. Opět s vysokým úspěchem objasnění činů – 93,7 %. Stoprocentní objasněnost byla v roce 2017 u případů vražd, motivované osobními vztahy, a též u násilí proti skupině obyvatel a jednotlivci, kdy došlo pouze k jednomu výskytu tohoto činu a i k jeho objasnění. Dále je nejvyšší procento objasněnosti u vydírání – na PČR s úspěšností 96,8 %.

7 NÁVRH NA SNÍŽENÍ NÁSILNÉ KRIMINALITY

Návrh na snížení násilné kriminality je jako ukázkový vzor této diplomové práce aplikován na prostředí města Uherské Hradiště. Je zaměřen na oblasti, v nichž je nejvyšší pravděpodobnost ke vzniku násilí. Město je k analýze zvoleno z toho důvodu, že se nachází v blízkosti mého trvalého bydliště, častých návštěv mě i blízkých osob v tomto městě a v neposlední řadě i z důvodu bližší orientace ve vybraném prostředí. Způsob návrhu, který je dále vypracován, lze použít na všechna místa, města, či vesnice, za účelem snížení počtu trestných činů, odlákání pachatelů, či pomoc při jejich dopadení. Účelem tohoto návrhu je zajistit bezpečnost a zvýšit pocit bezpečí občanů i návštěvníků. S tím souvisí i jejich dostatečná informovanost.

7.1 Míra aktuálního zabezpečení

Aby bylo možno navrhnout opatření ke snížení míry násilné kriminality, je nutné prvně vyhodnotit stávající zabezpečení. Nejlepším způsobem, jak zvýšit bezpečí ve veřejných prostorech, je bez pochyby kombinace veřejného osvětlení s kamerovým systémem. Osvětlení má velký význam jako preventivní opatření proti útokům pachatelů v temném a špatně viditelném prostranství, zatímco kamerový systém slouží k možnému okamžitému nebo jen preventivnímu zásahu, či k následnému využití záznamu pro pozdější objasnění spáchaného činu. Velkou výhodou pro použití těchto snímacích systémů je jejich možné použití ve dne i přes noc, díky nočnímu snímání a adaptabilitě na tmavá prostředí.

Rozmístění kamerových systémů v Uherském Hradišti má po důkladném rozboru na starost PČR společně s Městskou policií Uherské Hradiště, ve spolupráci s bezpečnostní komisí. Proces průběhu zabezpečení kamerovým systémem je v rozvoji od roku 2002 a jeho postup za účelem zvyšování bezpečnosti je následující.

Tabulka 8: Vývoj instalovaných kamer [vlastní]

Rok	2002	2003	2004	2005	2007-2009	2014	2015	2016	2017	Celkem
Počet kamer	4	4	3	1	4	3	2	4	2	27

V současné fázi je zde nainstalováno v celkem 27 kamerových systémů. Chceme-li znát vývoj násilné kriminality v časovém horizontu za posledních 5 let, jelikož statistiky pro město Uh. Hradiště jsou oficiálně k zobrazení právě od roku 2013, dosáhneme pozitivního

závěru. Níže tedy můžeme vidět, že tabulka vývoje vykazuje pokles násilných činů. Hodnoty z roku 2018 jsou brány za měsíce leden a únor.

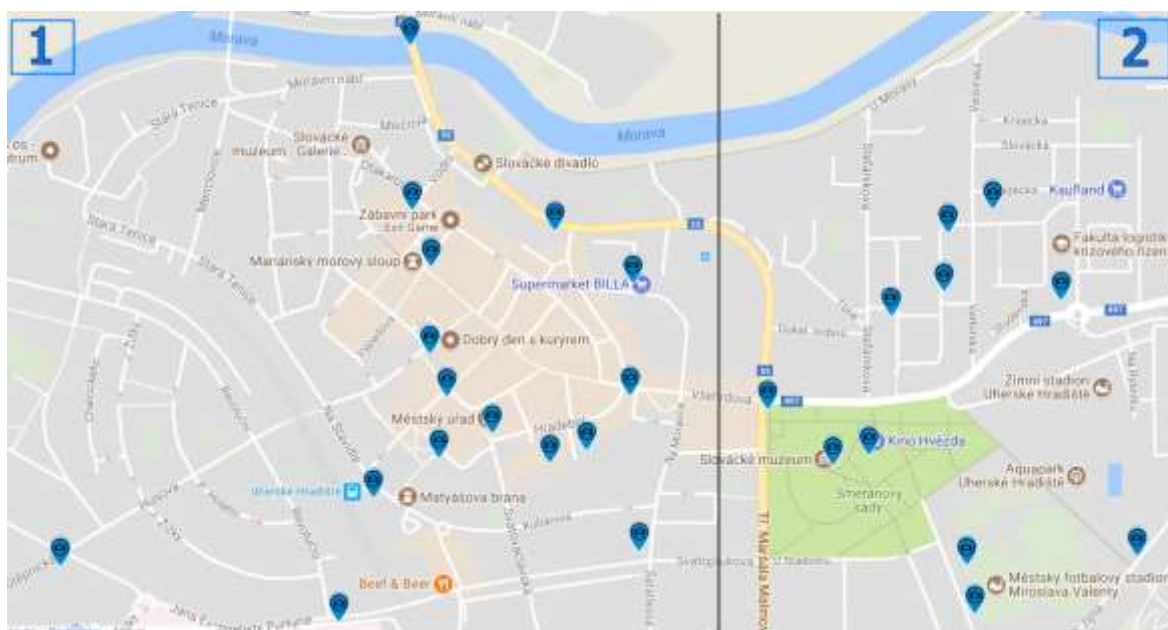
Tabulka 9: Vývoj násilných činů [vlastní]

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet násilných činů	71	64	47	41	45	7

V roce 2018 je prozatím v plánu instalace dalších dvou kamer, která je plánována na měsíc červen až září. Názory na tyto realizace jsou však dvojí. Některým se instalace kamer zalíbí, protože se cítí více v bezpečí, jiným vadí, že mají pocit neustálé kontroly. Konečný efekt je však takový, že kamerový systém pomáhá vyřešit případy. Příklad:

„V srpnu 2015 došlo k pokusu znásilnění mladé ženy v ulici Poštovní v Uherském Hradišti. Právě díky záznamům se tehdy podařilo ustanovit pachatele.“ [21]

Rozmístění kamerových systémů v současnosti je zakresleno na obrázku 10.

Obrázek 10: Aktuální rozmístění kamer [23]

V první části obrázku jsou kamery rozmístěny v okolí centra města, kde dochází k největšímu pohybu osob. Nachází se zde frekventovaná místa jako autobusové a vlakové nádraží, Mariánské i Masarykovo náměstí se spoustou malých obchodních řetězců, kaváren či restaurací, úřady a v neposlední řadě mateřská, základní i střední škola.

Druhá polovina obrázku, ve které jsou kamery instalovány, nabízí spíše kulturní a sportovní vyžití, která jsou taktéž vysoce frekventována – patří sem především muzeum, kino, sportoviště, prostranství kolem Slovácké tržnice a též okolí u pobočky vysoké školy UTB.

Poslední 27. kamera je umístěna na ZŠ Větrná v Mařaticích, na sídlišti Východ, která nelze vidět z důvodu přiblíženého zobrazení ostatních kamer, které bylo zvoleno z důvodu lepší čitelnosti. Přesnou lokalizaci těchto kamer, z obrázku 10, můžeme najít na stránkách www.mesto-uh.cz v sekci Praktické informace – Městská policie – Městský kamerový a dohlížecí systém.

7.2 Nejvíce ohrožené oblasti

Mezi nejvíce ohrožené oblasti jsou vytipována místa, kde dochází k vysoké koncentraci osob, ale zároveň i místa, kde naopak osoby chodí ve velmi nízké frekvenci. V takových případech dochází nejčastěji k úmyslnému ublížení na zdraví, nebezpečnému vyhrožování, či loupeži. K násilným útokům v místech s menší koncentrací osob dochází zejména z důvodu absence svědků. Na základě logického uvážení a znalostí okolí jsou následně vybrány nejvíce ohrožené lokality a pomocí semikvantitativní analýzy ohodnocena rizika.

Vybráno je celkem 10 míst, ve kterých by mohlo docházet k násilné kriminalitě, konkrétně se budeme zabývat nejčastějšími a nejpravděpodobnějšími činy: úmyslné ublížení na zdraví, nebezpečné vyhrožování, loupež. Tato místa jsou poté označena hodnotami. Hodnota „X“ značí nejmenší pravděpodobnost výskytu, hodnota „XXX“ naopak nejvyšší pravděpodobnost.

Tabulka 10: Analýza ohrožených lokalit [vlastní]

Lokalita	Násilný čin		
	Úmyslné ublížení na zdraví	Nebezpečné vyhrožování	Loupež
1) ulice Revoluční	X	XXX	XX
2) ulice Zahradní	XX	XX	XXX
3) ulice Štěpnická	X	XX	XXX
4) ulice Františkánská	X	X	XX
5) ulice Na rybníku	XXX	XX	XX
6) ulice Štefánikova	XX	XX	X
7) ulice 1. máje	XX	XX	XXX
8) ulice Jana Lucemburského	X	XX	XX
9) Veslařský klub Morávia	XXX	XX	XX
10) ulice Průmyslová	X	XX	XXX

Z tabulky 10 můžeme vidět, že nejohroženější místa jsou právě v ulici Zahradní, Na rybníku, 1. máje a okolí Veslařského klubu Moravia. U těchto míst je dále aplikována analýza ohodnocení rizika. Podrobnější popis čtyř nejnebezpečnějších míst naleznete v kapitole 7.4, ve které jsou zahrnuty návrhy na jejich opatření.

7.3 Ohodnocení rizika nejvíce ohrožených oblastí

Ohodnocení rizika je řešeno pomocí semikvantitativního hodnocení. Toto hodnocení je aplikováno na čtyři nejnebezpečnější lokality, které jsou označeny v tabulce 10. Všechny čtyři ulice budou vypracovány stejným způsobem. Rizika jsou stanovena podle toho, ke kterým násilným činům zde může nejčastěji docházet. Poté se u každého z těchto rizik určí pravděpodobnost výskytu, k němuž se přiřadí hodnoty 1-5. Nejmenší pravděpodobnost se hodnotí číslem 1, v případě nejvyšší pravděpodobnosti číslem 5.

Druhým ukazatelem je intenzita negativních dopadů, která je hodnocena čísly 1, 2, 4, 8, 16, kdy hodnota 16 patří k nejzávažnějším dopadům a hodnota 1 k nejméně závažným. Hodnoty pravděpodobnosti výskytu a intenzity negativních dopadů se roznásobí, čímž získáme míru zvoleného rizika. Následně díky vypočtené celkové míře rizika uvidíme, které oblasti je zapotřebí řešit prioritně.

Tabulka 11: Ohodnocení rizika v ulici Zahradní [vlastní]

Hrozící riziko násilí v ulici Zahradní	Pravděpodobnost výskytu	Intenzita negativních dopadů	Ohodnocení rizika
Úmyslné ublížení na zdraví	2	16	32
Nebezpečné vyhrožování	5	8	40
Loupež	4	8	32
Celkové ohodnocení rizika			104

Tabulka 11 zobrazuje míru rizika v ulici Zahradní. Nejvyšší ohodnocené riziko, z vybraných nejčastějších násilných činů, je v této ulici nebezpečné vyhrožování. Stejně riziko představují úmyslné ublížení na zdraví a loupež. Celkové hodnocení rizika pro tuto oblast je tedy 104.

Tabulka 12: Ohodnocení rizika v ulici Na rybníku [vlastní]

Hrozící riziko násilí v ulici Na rybníku	Pravděpodobnost výskytu	Intenzita negativních dopadů	Ohodnocení rizika
Úmyslné ublížení na zdraví	5	16	80
Nebezpečné vyhrožování	4	8	32
Loupež	3	4	12
Celkové ohodnocení rizika			124

V ulici Na rybníku dosáhlo nejvyššího ohodnocení riziko úmyslného ublížení na zdraví, v hodnotě 80. Nejmenší riziko má v této ulici loupež, dosahující hodnoty 12. Celkové ohodnocení rizika pro ulici Na rybníku je 124. Tím se vyhodnotila jako kritičtější, než ulice v tabulce 11.

Tabulka 13: Ohodnocení rizika v ulici 1. máje [vlastní]

Hrozící riziko násilí v ulici 1. máje	Pravděpodobnost výskytu	Intenzita negativních dopadů	Ohodnocení rizika
Úmyslné ublížení na zdraví	2	16	32
Nebezpečné vyhrožování	4	8	32
Loupež	5	8	40
Celkové ohodnocení rizika			104

Ulice 1. máje má nejvyšší riziko v oblasti loupeže. Stejnou hodnotu rizika poté mají násilné činy úmyslné ublížení na zdraví a nebezpečné vyhrožování.

Tabulka 14: Ohodnocení rizika v okolí Veslařského klubu [vlastní]

Hrozící riziko v okolí Veslařského klubu Morávia	Pravděpodobnost výskytu	Intenzita negativních dopadů	Ohodnocení rizika
Úmyslné ublížení na zdraví	4	16	64
Nebezpečné vyhrožování	2	16	32
Loupež	2	8	16
Celkové ohodnocení rizika			112

Rizika poslední zvolené oblasti v okolí Veslařského klubu Morávia mají jednoznačně nejvyšší hodnotu trestu úmyslného ublížení na zdraví. Nejmenší riziko poté nese, s hodnotou 16, loupež. Celková míra ohodnoceného rizika je 112.

7.4 Návrh opatření ke snížení kriminality

Návrh opatření ke snížení násilné kriminality je rozdělen na dvě části. První část se věnuje ulicím, které jsou pomocí analýzy v kapitole 7.2 vyhodnoceny jako nejméně bezpečné. Druhá část je věnována obecným opatřením, která též mohou značně pomoci ke snížení násilné kriminality a ke zvýšení pocitu bezpečí občanů.

7.4.1 Zvýšení bezpečnosti nejvýše ohrožených lokalit

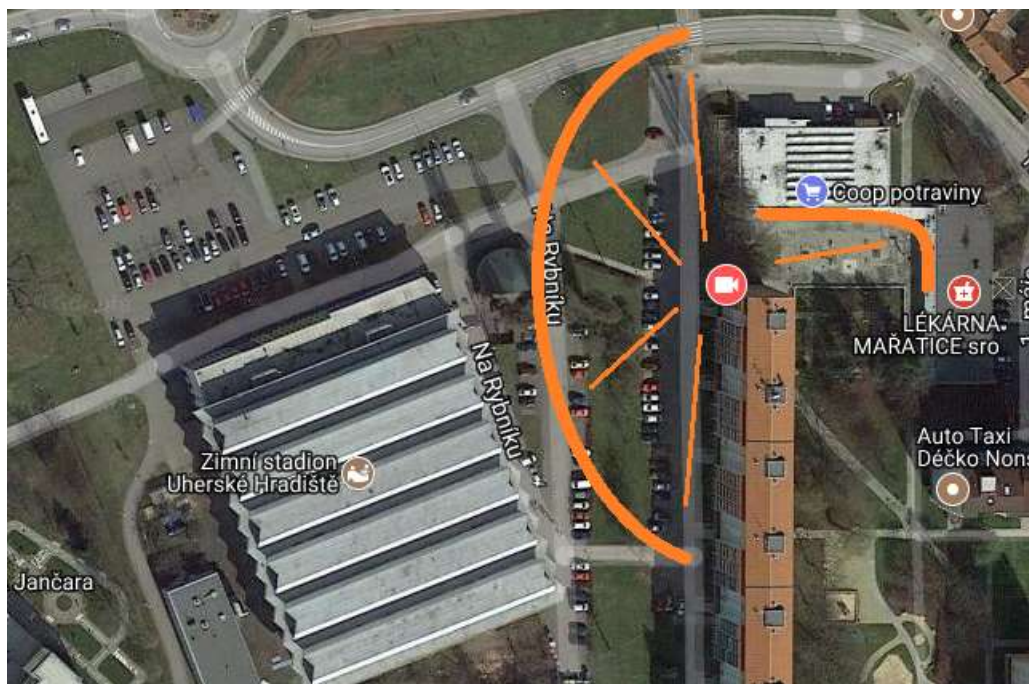
Po průzkumu města bylo na základě logického uvážení vybráno 10 lokalit, které by si zasloužily větší pozornost v oblasti zabezpečení. Prostřednictvím analýzy rizik a ohodnocením těchto míst, ve kterých by měla být zvýšena bezpečnost, je jejich počet zúžen na čtyři prioritní. Tato čtyři místa jsou v obrázku 11 zaznačena červeně, zbylá místa s nižší prioritou jsou zaznačena zeleně. Navržené opatření pro tyto ulice je rozšíření kamerového systému. Kamery je vhodné umístit do oblastí s přístupem elektrické energie, optimálním výhledem a v případě slabší viditelnosti je ideální zvolit kameru s IR přísvitem.

Obrázek 11: Návrh rozšíření kamerového zabezpečení [23]

Nejvyšší hodnoty celkového rizika (124) dosáhla ulice **Na rybníku**. Návrh umístění kamerového systému je na budovu bytového domu, vedle prodejny Coop. Směřována by byla tak, aby snímala možný dohled na zimní station, jeho boční vstup a parkoviště, které k němu náleží. Zároveň snímá prostředí kolem prodejny potravin a příchozí cestu k bytovým jednotkám, kde již dříve byl zaznamenán pokus o napadení. Velká míra rizika

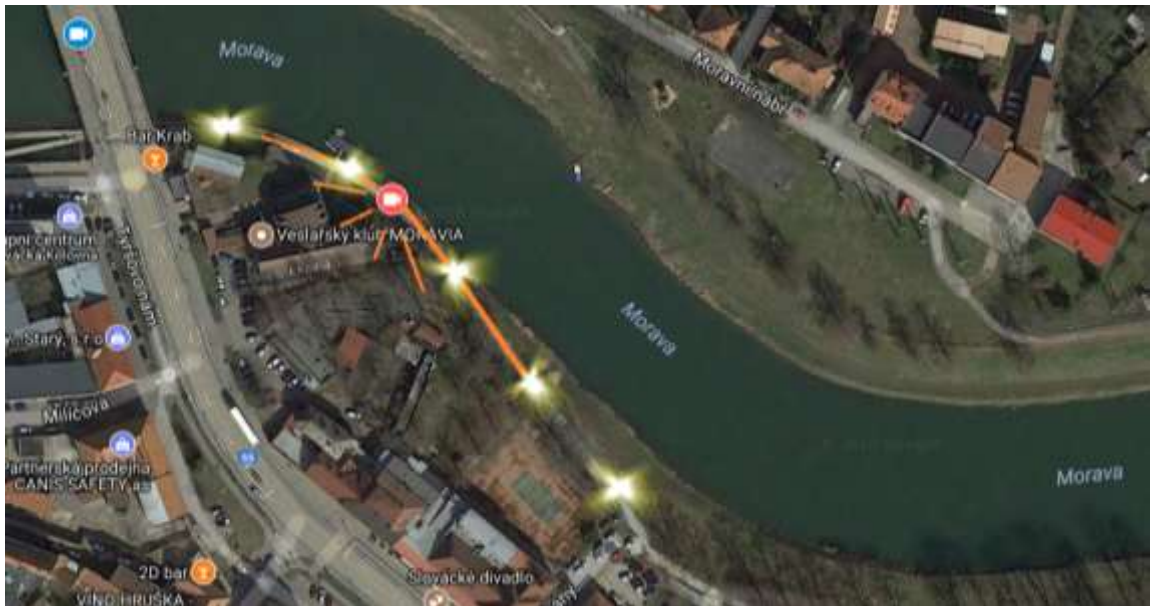
násilných konfliktů bývá v této oblasti při různých fotbalových i hokejových utkání, jelikož fanoušci využívají zdejší parkoviště. Kamera může být využita i k částečnému sledování provozu a případných komplikací na silnici vedoucí od kruhového objezdu v ulici 1. máje. Umístění kamery představuje obrázek 12, společně se zaznačením možné snímané plochy.

Obrázek 12: Kamerový systém v ulici Na rybníku [23]

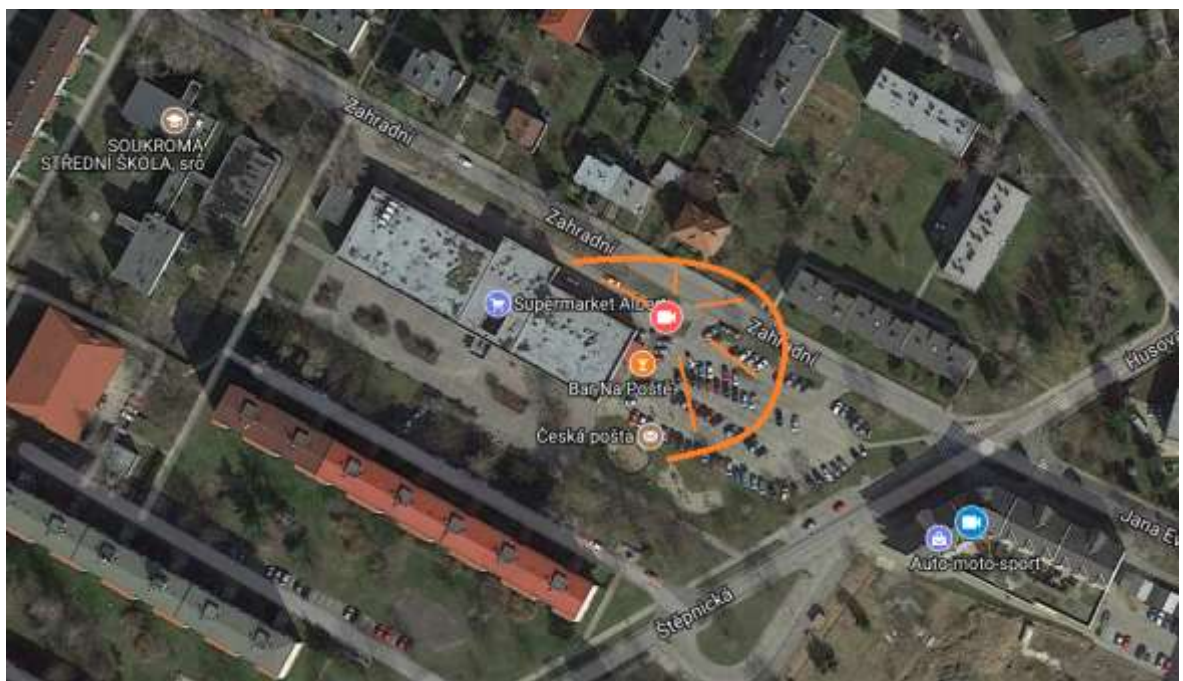
Druhým nejrizikovějším místem je, na základě celkového rizika s hodnotou 112, okolí **Veslařského klubu Morávia**. Klub se nachází u řeky Moravy, podél které vede stezka, využívána jak pěšími chodci, běžci, tak i cyklisty. Cesta je využívána zejména z toho důvodu, že se nachází v poklidné lokalitě, mimo hlavní silniční tahy a vede až do Jarošova. Jedním z rizik v této lokalitě je též umístění Baru Krab, odkud můžou vycházet agresori pod vlivem návykových látek.

Podél řeky Moravy je od května 2018 též vybudováno pouliční LED osvětlení, za účelem zvýšení bezpečnosti. V části úseku u klubu Morávia však prozatím takové osvětlení chybí, proto je navrženo i rozšíření osvětlení do těchto míst. Situační plán kamerového systému a veřejného osvětlení je zakreslen na obrázku 13.

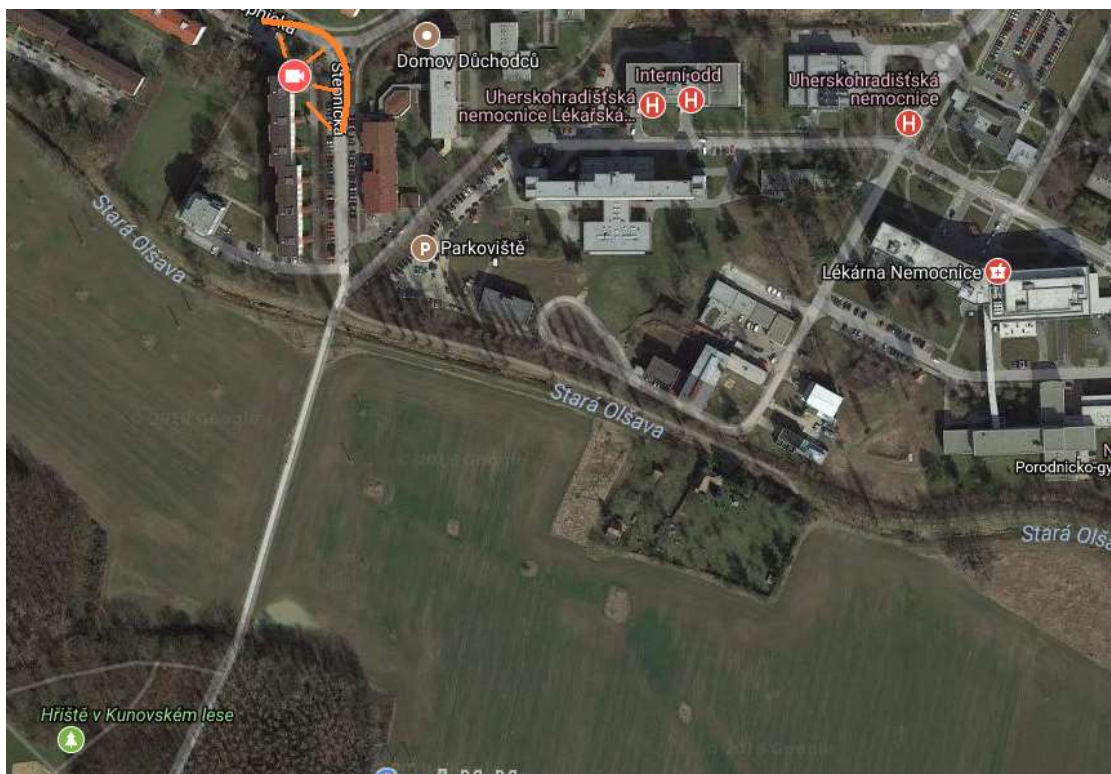
Obrázek 13: Kamerový systém v okolí klubu Morávia [23]

Zbývající dvě ulice dosáhly v analýze rizik stejného ohodnocení 104. V ulici **Zahradní** je kamerový systém navržen z důvodu zvýšeného pohybu osob. Nejen dětí, kvůli výskytu soukromé SŠ, ale i všech osob, obývajících sídliště. Současně se zde ve vyšší koncentraci pohybují starší osoby, důchodového věku, žijící buď v bytových jednotkách či v domově důchodců. V místě se nachází supermarket Albert, Bar Na Poště i Česká pošta. Vede zde i hlavní přístupová cesta k velmi navštěvované restauraci Masaro, či druhým směrem vedoucí k nemocnici a dále směr centrum města.

Obrázek 14: Kamerový systém v ulici Zahradní [23]

Poslední návrh kamerového systému se týká taktéž sídliště ve Štěpnicích, konkrétně ulice **Štěpnická**. Zde navrhuji kamerový systém taktéž kvůli vysokému pohybu osob a zároveň z toho důvodu, že se jedná o kraj města, tudíž během noci je zde pohyb osob naopak minimální, avšak ne nulový. Ze směru od Kunovic je cyklostezka vedoucí přímo na kraj Štěpnic, kolem dětského hřiště v Kunovském lese.

Obrázek 15: Kamerový systém v ulici Štěpnická [23]

Zabezpečení města je dále realizováno i pomocí obchůzek strážníků městské policie. V období pořádaných akcí jsou samozřejmě hlídky strážníků ve městě zvýšeny. Velkou výhodou shledávám rozdělení města do určitých úseků. Každý z těchto úseků má přidělený pověřený strážník a nese za něj odpovědnost. Což by dle mého názoru nebylo na škodu zavést pro všechna oddělení městské policie. Díky tomu je mnohem větší přehlednost v situacích a problémech, které nastávají, jelikož se každý strážník může orientovat na problematiku ve svém úseku. Tím má o aktuálním stavu maximální přehled.

7.4.2 Snížení násilné kriminality obecným opatřením

Důležitým aspektem ke snížení násilné kriminality není pouze přístup policie, ale především obyvatel. Pokud již nelze násilnému činu v dané situaci předejít, je přinejmenším velmi podstatné vědět, jak se v dané situaci můžeme zachovat.

Základem je tedy **informovanost obyvatel**. Nejlepším způsobem jak toho dosáhnout může být např.:

- pořádání odborných seminářů týkající se násilné kriminality,
- veřejnosti přístupný kurz základů sebeobrany (každoročně pořádaný na náměstí v Uherském Hradišti),
- vzdělávací a motivační programy (zaměřené na posilování sebekontroly, preventivní intervenci, rizikové a ochranné faktory),
- prevence násilné trestné činnosti páchané na seniorech.

Jako nejvhodnější prostředek k informovanosti o těchto akcích bych osobně volila plakáty. Touto formou se informace o pořádaných akcích dostanou mezi obyvatele v největším množství. Jako ideální místa pro letáky se zprávou o pořádané akci sledávám autobusové zastávky i prostory autobusů a drážní přepravy, v závislosti na vysokém výskytu osob. Dále také reklamní betonové sloupy, postavené za tímto účelem.

Vhodným místem jsou též letáčky či plakát v prostředí kaváren, barů a cukráren, kde se též vystřídá během dne několik lidí. Informovat prostřednictvím tisku můžeme i v prostřednictví škol, jelikož je velmi důležité zapojit do projektů všechny věkové skupiny.

V neposlední řadě je též vhodné vyvěsit informace na webové stránky města Uherské Hradiště, popř. sdílet tyto akce i na sociální sítě, které jsou dnes již velmi oblíbeným prostředkem k pozvání na různé události.

Nejaktuálněji se dne 18.5.2018 uskutečnila ve městě akce „Den s modrým majákem“. Tento den vítám z pohledu občana jako velmi vhodný a zajímavý v oblasti vzdělávání veřejnosti. V první řadě jsme mohli vidět výcvik i zásahy policejních členů v různých namodelovaných situacích. Z druhého pohledu byly ukázány prvky sebeobrany, bezpečnostní prostředky policie, umožněno bylo i nahlédnutí do různých typů vozů, společně s hasičským záchranným sborem a zdravotnickou záchrannou službou a seznámení s používanou technikou.

Nevýhodou však sledávám špatnou informovanost veřejnosti, vzhledem k tomu, že tento den nebyl dostatečně předem propagován (vyjma mateřských a základních škol). Zklamání z nevědomosti o konání této akce bylo dáno najevo i na sociální síti. Jak takový den vypadal, můžeme vidět na obrázku 16 a 17.

Obrázek 16: Ukázka drezurovaných policejních koní [vlastní]

Obrázek 17: Ukázka zásahů a policejních prostředků [vlastní]

Nadcházející události:

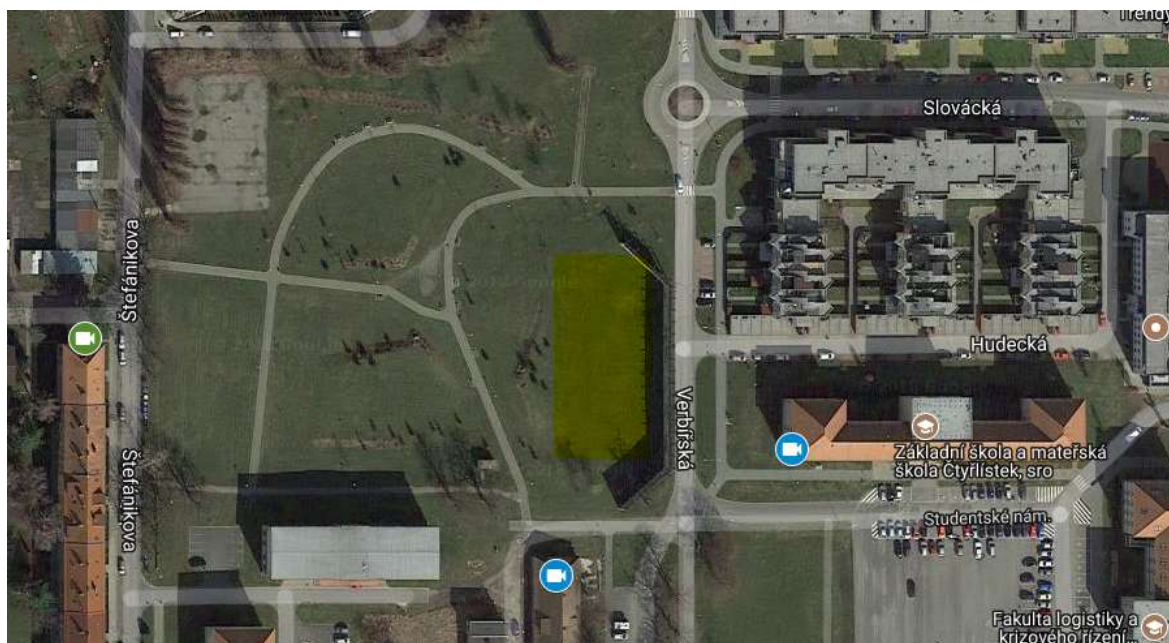
Aktuálně bych ráda zmínila blížíící se akci pro veřejnost, kurzy sebeobrany. Která se bude konat po 16 letech. Tímto bych navrhovala akci opakovat každoročně, vzhledem k velkému zájmu a rozšířením povědomí o těchto pořádaných kurzech, často se právě dlouholeté akce stávají oblíbenými a základy sebeobrany jistě nejsou k zahození. Měla by je minimálně každá žena znát, aby si zvýšila pocit bezpečí. Tyto kurzy jsou však určeny pouze pro občany města Uherského Hradiště, od 15 let. Dalším zlepšením by bylo pořádání kurzů pro širší okruh veřejnosti. Kurzy se budou konat vždy ve čtvrtek od 19:00 do 20:00, v termínech od 3. 5. do 28. 6. 2018 a od 6. 9. do 13.12 2018 v tělocvičně ZŠ Za Alejí. [25]

Řetízek seniorům je jedna z dalších akcí, která byla v roce 2009 pořádána ve Zlíně, s velkým zájmem a úspěchem. Za touto akcí stojí nejen město Zlín samotné, ale též ministerstvo vnitra, jež poskytlo finanční prostředky. Návrhem by bylo pořádání této akce i v Uherském Hradišti 2x za rok, byť třeba s omezeným počtem řetízků. Lidé v důchodu či tělesně postižení by se jistě tohoto projektu rádi zúčastnili v hojném počtu. Vylepšením této akce by mohla být také možnost montáže panoramatických kukátek, která by pocit bezpečí ještě navýšila.

Poslední návrh, jak snížit násilnou kriminalitu je zaměřen na děti a mladistvé. Základním aspektem je trávení jejich volného času. Uherské Hradiště disponuje pro nejmenší několika dětskými hřišti s různými druhy prolézaček a skluzavek. Pro větší děti je zde možnost využít skatepark u sportovní haly či venkovní posilovnu.

Návrhem je například vybudování **venkovní horolezecké stěny**, nebo **lezecké věže**. Ve spojení například s chytrou lavičkou, umožňující nabíjení elektronického zařízení a připojení WiFi, by mohlo toto místo vytvořit ideální prostor k seskupování mládeže za zábavou. Jako vhodná lokalita pro tuto zábavu je navržen prostor v blízkosti Moravy, nedaleko Studentského náměstí. Na místě je vybudována stěna, pokreslená sprejery, oddělující prostranství od vedoucí silnice. I z tohoto důvodu shledávám toto místo jako ideální destinací pro tyto aktivity.

V okolí se nachází několik panelových domů, obchod Kaufland a malé dětské hřiště s brankami a basketbalovým košem. Tudíž by dle mého názoru bylo vhodné místo pro doplnění touto zábavnou atrakcí právě zde. Přesnou lokalizaci zobrazuje zvýrazněná část v obrázku 18.

Obrázek 18: Návrh umístění lezeckých atrakcí [23]

8 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Metoda výzkumu formou dotazníkového šetření byla zvolena z toho důvodu, že je jedním z nejlepších způsobů, jak získat názor veřejnosti. Distribuován byl pouze prostřednictvím internetového odkazu, byl rozeslán do různých krajů ČR, oběma pohlavím a různým věkovým skupinám. Návratnost v konečné fázi skončila na 138 respondentech a k vyplnění byl dostupný 18 dnů. Celý dotazník je anonymní a naleznete jej v Příloze II.

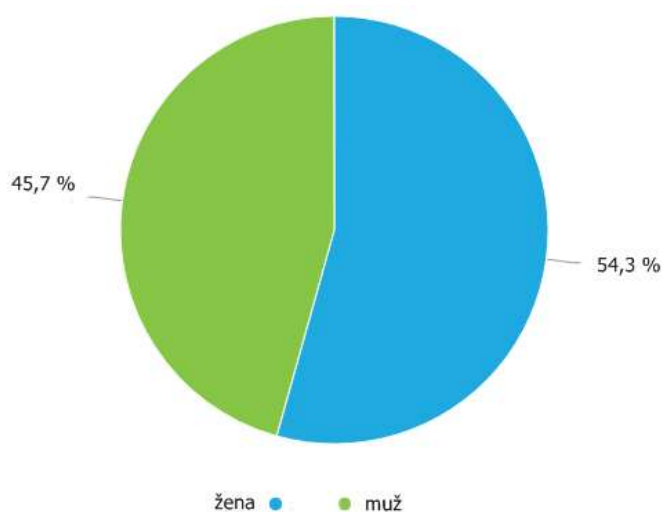
Cílem tohoto průzkumu je zjistit názor veřejnosti na násilnou kriminalitu, prostřednictvím 18 situovaných otázek. Záměrně jsou otázky pro osobní přehled uspořádány do pěti „okruhů“. První z nich, obsahující 4 otázky, zjišťuje základní informace o dotazovaném. Druhý zkoumá pomocí 4 otázek povědomí a případné setkání s násilnou kriminalitou. Třetí okruh, také složený ze 4 otázek, má za účel získat od respondentů názory na pachatele a páchané trestné činy. Ve čtvrtém okruhu jsou otázky pouze dvě a to na ukládané tresty. Poslední okruh zahrnuje 4 otázky, tematicky zaměřené na postoj a osobní prevenci proti násilné kriminalitě.

8.1 Výsledky dotazníku

Výsledky z dotazníkového šetření si následně jednotlivě zobrazíme v grafech.

1) Vaše pohlaví?

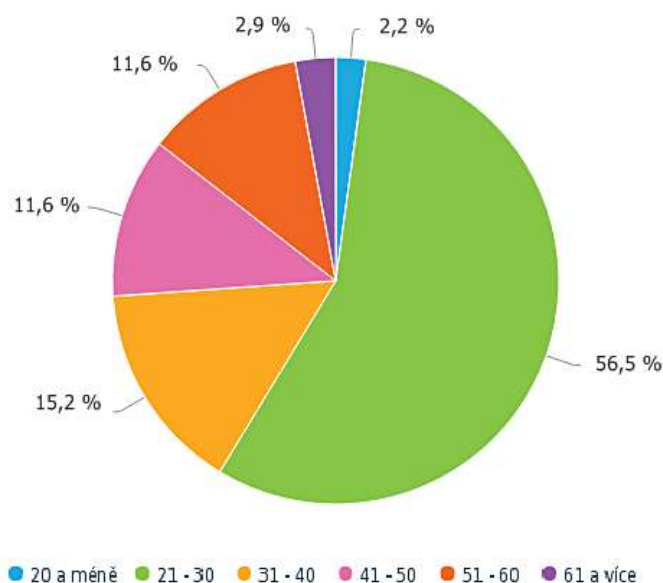
Z celkového počtu 138 respondentů odpovědělo na dotazník celkem 75 žen a 63 mužů. Což je velmi přívětivý poměr, jelikož v počátečních výsledcích z velké části převládala ochota spíše ze strany ženského pohlaví.

Graf 9: Vaše pohlaví? [vlastní]

2) Do které věkové kategorie se řadíte?

Oslovení respondenti na dotazník odpovídali ve všech zvolených věkových kategoriích. Největší zastoupení mají z pochopitelného hlediska osoby mého věku, tudíž 21-30, kterých odpovídělo celkem 78. Druhou největší kategorií tvoří lidé 31-40, kterých odpovídělo 21. Následují kategorie 41-50 a 51-60 jsou zastoupeny ve stejném počtu 16 osob a 4 osoby se řadí k věku 61 a více. Nejmenší podíl dotazovaných tvoří osoby 20 let a méně, ve které odpovídali celkem 3.

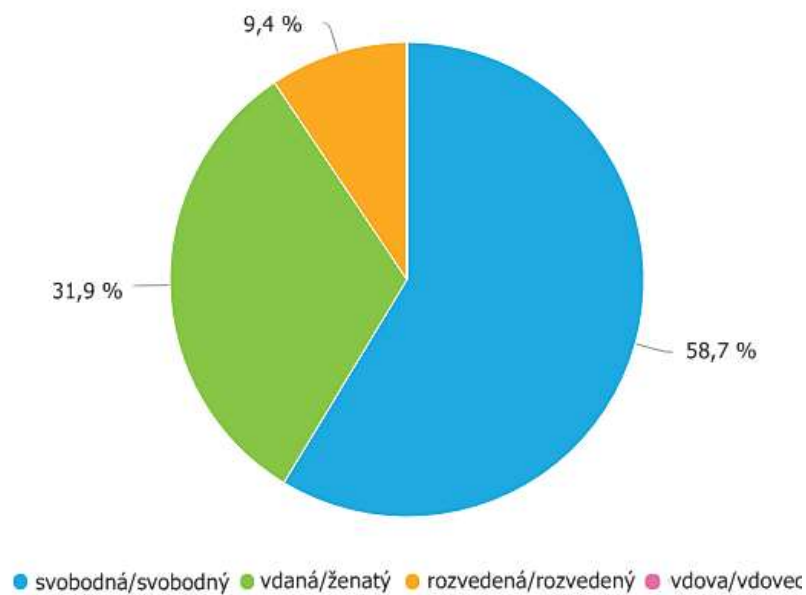

Graf 10: Do které věkové kategorie se řadíte? [vlastní]

3) Jaký je Váš rodinný vztah?

Informace o stavu dotazovaného muže v konečném výsledku ovlivnit odpovědi na otázky z toho hlediska, že svobodný často přemýšlí o bezpečnosti sám za sebe, vdané ženy či ženatí muži můžou brát v potaz bezpečnost celé rodiny, která je často ovlivněna i jejich potomky a obavami o ně a zároveň jejich budoucnost.

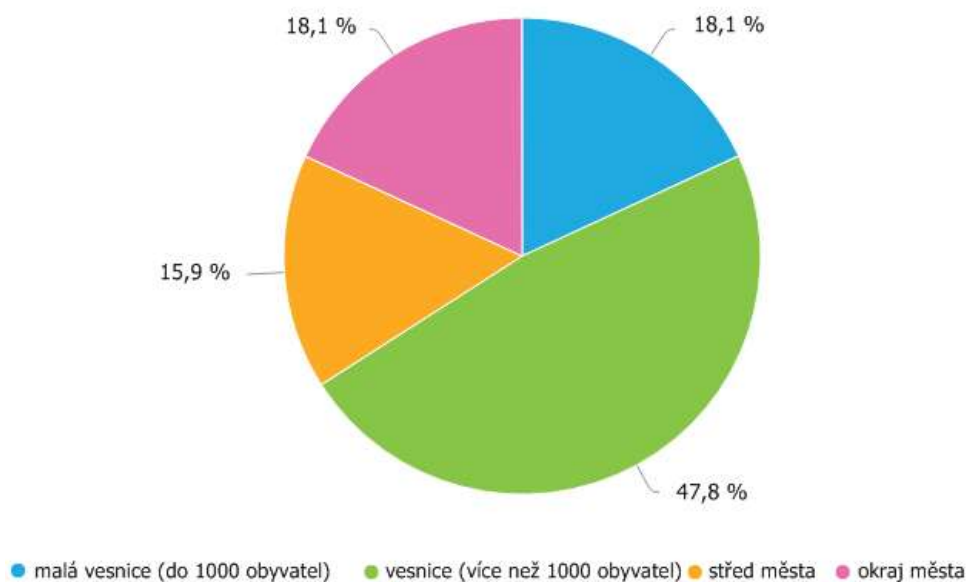
Dotazník nezahrnuje žádné odpovědi od vdov/vdovců. Největší počet respondentů je v kategorii svobodných, a to v počtu 81 osob. Vdaných a ženatých odpovídělo celkem 44. Ze 138 oslovených bylo též 13 lidí po rozvodu.

Graf 11: Jaký je Váš rodinný vztah? [vlastní]

4) Místo, ve kterém bydlíte?

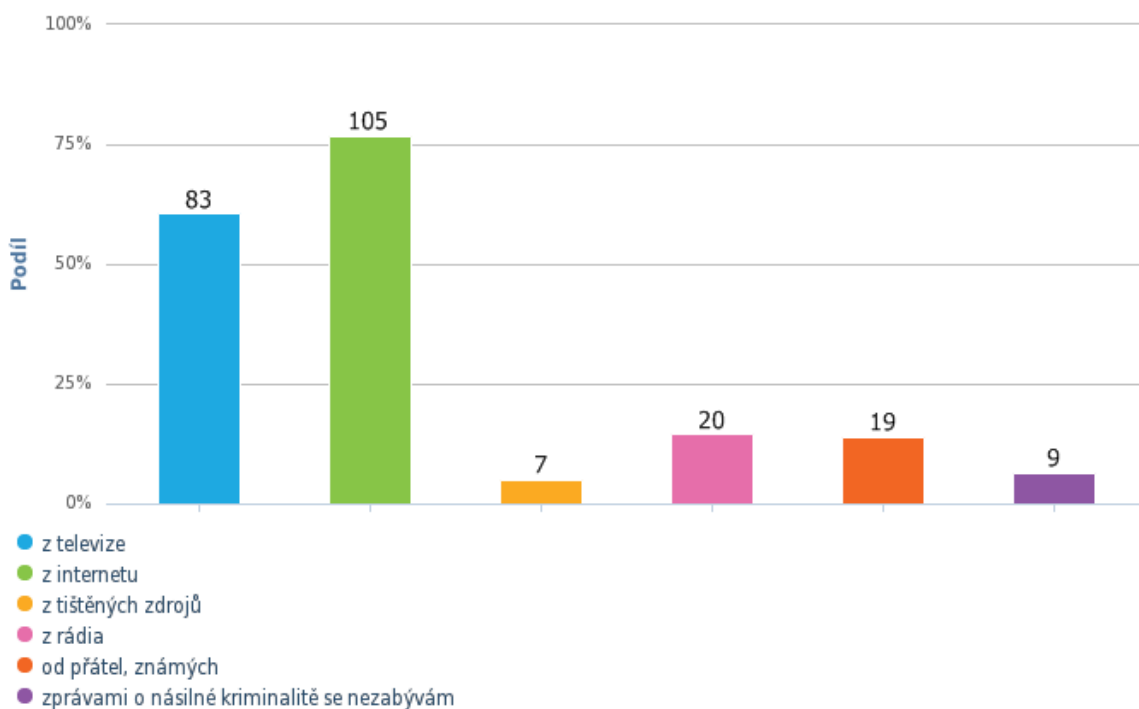
Téměř polovina respondentů - 66 osob - uvedla, že bydlí ve vesnici s více než 1 000 obyvateli. Ostatní oslovení jsou rozděleni do téměř stejných podílů. 25 osob žije v malé vesnici do 1000 obyvatel a stejný počet i na okraji města. Poslední skupinu tvoří obyvatelé středu města, v počtu 22 osob.

Graf 12: Místo, ve kterém bydlíte? [vlastní]

5) Jakým způsobem jste nejčastěji informováni o násilné kriminalitě?

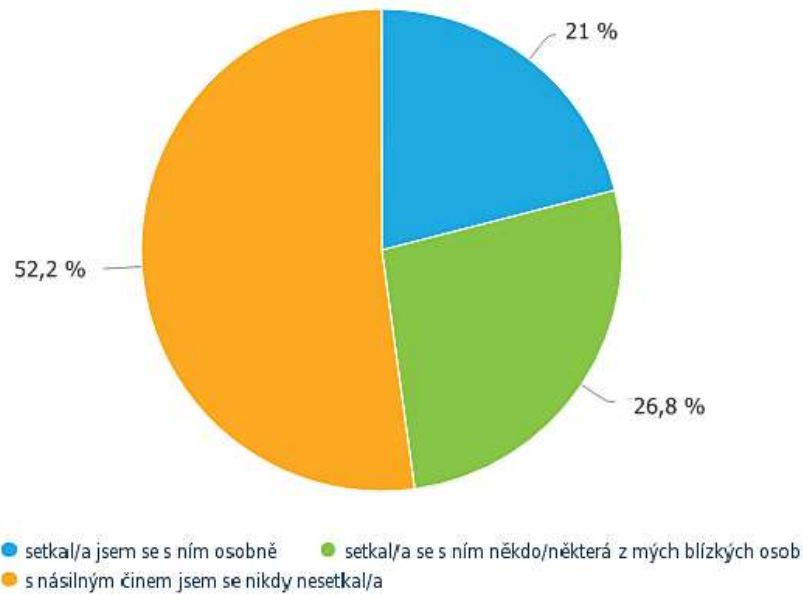
U této otázky byla možnost zvolit více odpovědí, proto je zde celkem 243 názorů. Nejčastějším zdrojem informací je pro dotazované ze 76,6 % internet. Z 60,6 % je poté televize. Tištěné zdroje využívají lidé pouze z 5,1 % a informace z rádia z 14,6 %. Velmi podobně jsou na tom informace od přátel (13,6 %) a nakonec osoby, které se zprávami o násilné kriminalitě nezabývají (6,6 %).

Graf 13: Jakým způsobem jste nejčastěji informováni o násilné kriminalitě? [vlastní]

6) Setkali jste se někdy osobně, či někdo Vám blízký, s násilným trestným činem?

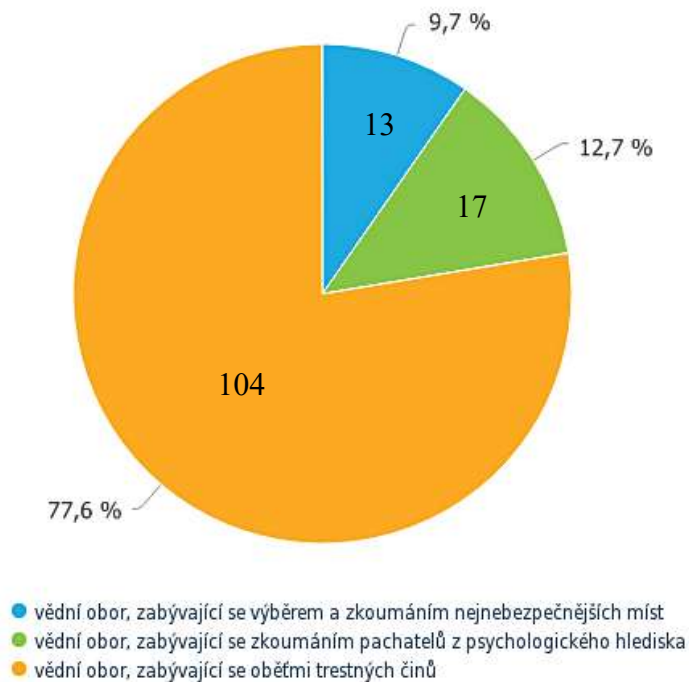
Podle výpovědí se 72 respondentů s násilným činem nikdy nesešlo. To však nemůžeme brát se stoprocentní pravděpodobností, že tomu tak doopravdy je. Tato odpověď se odvíjí od toho, jak jsou lidé znalí v oboru násilné kriminality, jinými slovy – jaké mají ponětí o tom, které činy se do této problematiky řadí. 29 respondentů uvedlo, že se s násilným činem osobně setkali a u 37 respondentů se s násilím setkal někdo z jejich blízkého okolí.

Graf 14: Setkali jste se někdy osobně, či někdo Vám blízký, s násilným činem? [vlastní]

7) Víte, co znamená pojem viktimologie?

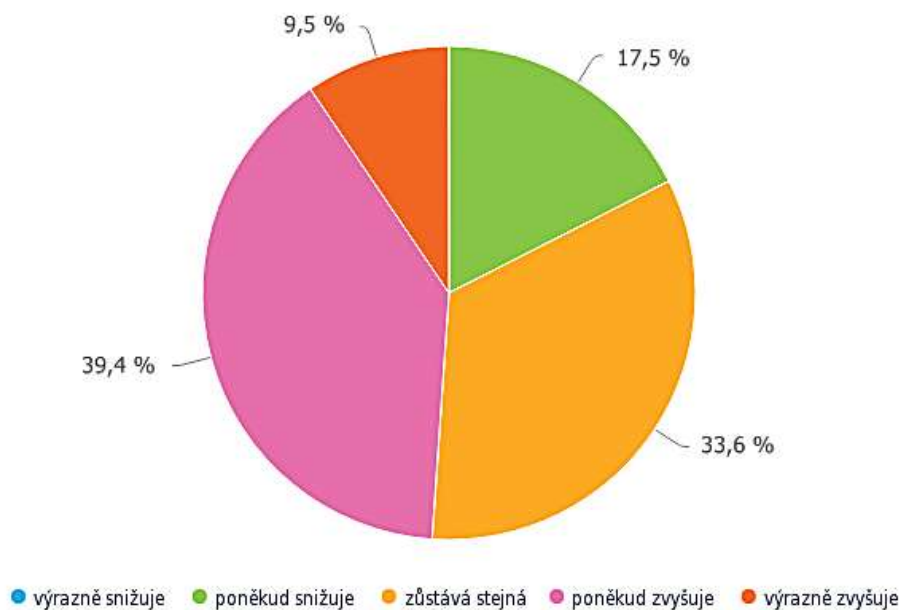
Otázka byla směřována za účelem, aby bylo zjištěno, zdali o pojmu dotazovaní někdy slyšeli, zda jsou ochotni se nad tím alespoň zamyslet, nebo se s ním zároveň seznámí při hledání na internetu. Také bylo možné na otázku neodpovědět, čehož využili 4 lidé.

Graf 15: Víte, co znamená pojem viktimologie? [vlastní]

8) Myslíte si, že násilná kriminalita se za poslední 3 roky v ČR?

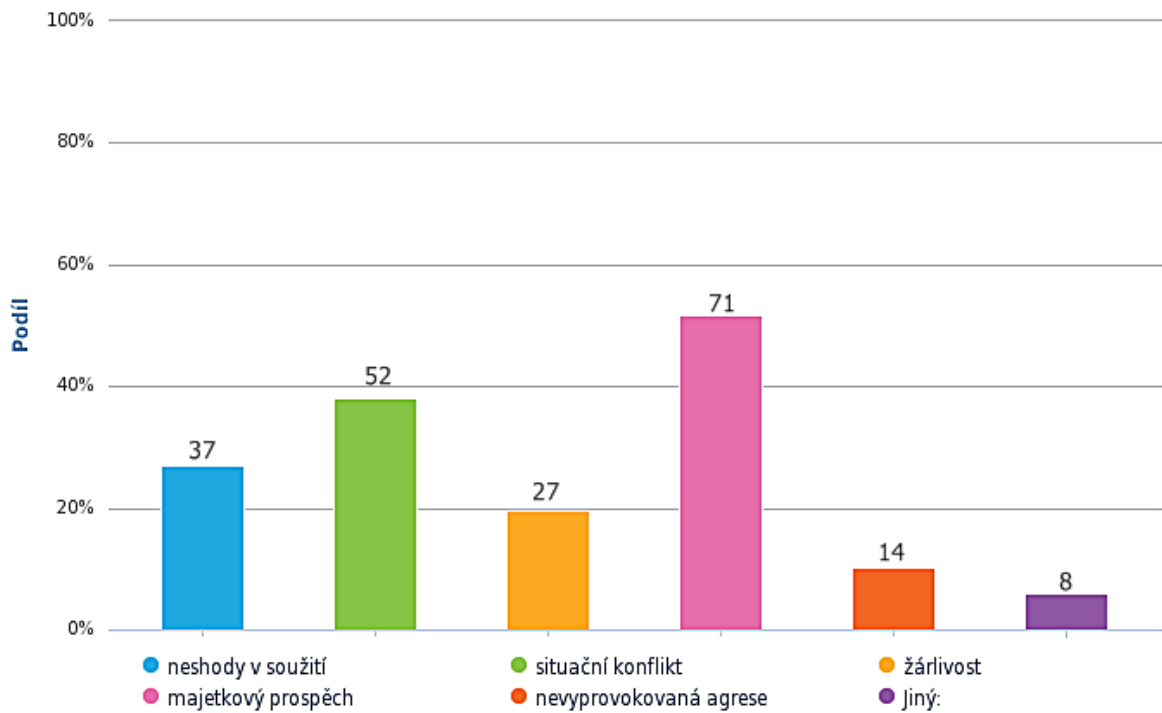
Pohled na vývoj násilné kriminality je různorodý, s výjimkou, že nikdo nezastává názor výrazného snížení. Jeden respondent se zdržel vyjádření. 24 respondentů si myslí, že se násilí poněkud snižuje, 46 zastává názor stejného vývoje, 54 osob si myslí, že se poněkud zvyšuje a za výrazné zvýšení hlasovalo 13 respondentů.

Graf 16: Myslíte si, že násilná kriminalita se za poslední 3 roky v ČR? [vlastní]

9) Jaký důvod ke spáchání násilné kriminality považujete za nejčastější?

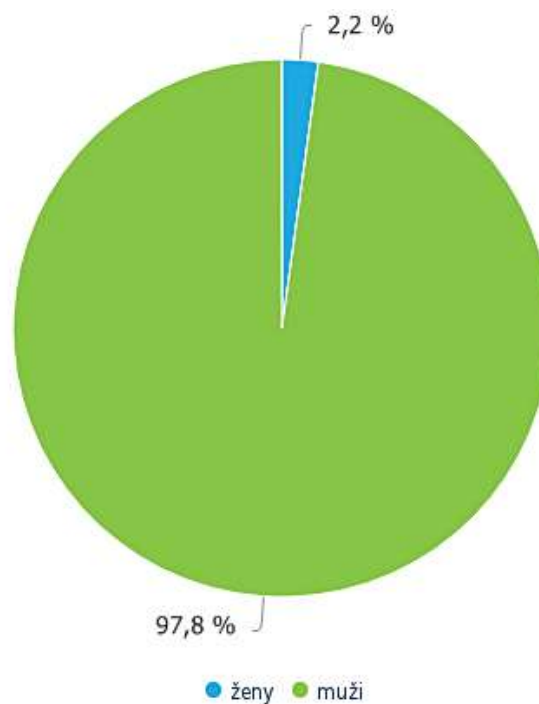
Důvodů, ke spáchání násilné kriminality, bylo možné označit více. S celkovým počtem 209 odpovědí tvoří největší část, 51,8 %, důvod majetkového prospěchu. 38 % podíl má situační konflikt a 27 % neshody v soužití. Na čtvrtém místě s podílem 19,7 % skončila žárlivost a poslední psaná varianta, nevyprovokované agrese, dosáhla 10,2 % podílu. Jednou z variant bylo i zvolení „jiné“ možnosti. Zde respondenti psali důvody jako: alkohol, omamné látky, psychologický problém, peníze, nebo výše zákonů v ČR a uvolněná morálka. Všechny důvody, navržené respondenty, můžou mít samozřejmě velký vliv na násilnou trestnou činnost.

Graf 17: Jaký důvod ke spáchání násilné kriminality považujete za nejčastější? [vlastní]

10) Které pohlaví podle Vás častěji páchá násilné trestné činy?

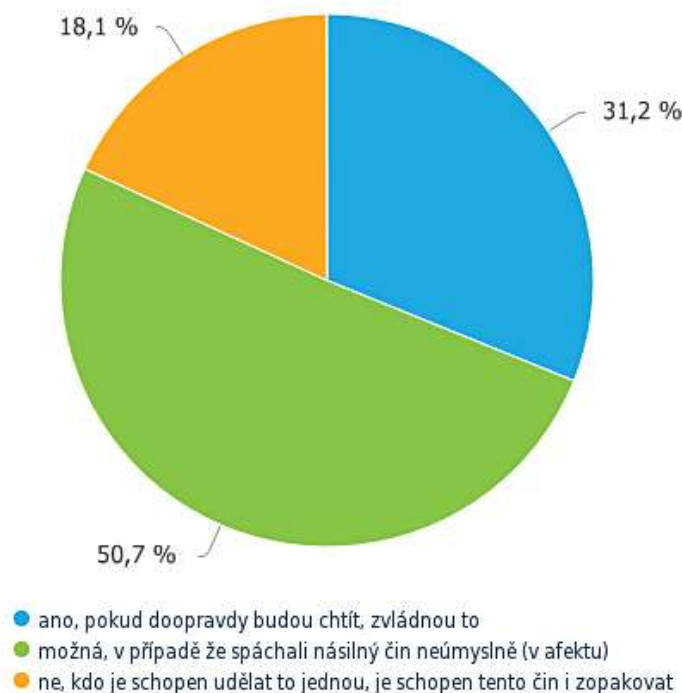
Názor na pohlaví pachatelů násilných trestných činů je téměř jednoznačný. Se 135 názory převažují muži, pouhé 3 odpovědi dostaly ženy.

Graf 18: Které pohlaví podle Vás častěji páchá násilné trestné činy? [vlastní]

11) Myslíte si, že lidé po výkonu trestu vydrží žít dále normální život?

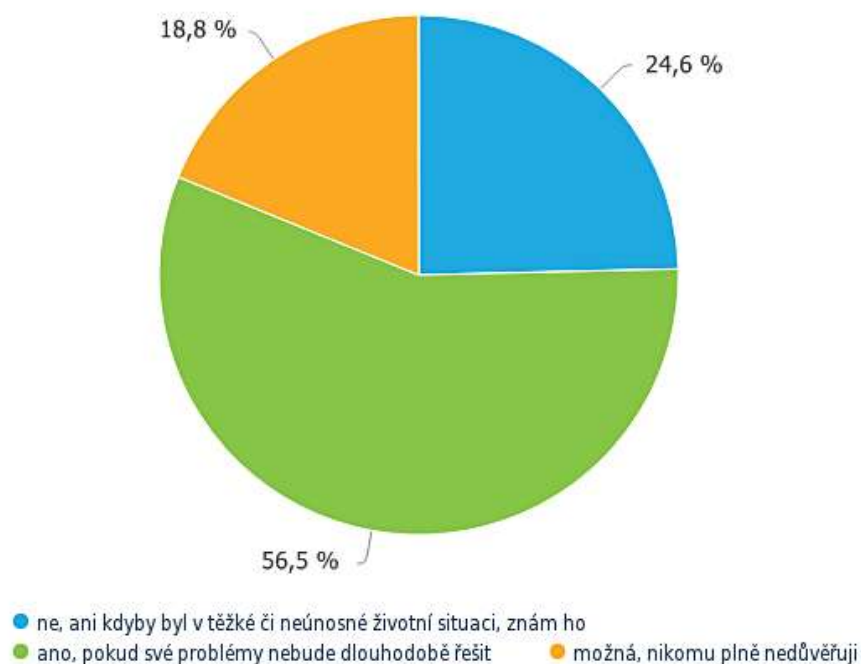
Na tuto otázku odpovědělo celkem 70 respondentů, že pachatele **možná** vydrží po výkonu trestu dále žít normální život. 43 odpovědí vyjadřuje důvěru v potrestané pachatele a 25 osob zvolilo odpověď znamenající nedůvěru v tyto osoby.

Graf 19: Myslíte si, že lidé po výkonu trestu vydrží žít dále normální život? [vlastní]

12) Myslíte si, že může i Vám blízký člověk najednou spáchat násilný čin?

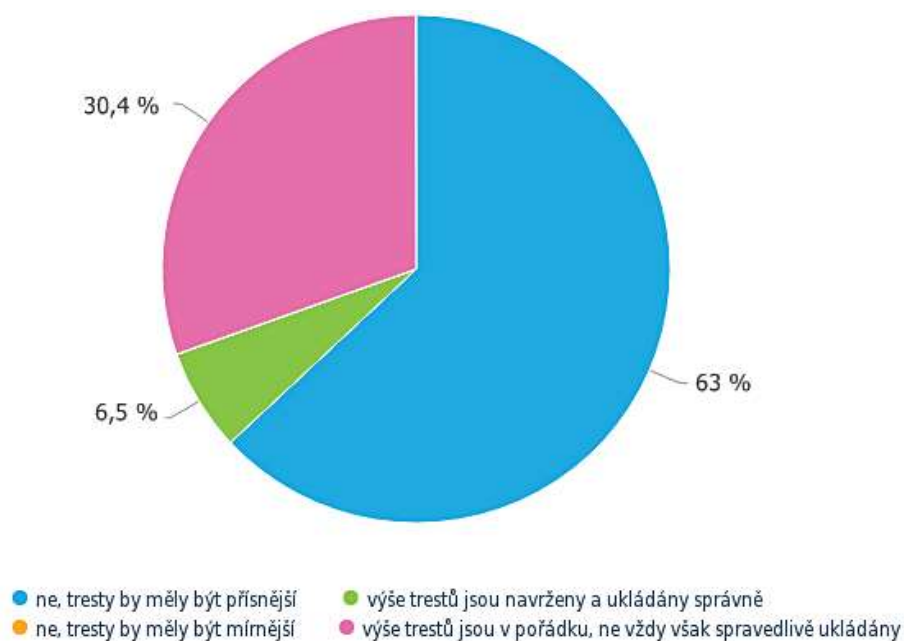
Smyslem této otázky bylo zjištění názoru, zda dotazované osoby důvěřují lidem ve svém okolí, tedy svým nejbližším. Výsledek je takový, že plně lidem ve svém okolí věří pouze 34 ze 138 dotazovaných. Nejvíce odpovědí získala možnost, že lidé mohou spáchat násilný trestný čin a to za podmínky, kdy své problémy nebudou dlouhodobě řešit. Tuto odpověď označilo 78 respondentů. Nejméně názorů se sešlo u případu relativně neutrální odpovědi: „možná, nikomu plně nedůvěřuji“ s celkovým počtem 26 odpovědí.

Graf 20: Myslíte si, že může i Vám blízký člověk najednou spáchat násilný čin? [vlastní]

13) Vnímáte ukládané tresty za násilné činy jako adekvátní a spravedlivé?

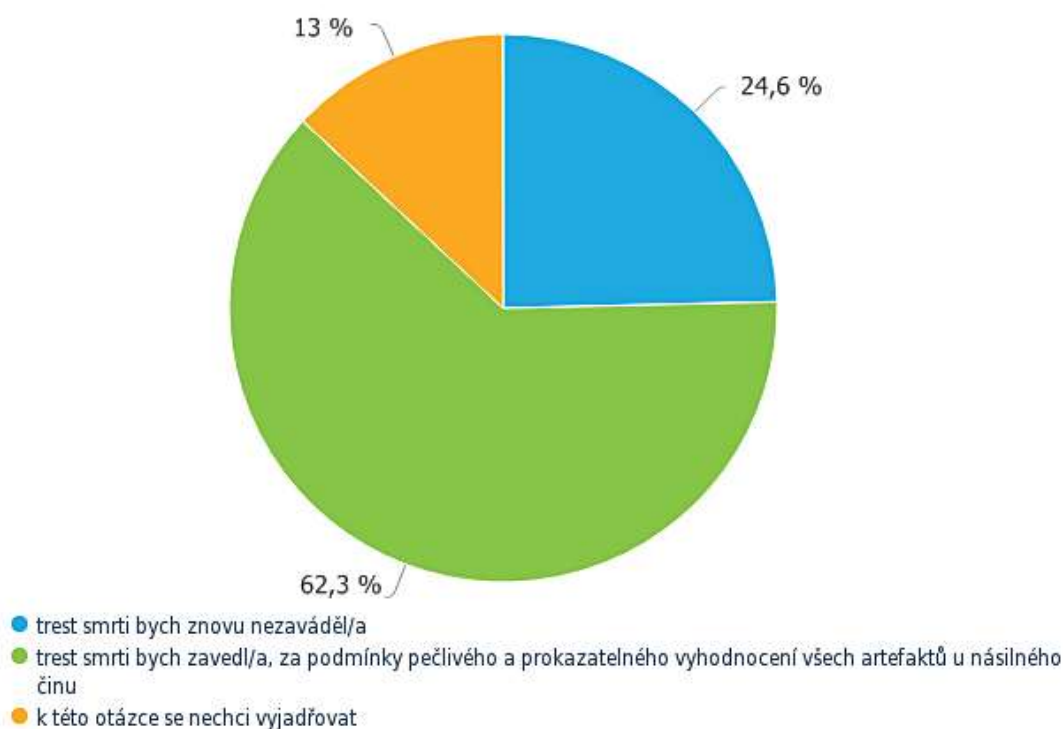
Vnímání trestů se dělí na tři hlediska. Čtvrté hledisko, že by tresty měly být mírnější, nebylo zvoleno ani jedenkrát. 87 respondentů by bylo pro přísnější tresty. 42 respondentů si myslí, že jsou výše v pořádku, ale nejsou správně ukládány a 9 se ztotožnilo se současným stavem a způsobem ukládání.

Graf 21: Vnímáte ukládané tresty za násilné činy jako adekvátní a spravedlivé? [vlastní]

14) Co si myslíte o trestu smrti v případě brutálních násilných trestných činů?

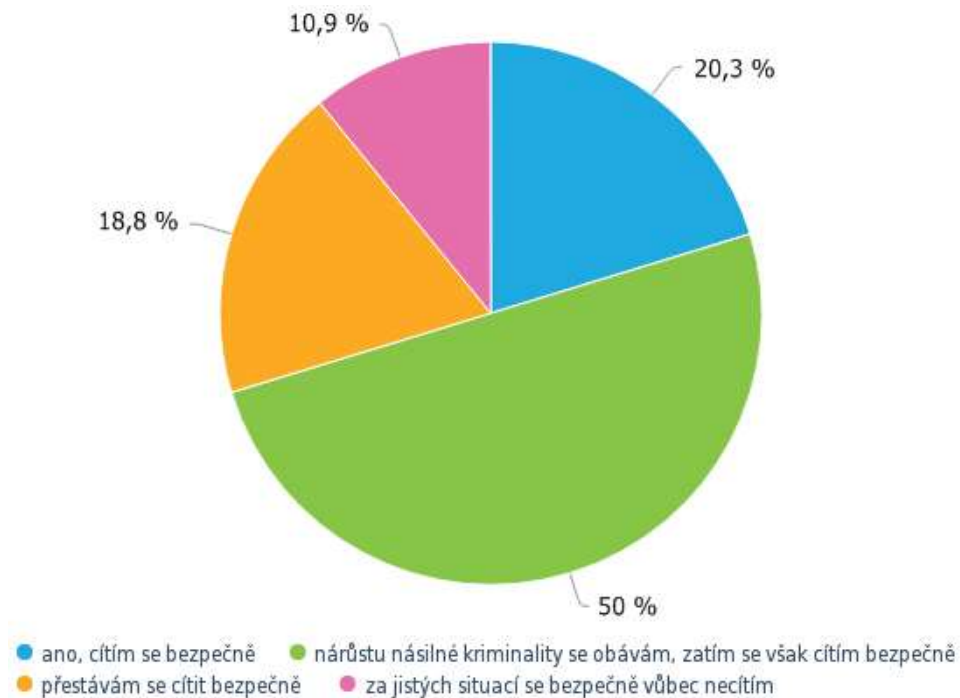
Po dlouhém zvažování byla do dotazníku zahrnuta i otázka o zavedení trestu smrti. Na základě názorů z předchozí otázky, kdy by 63% bylo pro přísnější tresty, se daly očekávat kladné reakce pro zavedení tohoto trestu. Pro zavedení trestu je 86 dotazovaných, proti 34 a 18 se k této otázce nechtělo vyjádřit. S touto variantou bylo počítáno, proto byla do otázky zařazena i možnost se nevyjadřovat.

Graf 22: Co si myslíte o trestu smrti v případě brutálních násilných činů? [vlastní]

15) Když uvážíte současnou situaci ve světě, cítíte se bezpečně?

Přesná polovina respondentů (69) uvedla, že i když se v současné situaci obává nárůstu násilné kriminality, zatím se cítí bezpečně. 28 z nich se cítí naprosto v bezpečí. Téměř stejný počet, 26 osob, se naopak bezpečně cítit přestává a 15 dotazovaných osob se za jistých okolností bezpečně necítí vůbec.

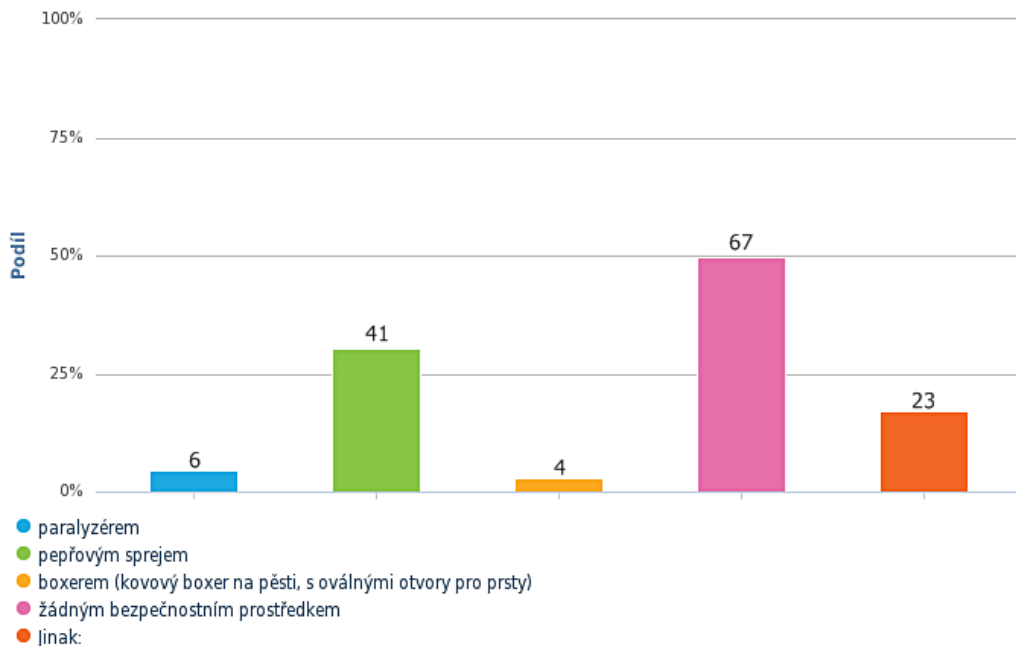

Graf 23: Když uvážíte současnou situaci ve světě, cítíte se bezpečně? [vlastní]

16) Víte-li, že Vás čeká cesta skrz opuštěné prostranství, popř. ještě v noci, přizpůsobíte se situaci?

Cesta skrz opuštěné prostranství vyvolává u každého z nás různé pocity, někdo se bojí, jiný podobné situace vůbec neřeší. Z tohoto důvodu byla otázka 16 situována právě na takové téma. Opět bylo možno kombinovat více odpovědí. Výsledky jsou velmi pestré. Největší zastoupení má varianta, kdy se respondenti nebrání žádným bezpečnostním prostředkem, početně jich bylo celkem 67. Dále 41 respondentů uvedlo, že při sobě nosí v takových situacích pepřový sprej. 6 z dotazovaných vlastní paralyzér a 4 by se bránili pomocí boxeru. Zbýlých 23 uvedlo různé návrhy v možnosti „jiné“, mezi nimiž jsou uvedeny:

- dostatečná fyzická zdatnost k obraně, trénink bojového umění;
- volba jiné trasy;
- výroba vlastního prostředku – „klíče mezi prsty“;
- přivolání taxi, zajištění doprovodu osobou nebo psem;
- teleskopický obušek
- pistole a nůž
- telefon ve stavu pro přivolání pomoci, využití jako baterky.

Graf 24: Víte-li, že Vás čeká cesta skrz opuštěné prostranství, popř. ještě v noci, přizpůsobíte se situaci? [vlastní]

17) Máte-li na výběr ze dvou tras: kratší, ale méně bezpečnou trasu, nebo delší a bezpečnou, zvolíte?

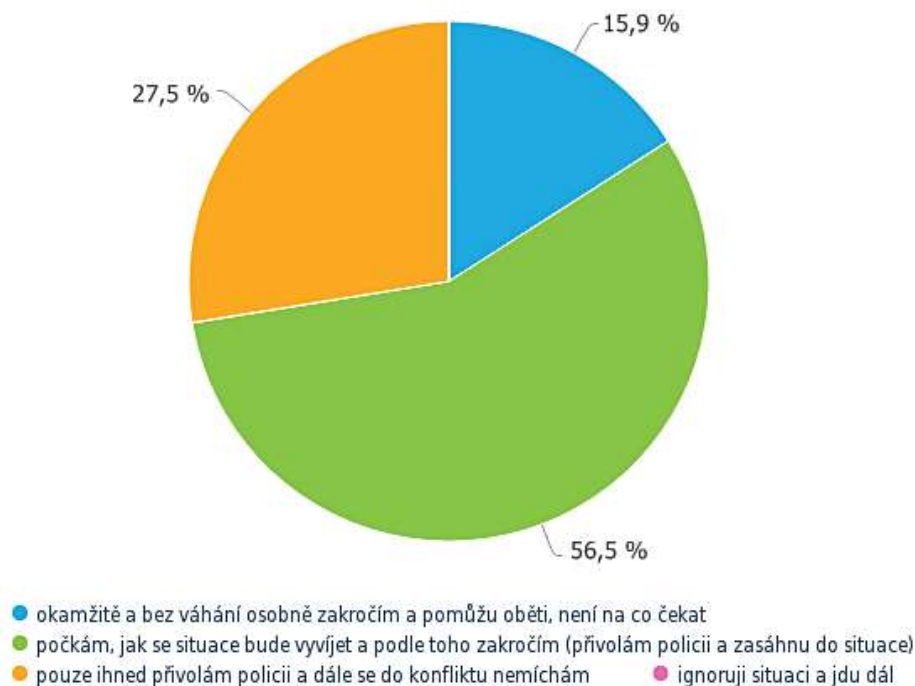
V této situaci volí 108 respondentů jednoznačně delší a bezpečnou trasu. 21 z celkového počtu nemá problém s méně bezpečnou trasou, zatímco 9 dotázaných volí kratší trasu z důvodu nebojácnosti či obranného prostředku.

Graf 25: Máte-li na výběr ze dvou tras: kratší, ale méně bezpečnou trasu, nebo delší a bezpečnou, zvolíte? [vlastní]

18) Pokud jste svědkem násilného činu, zachováte se?

Poslední otázka zjišťuje chování lidí v situaci, kdy jsou svědky násilného činu. Ať už ve veřejném prostranství, či soukromých vztazích. Nikdo z dotazovaných by situaci neignoroval. 78 jich uvedlo, že by počkali, jak se situace vyvine, a podle toho by zakročili. 22 osob by zakročilo bez váhání a pomohli oběti, zatímco 38 by pouze ihned přivolalo policii a dále se konfliktu vyhnuli.

Graf 26: Pokud jste svědkem násilného činu, zachováte se? [vlastní]

8.2 Závěrečné vyhodnocení dotazníku

Z průzkumu názorů veřejnosti plyne následné závěrečné hodnocení. První sada otázek, zaměřujících se na informace o respondentech, vypovídá o tom, že větší polovinu odpovědí poskytlo ženské pohlaví. Jak je známo, ženy mají vůči násilí a kriminalitě větší respekt a zároveň obavy, jelikož jsou mnohem častěji a snadněji napadnutelné než muži. Co se týče stáří osob, odpovídali nejvíce lidé ve věku 21-40 let, kteří tvoří cca 72% všech dotazovaných. Z toho můžeme vyvodit, že máme převážně názory mladších a fyzicky zdatnějších osob, jelikož nejsnáze napadnutelnou věkovou skupinou jsou na násilnou kriminalitu malé děti a senioři. Přes 58% respondentů tvoří svobodní jedinci. Jejich přemýšlení se tedy s největší pravděpodobností ubírá především na osobu pouze dotazovaného jedince. V otázce bydliště se nejméně odpovědí sešlo ze středu města. Nejvíce naopak z vesnice

s větším počtem obyvatel než 1 000. Můžeme z toho vyvodit, že osoby žijící v těchto lokalitách násilnou kriminalitu tolik nevnímají, a to z důvodu, že kriminalita obecně je koncentrována spíše do větších aglomerací měst.

Zjištění, jaké má veřejnost povědomí o násilné kriminalitě, nebo zdali s ní někdy přišla do kontaktu, jsou následující. Bylo zjištěno, že největší informovanost je díky internetovým zdrojům. Tento výsledek patřil k neočekávanějším, každý z nás již internet má a využívá denně. Často stačí otevřít titulní strany nejrůznějších zpravodajských stránek a budeme přímo zasypáni informacemi o různých násilných činech. Pokud se takovým stránkám osoby vyloženě vyhýbají, nebo zprávy záměrně nečtou, dostanou dostatek informací o této problematice z televizních zdrojů. V poslední době se zprávy katastrofami a násilnými činy jen hemží. Tudíž dostupnost těchto aktualit je bezproblémová. Pozitivní na tom stále zůstává, že větší polovina dotazovaných se s násilným TČ, jak uvádí, doposud nesešla. Budeme-li uvažovat, že většina osob si pod pojmem násilí představí vraždy, ublížení na zdraví nebo loupeže, můžeme brát tyto odpovědi jako reálně vypovídající. A to z důvodu, že tyto činy jsou páchany nejčastěji. Což nemůžeme tvrdit u otázky č. 7, která se táže na znalost pojmu viktimologie. Ač většina odpověděla správně, nemůžeme mít jistotu, že si tento pojem jednoduše nenašli na internetu a poté zodpověděli otázku. Pokud tomu tak bylo, můžeme to však brát pozitivně, jelikož byl tento pojem alespoň distribuován veřejnosti, která o něm doposud neslyšela. Podle počtu špatných odpovědí však tuto možnost rozhodně nevolili všichni. Ohledně stavu násilné kriminality si většina respondentů myslí, že se poněkud zvyšuje. Realita je však taková, že z hlediska posledních 3 let, jak bylo upřesněno v otázce, se násilná kriminalita poněkud snižuje.

Třetí část měla za účel zjistit názory na pachatele a páchané násilné trestné činy. Výsledným zjištěním je, že jako důvod ke spáchání násilí lidé nejčastěji označují majetkový prospěch nebo situační konflikt. Oficiálně má nejvyšší podíl na kriminalitě právě majetková trestná činnost. Vraždy jsou též nejčastěji páchany z osobního konfliktu, který je výsledkem jisté konfliktní situace. Pohlaví pachatelů vnímají respondenti též správně, když označili mužské pohlaví. Poznatkem však nutno dodat, že dle posledních zjištění a statistik se zvyšuje i počet pachatelek, tedy žen. Ptáme-li se na možnost normálního života po výkonu trestu, většina dotazovaných se přiklání k neutrálnímu názoru – možná, pokud spáchali TČ v afektu. Ze zbylých odpovědí poté převažuje důvěra v tyto osoby. Značnou část činů však páchají právě recidivisté. Odpověď na otázku důvěry v blízkou osobu nejčastěji obsahovala právě negativní ohlas. A to ten, že ačkoliv si myslíme, že osoby známe, můžou např.

kvůli neřešeným problémům taktéž spáchat násilné činy. To na nás může působit dojmem, že nelze plně věřit ani svým nejbližším, co se týče páchání násilí v nejtěžších životních situacích, které nejsou dlouhodobě plně pod kontrolou.

Otázky směřující k ukládání trestů zastávají ze 63% ten názor, že by mělo dojít k jejich navýšení. S čímž naprosto musím souhlasit, výše některých trestů jsou v jistých případech zcela neadekvátní. Tím je zapříčiněna i přeplněnost věznic. V jistých případech, například těžké ublížení na zdraví v nedbalosti, s následkem ochrnutí, by byl pro dotyčného vyšším trestem doživotní závazek vůči této osobě, například ve formě pravidelného zajištění renty, než strávit 2-8 let ve vězení. Až v případě nedodržení závazku vzetí do vazby. Dále byl zjišťován pohled na trest smrti v příliš brutálních TČ. Přes 62% respondentů se shodlo na opětovném zavedení. Samozřejmě za podmínky důkladného prozkoumání a předložení jasných faktů a důkazů. Problémy s násilnou kriminalitou, především s vraždami, by jistě byly tímto opatřením dostatečně eliminovány.

Poslední sada otázek je věnována postoji k násilné kriminalitě a osobní prevenci. Zjištění, jaký je pohled na současnou bezpečnost, je následující. Většina respondentů se prozatím stále cítí bezpečně, ale zároveň se obávají postupného nárůstu. Se zhoršující se situací ve světě a okolních státech je tato úvaha naprosto logická. Za poslední dobu tyto pocity způsobuje především migrační vlna cizinců a páchání nejrůznějších atentátů. I přes zvyšující se pocit neklidu u sebe většina respondentů stále nenosí žádný bezpečnostní prostředek. Někteří se však pocit bezpečí zvyšují tím, že při sobě nosí pepřový sprej, jiní paralyzér či boxer. Ostatní spoléhají na svou sílu, nebo se záměrně vyhýbají veškerým nebezpečným situacím, což je velmi důležité. Dávat pachatelům co nejméně šanci k páchání násilných činů, právě osobní prevencí. Z tohoto důvodu také v následující otázce zvolila většina lidí při výběru ze dvou tras tu bezpečnější, i za předpokladu, že budou muset vynaložit námahu na více kroků. Poslední otázka byla na figurování u násilného činu v podobě svědka. Podle názorů by většina reagovala nejlepším možným způsobem. Vyčkali by, jak se situace bude vyvíjet, a na základě vyhodnocení by podle potřeby zakročili. Vzhledem k tomu, že odpovídala většina respondentů ženského pohlaví, dá se předpokládat pouze přivolání pomoci, do konfliktu by se většina žen dobrovolně rozhodně nepřidávala. Což však neplatí v situaci osobních vztahů. V tomhle smyslu bývají ženy empatičtější a snažily by se oběti pomoci co nejvíce.

ZÁVĚR

Na závěr je obsaženo shrnutí toho, co bylo podstatou této diplomové práce. Jejím cílem bylo analyzovat a specifikovat aktuální stav násilné kriminality. Tato analýza byla aplikována nejen na celou ČR, ale poté i na zvolený Zlínský kraj. A to z důvodu, abych předešla přílišné obecnosti následných návrhů a opatření. Další podstatou této práce bylo získat názor ze strany veřejnosti. Tato získaná data bylo třeba vyhodnotit a zpracovat do grafů a tabulek.

Na základě rešerše literatury jsem zpracovala teoretickou část práce, zabývající se úvodními pojmy a právním rámcem. Obsahuje též informace o vybrané násilné kriminalitě, metodice zkoumání a poslední část se věnovala věnována obětem.

V praktické části byl komparován vývoj kriminality a násilné kriminality v celé České republice. Další kapitola analyzovala situaci, jak již bylo výše několikrát zmíněno, ve Zlínském kraji. Sedmá kapitola již obsahuje konkrétní návrh na snížení násilné kriminality. Prvním bodem v tomto návrhu byla analýza aktuálního stavu zabezpečení. Jako ukázkový příklad bylo pro tuto analýzu zvoleno město Uherské Hradiště. Návrh byl zpracován tak, aby bylo možno jej následně použít v ostatních městech i vesnicích ČR. Poté byly na základě ohodnocení rizika vybrány nejméně bezpečná místa, na která byla navržena vhodná opatření ke snížení násilné kriminality.

V poslední kapitole této práce byl rozebrán a vyhodnocen názor veřejnosti na tuto problematiku, který byl získán pomocí dotazníkového šetření. Jednotlivé odpovědi byly zpracovány v grafech, okomentovány a shrnuty v závěru.

Úplným závěrem bych konstatovala, že došlo k vypracování definovaných cílů práce a její tvorba byla pro mne přínosem a obohacením o spoustu nových a užitečných informací a faktů.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] STAŇKOVÁ, Lenka, Filip ŠČERBA a Milan VICHLENDÁ. *Násilná kriminalita*. Praha: Nakladatelství Leges, 2014. ISBN 978-80-7502-069-7.
- [2] SVATOŠ, Roman. *Kriminologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-389-6.
- [3] KUČTA, Josef, Helena VÁLKOVÁ a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2005. ISBN 80-7179-813-4.
- [4] TOMÁŠEK, Jan. *Úvod do kriminologie: Jak studovat zločin*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-2982-4.
- [5] HOLCR, Květoň a kolektiv. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2009. ISBN 978-80-87212-23-3.
- [6] NAKONEČNÝ, Milan. *Sociální psychologie*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství Academia, 2009. ISBN 978-80-200-1679-9.
- [7] KOUDELKOVÁ, Anna. *Psychologické otázky delikvence*. Praha: Victoria Publishing, 1955. ISBN 80-7187-022-6.
- [8] BLATNÝ, Marek a kolektiv. *Psychologie osobnosti: Hlavní témata, současné přístupy*. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3434-7.
- [9] VYMĚTAL, Štěpán. *Krizová komunikace a komunikace rizika*. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2510-9.
- [10] KUČERA, Dalibor. *Moderní psychologie*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4621-0.
- [11] ČÍRTKOVÁ, Ludmila, Petra VITOUŠOVÁ a kolektiv. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: Příručka pro pomáhající profese*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-2014-2.
- [12] VELIKOVSKÁ, Martina. *Psychologie obětí trestných činů*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-4849-8.
- [13] NOVOTNÝ, Oto, Josef ZAPLETAL a kol. *Základy Kriminologie*. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-7066-821-0.
- [14] MURDZA, Karol. *Sociologický výzkum*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2010. ISBN 978-80-86708-91-1.

- [15] Články. *EPRAVO.CZ: Oběti trestných činů a jejich práva* [online]. Praha 1: JUDr. Roman Vicherek, 2018, 26.11.2013 [cit. 2018-03-04]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/obeti-trestnych-cinu-a-jejich-prava-92945.html>
- [16] *Úvod | Střední odborná škola ochrany osob a majetku s. r. o.* [online]. Copyright © [cit. 19.05.2018]. Dostupné z: <http://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/kriminologie.pdf>
- [17] 40/2009 Sb. Trestní zákoník. *Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. Copyright © [cit. 19.05.2018]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2009-40>
- [18] Základní charakteristika kraje | Zlínský kraj. *Zlínský kraj* [online]. Copyright © Krajský úřad Zlínského kraje [cit. 19.05.2018]. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/zakladni-charakteristika-kraje-cl-3685.html>
- [19] Činnost Krajského ředitelství policie Zlínského kraje v roce 2017 - Policie České republiky. *Úvodní strana - Policie České republiky* [online]. Copyright © 2018 Policie ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 19.05.2018]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/zpravodajstvi-zlinskeho-kraje-vyhodnoceni-cinnosti-krajskeho-reditelstvi-policie-zlinskeho-kraje-v-roce-2017.aspx>
- [20] Nezaměstnanost ve Zlínském kraji loni výrazně klesla | Blesk.cz. *Blesk.cz - zprávy, celebrity, sport, zábava* [online]. Dostupné z: <http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-live-ekonomika/515703/nezamestnanost-ve-zlinskem-kraji-loni-vyrazne-klesla.html>
- [21] Kamery pomohly odhalit pachatele znásilnění, teď v Hradišti přibudou další – Slováký deník. *Slováký deník* [online]. Copyright © [cit. 19.05.2018]. Dostupné z: <https://slovacky.denik.cz/zlociny-a-soudy/kamery-pomohly-odhalit-pachatele-znasilneni-ted-v-hradisti-pribudou-dalsi-20180216.html>
- [22] 89/2012 Sb. Občanský zákoník (nový). *Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. Copyright © [cit. 19.05.2018]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>
- [23] Mapy Google. Google.com [online]. Google, 2005 [cit. 2018-05-19]. Dostupné z: maps.google.com
- [24] MAPAKRIMINALITY.CZ. MAPAKRIMINALITY.CZ [online]. [cit. 2018-05-19]. Dostupné z: <http://www.mapakriminality.cz/>

- [25] Na kurzy sebeobrany pro veřejnost můžete vyrazit každý čtvrtek, Uherské Hradiště. *Uherské Hradiště* [online]. Copyright © 2001 [cit. 20.05.2018]. Dostupné z: <http://www.mesto-uh.cz/mesto-obnovi-oblibene-kurzy-sebeobrany-pro-verejnost>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

§	paragraf
ČR	Česká republika
TČ	trestní čin, trestná činnost
TŘ	trestní řád
Sb.	sbírky
Kč	korun českých
odst.	odstavec
ZSVM	zákon o soudnictví ve věcech mládeže
tzn.	to znamená
aj.	a jiné
apod.	a podobně
např.	například
tzv.	takzvaně
př.	příklad
zák. č.	zákon číslo
písm.	písmeno
OSN	Organizace spojených národů
PČR	Policie České republiky
Uh. Hradiště	Uherské Hradiště
ZŠ	základní škola
SŠ	střední škola
cca	circa
TSK	takticko statistická klasifikace
TZ	trestní zákoník

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Pojetí kriminality	11
Obrázek 2: Model prevence kriminality	23
Obrázek 3: Osobnost pachatele podle norem	26
Obrázek 4: Dělení pravých obětí.....	33
Obrázek 5: Maslowova pyramida potřeb	34
Obrázek 6: Možné projevy po traumatické události	35
Obrázek 7: Index kriminality za rok 2017.....	44
Obrázek 8: Okresy Zlínského kraje.....	48
Obrázek 9: Obvodní oddělení Zlínského kraje	49
Obrázek 10: Aktuální rozmístění kamer	54
Obrázek 11: Návrh rozšíření kamerového zabezpečení	58
Obrázek 12: Kamerový systém v ulici Na rybníku	59
Obrázek 13: Kamerový systém v okolí klubu Morávia.....	60
Obrázek 14: Kamerový systém v ulici Zahradní.....	60
Obrázek 15: Kamerový systém v ulici Štěpnická.....	61
Obrázek 16: Ukázka drezurovaných policejních koní.....	63
Obrázek 17: Ukázka zásahů a policejních prostředků.....	63
Obrázek 18: Návrh umístění lezeckých atrakcí.....	65

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Vývoj kriminality v České republice	41
Graf 2: Vývoj kriminality v ČR za rok 2018	41
Graf 3: Druhy kriminality v České republice	42
Graf 4: Druhy kriminality v České republice za rok 2018	43
Graf 5: Kriminalita krajů v ČR.....	44
Graf 6: Vývoj kriminality ve Zlínském kraji	45
Graf 7: Druhy kriminality ve Zlínském kraji	46
Graf 8: Druhy kriminality ve Zlínském kraji za rok 2018.....	46
Graf 9: Vaše pohlaví?	66
Graf 10: Do které věkové kategorie se řadíte?	67
Graf 11: Jaký je Váš rodinný vztah?.....	68
Graf 12: Místo, ve kterém bydlíte?	68
Graf 13: Jakým způsobem jste nejčastěji informováni o násilné kriminalitě?	69
Graf 14: Setkali jste se někdy osobně, či někdo Vám blízký, s násilným činem?.....	70
Graf 15: Víte, co znamená pojem viktimologie?.....	70
Graf 16: Myslíte si, že násilná kriminalita se za poslední 3 roky v ČR?.....	71
Graf 17: Jaký důvod ke spáchání násilné kriminality považujete za nejčastější?	72
Graf 18: Které pohlaví podle Vás častěji páchá násilné trestné činy?.....	72
Graf 19: Myslíte si, že lidé po výkonu trestu vydrží žít dále normální život?	73
Graf 20: Myslíte si, že může i Vám blízký člověk najednou spáchat násilný čin?	74
Graf 21: Vnímáte ukládané tresty za násilné činy jako adekvátní a spravedlivé?.....	74
Graf 22: Co si myslíte o trestu smrti v případě brutálních násilných činů?	75
Graf 23: Když uvážíte současnou situaci ve světě, cítíte se bezpečně?.....	76
Graf 24: Víte-li, že Vás čeká cesta skrz opuštěné prostranství, popř. ještě v noci, přizpůsobíte se situaci?.....	77
Graf 25: Máte-li na výběr ze dvou tras: kratší, ale méně bezpečnou trasu, nebo delší a bezpečnou, zvolíte?	77
Graf 26: Pokud jste svědkem násilného činu, zachováte se?.....	78

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Druhy sankčního opatření	20
Tabulka 2: Násilná kriminalita okresů Zlínského kraje	48
Tabulka 3: Násilná kriminalita – obvod Kroměříž.....	49
Tabulka 4: Násilná kriminalita – obvod Uherské Hradiště	50
Tabulka 5: Násilná kriminalita – obvod Zlín	50
Tabulka 6: Násilná kriminalita – obvod Vsetín	51
Tabulka 7: Násilné činy v roce 2017.....	51
Tabulka 8: Vývoj instalovaných kamer	53
Tabulka 9: Vývoj násilných činů.....	54
Tabulka 10: Analýza ohrožených lokalit	55
Tabulka 11: Ohodnocení rizika v ulici Zahradní	56
Tabulka 12: Ohodnocení rizika v ulici Na rybníku	57
Tabulka 13: Ohodnocení rizika v ulici 1. máje	57
Tabulka 14: Ohodnocení rizika v okolí Veslařského klubu.....	57

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Seznam trestných činů.....	90
Příloha 2: Dotazník pro veřejnost	95

PŘÍLOHA P I: SEZNAM TRESTNÝCH ČINŮ

TSK	§ v TZ	Název
101	§ 140	vraždy - loupežné
102	§ 140	vraždy - sexuální
103	§ 140	vraždy - motivované osobními vztahy
104	§ 140	vraždy - na objednávku
105	§ 142	vraždy - novorozence matkou
106	§ 140	vraždy - ostatní
111	§ 161, 162	usmrcení lidského plodu - pomoc a svádění ženy
112	§ 160	usmrcení lidského plodu - se souhlasem ženy
113	§ 159	usmrcení lidského plodu - bez souhlasu ženy
115	§ 141	zabití
116	§ 143	usmrcení z nedbalosti
121	§ 195	opuštění dítěte
122	§ 200	únos
131	§ 173	loupež
132	§ 173	loupeže na finančních institucích
141		násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci - mimo policii
142	§§ 323 - 326	násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci - na PČR
143	§§ 323 - 326	násilí proti úřední osobě a orgánu veřejné moci - na obecní policii
151	§ 145 – 146a	úmyslné ublížení na zdraví
161	§ 158	rvačky
171	§ 352	násilí a vyhrožování proti skupině obyvatel a jednotlivci
172	§ 174	brání rukojmí
173	§353	nebezpečné vyhrožování
174	§ 354	nebezpečné pronásledování
181	§ 175	vydírání
182	§§ 169 - 171	omezování a zbavení osobní svobody
183	§ 178	porušování domovní svobody
184	§ 208	neoprávněný zásah do práva k domu
185	§ 198	týrání svěřené osoby
186	§ 199	týrání osoby žijící ve společném obydlí
187	§ 176	omezování svobody vyznání
188	§ 177	útisk
189	§ 179	porušování svobody sdružování a shromažďování
190	§§ 144, 172	ostatní násilné TČ
201	§ 185	znásilnění
202	§ 186	sexuální nátlak
211	§ 187/2	pohlavní zneužívání v závislosti
212	§ 187/1, 3, 4	pohlavní zneužívání ostatní
213	§ 187/2	komerční forma sexuálního zneužití v závislosti
214	§ 187/1, 3, 4	komerční forma sexuálního zneužití ostatní
231	§ 358	ostatní pohlavní úchytky
241	§ 191	ohrožování mravnosti
251	§ 155	ohrožování pohlavní nemocí
252	§§ 145, 146, 152	úmyslné ublížení na zdraví lidskou nemocí
253	§§ 143, 147, 148, 153	ublížení na zdraví lidskou nemocí z nedbalosti
271	§ 189	kuplířství
280	§ 188	soulož mezi příbuznými

Příloha 1: Seznam trestných činů

TSK	§ v TZ	Název
281	§ 168	obchodování s lidmi
290	§§ 190 - 194	ostatní mravnostní trestné činy
311	§ 205	krádež vloupáním do obchodů
312	§ 205	krádež vloupáním do výkladních skříní
321	§ 205	krádež vloupáním do restaurací a hostinců
322	§ 205	krádež vloupáním do ubytovacích objektů
323	§ 205	krádež vloupáním do kiosků
324	§ 205	krádež vloupáním do jídelní závodní kuchyně stravovacího zařízení
331	§ 205	krádež vloupáním do objektu starožitnosti
332	§ 205	krádež vloupáním do kulturních objektů
341	§ 205	krádež vloupáním do pokladen a pancéřových skříní
350	§ 205	krádež vloupáním do výpočetního střediska nebo počítačové pracovny
351	§ 205	krádež vloupáním do škol
371	§§ 178, 205	krádež vloupáním do bytů
372	§§ 178, 205	krádež vloupáním do víkendových chat
373	§§ 178, 205	krádež vloupáním do rodinných domků
390	§§ 178, 205	krádež vloupáním do ostatních objektů
411	§ 205	krádeže kapesní
412	§ 205	krádeže při pohlavním styku
413	§ 205	krádeže jiné na osobách
421	§ 205	krádeže mezi zaměstnanci na pracovišti
431	§§ 205, 207	krádeže motorových vozidel dvoustopých
432	§§ 205, 207	krádeže motorových vozidel jednostopých
433	§ 205	krádeže věcí z aut
434	§ 205	krádeže součástek motorových vozidel
435	§§ 205, 207	krádeže jízdních kol
441	§ 205	krádeže domácího zvířectva
451	§ 205	krádeže v bytech
461	§ 205	krádeže v prostorech nádraží - mimo zásilek
462	§ 205	krádeže během jízdy v dopravním prostředku - mimo zásilek
471	§ 205	krádeže v objektu se starožitnostmi včetně exteriéru
480	§ 205	krádeže v jiných objektech
490	§ 205	krádeže ostatní
511	§ 209	podvod
521	§ 206	zpronevěra
530	§ 207	neoprávněné užívání cizí věci
588	§ 219	zatajení věci
589	§ 228	poškození cizí věci
590	§ 304	pytláctví a ostatní majetkové TČ
611	§§ 358, 359	výtržnictví
612	§ 358	výtržnictví na sportovních a veřejných akcích
613	§ 228/2	sprejerství
614	§ 358	výtržnictví - útoky na záchranáře
631	§§ 201, 202	ohrožování výchovy mládeže
632	§ 204	podávání alkoholických nápojů mládeži
633	§ 169	obchodování s dětmi
634	§§ 339 - 341, 343	nedovolené překročení státní hranice

TSK	§ v TZ	Název
635	283	nedovolená výroba a distribuce psychotropních látek a jedů pro jiného
636	§ 287	šíření toxikomanie
637	§ 329	zneužití pravomoci úřední osoby
639	§ 180	neoprávněné nakládání s osobními údaji
640	§ 330	maření úkolů úřední osoby z nedbalosti
641	§ 284	nedovolená výroba a distribuce psychotropních látek a jedů pro sebe
642	§ 286	nedovolená výroba a distribuce psychotropních látek a jedů pro výrobu
643	§ 285	nedovolené pěstování rostlin obsahující omamnou látku
644	§ 288	výroba a nakládání s látkami s hormonálním účinkem
651	§§ 228, 272, 273	požáry
652	§§ 228, 272, 273	výbuchy
662	§ 279	nedovolené ozbrojování
663	§ 337	maření výkonu úředního rozhodnutí
664	§§ 214, 215	překupnictví a přechovávání - podílnictví
690	§§ 338, 342	ostatní kriminální trestné činy
721	§ 366	nadržování
730	§§ 145, 146, 228, 272, 274, 360, 402	veškeré nehody úmyslné
731	§§ 143, 147, 148, 273, 274, 277, 360	dopravní nehody silniční nedbalosti
732	§§ 143, 147, 148, 273, 274, 277, 360	dopravní nehody letecké nedbalosti
733	§§ 143, 147, 148, 273, 274, 277, 360	dopravní nehody vodní nedbalosti
741	§§ 143, 147, 148, 273, 274, 277, 360	železniční nehody nedbalosti
742	§§ 143, 147, 148, 273, 274, 277, 360	nehody kombinované železniční silniční nedbalosti
750	§§ 143, 147, 148, 274	ublížení na zdraví z nedbalosti - pracovní úraz
751	§§ 143, 147, 148, 274	ublížení na zdraví z nedbalosti - ostatní
762	§ 222	poškození věřitele
763	§ 223	zvýhodňování věřitele
771	§§ 274, 360	ohrožování pod vlivem návykové látky, opilství
772	§ 196	zanedbání povinné výživy
781	§ 290	ohrožení bezpečností vzdušného dopravního prostředku, plavidla
782	§ 291	sdělení nepravdivé informace - vzdušného dopravního prostředku
783	§ 292	zavlečení vzdušného dopravního prostředku do ciziny
784	§§ 302, 303	týrání zvířat
785	§ 357	šíření poplašné zprávy
786	§ 361	účast na organizované zločinecké skupině
787	§ 355	hanobení národa, rasy, etnické, jiné skupiny
788	§ 356	podněcování k národnostní a rasové nenávisti
789	§§ 403, 404, 405	podpora a propagace hnutí
790		ostatní trestná činnost
801	§ 248	nekalá soutěž
803	§ 251	neoprávněné podnikání

TSK	§ v TZ	Název
806	§ 253	poškození spotřebitele
807	§ 261	pašování
808	§ 254	zkreslování údajů hospodaření o stavu hospodaření a jmění
810	§ 225	porušení povinnosti v insolvenčním řízení
811	§§ 220, 221	porušení povinnosti při spravování cizího majetku
812	§205	krádež
813	§ 207	neoprávněné užívání cizí věci mimo motorového vozidla
814	§ 228	poškození cizí věci
815	§ 209	podvody v sociálním zabezpečení a nemocenském pojištění
816	§ 233	padělání a pozměňování peněz
817	§§ 245, 246	padělání a pozměnění známek a kolků
819	§ 240	zkrácení daně
820	§ 329	zneužívání pravomoci úřední osoby
821	§ 331	úplatkářství - přijímání úplatku
822	§ 222	poškození věřitele
823	§ 348	padělání a pozměňování veřejné listiny
824	§ 349	nedovolená výroba a držení státní pečeti a úředního razítka
825	§ 156, 157	ohrožování zdraví závadnými potravinami
826	§ 259, 260	vystavení nepravdivého potvrzení
827	§ 207	neoprávněné užívání motorového vozidla
828	§ 182	porušení tajemství dopravních zpráv
829	§ 206	zpronevěra
830	§ 209	podvod
831	§§ 256, 257, 258	pletichy při veřejné soutěži a dražbě
832	§§ 262, 263, 264	porušení předpisů kontroly zboží a technologií
833	§ 255	zneužívání informací v obchodním styku
834	§ 252	neoprávněné provozování loterie
835	§ 244	porušení předpisů o nálepkách k označení zboží
836	§ 180	neoprávněné nakládání s osobními údaji
837	§§ 235, 236, 237, 239	ostatní trestné činy proti měně
838	§ 234	neoprávněné držení platebního prostředku
839	§§ 265, 266, 267	porušení předpisů o zahraničním obchodu s vojenským materiálem
840	§§ 205, 206, 209	krádeže železničních zásilek
841	§§ 205, 206, 209	krádeže poštovních zásilek
842	§§ 205, 206, 209	krádeže silničních zásilek
843	§§ 205, 206, 209	krádeže leteckých zásilek
844	§§ 205, 206, 209	krádeže lodních zásilek
845	§ 330	maření úkolu úřední osoby z nedbalosti
846	§ 332	úplatkářství - podplácení
847	§ 333	úplatkářství - nepřímé úplatkářství
848	§ 223	zvýhodňování věřitele
849	§ 226	pletichy v insolvenčním řízení
850		ohrožení životního prostředí - úmyslné
851		ohrožení životního prostředí - nedbalostní
852	§ 224	způsobení úpadku
853	§ 249	neoprávněné vydání cenného papíru
854	§ 250	manipulace s kurzem investičních nástrojů

TSK	§ v TZ	Název
855	§§ 281, 282	nedovolená výroba a držení radioaktivního materiálu
860	§§ 214, 215	podílnictví
861	§ 268	porušení práv k ochranné známce
862	§ 269	porušení průmyslových práv
863	§§ 270, 271	porušení autorského práva, práv k databázím
864	§§ 216, 217	zastření původu věci
865	§§ 230 – 232	poškození a zneužití záznamu na nosné informace
866	§ 213	provozování nepoctivých her a sázek
870		havarijní a provozní poruchy mimo dopravní nehody-silniční- železniční-letecká-vodní - nedbalostní
871		havarijní a provozní poruchy mimo dopravní nehody-silniční- železniční-letecká-vodní - úmyslné
880	§ 210	pojistný podvod
881	§ 211	úvěrový podvod
882	§ 212	dotlační podvod
885	§ 243	nesplnění oznamovacích povinností v daňovém řízení
886	§ 241	neodvedení daně, pojistky na sociální zabezpečení,...
890	§§ 181, 183, 218, 227, 229, 247, 280, 305 - 307, 337)	ostatní hospodářské trestné činy
901	§§ 369 - 398, 417	vojenské trestné činy
902	§§ 309 - 322	trestné činy proti ústavnímu zřízení
903	§§ 405a, 406, 407, 409, 416	válečné a proti míru

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK PRO VEŘEJNOST

Průzkum názoru veřejnosti na násilnou kriminalitu

Dobrý den,

úvodem mi dovoluje, abych se Vám představila. Jmenuji se Ivana Pálková a jsem studentkou posledního ročníku UTB ve Zlíně, oboru Bezpečnostní technologie, systémy a management.

Tímto bych vás chtěla poprosit, o pár minut Vašeho času k vyplnění dotazníku, který je vytvořen za účelem zjištění, jak veřejnost vnímá násilnou kriminalitu, jaké má o ni povědomí a názory na otázky s ní spojené. Získané výsledky budou následně použity v mé diplomové práci. Dotazník je zcela anonymní. Předem Vám děkuji za Váš čas.

1. Vaše pohlaví?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- žena
- muž

2. Do které věkové kategorie se řadíte?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- 20 a méně
- 21 - 30
- 31 - 40
- 41 - 50
- 51 - 60
- 61 a více

3. Jaký je váš rodinný vztah?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- svobodná/svobodný
- vdaná/ženatý
- rozvedená/rozvedený
- vdova/vdovec

4. Místo, ve kterém bydlíte?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- malá vesnice (do 1 000 obyvatel)
- vesnice (více než 1 000 obyvatel)
- střed města
- okraj města

5. Jakým způsobem jste nejčastěji informováni o násilné kriminalitě?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- z televize
- z internetu
- z tištěných zdrojů
- z rádia
- od přátel, známých
- zprávami o násilné kriminalitě se nezabývám

6. Setkali jste se někdy osobně, či někdo Vám blízký, s násilným činem?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- setkal/a jsem se s ním osobně
- setkal/a se s ním někdo/některá z mých blízkých osob
- s násilným činem jsem se nikdy neseťkal/a

7. Víte, co znamená pojem viktimologie?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- vědní obor, zabývající se výběrem a zkoumáním nejnebezpečnějších míst
- vědní obor, zabývající se zkoumáním pachatelů z psychologického hlediska
- vědní obor, zabývající se oběťmi trestných činů

8. Myslíte si, že násilná kriminalita se za poslední 3 roky v ČR?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- výrazně snižuje
- poněkud snižuje
- zůstává stejná
- poněkud zvyšuje
- výrazně zvyšuje

9. Jaký důvod ke spáchání násilné kriminality považujete za nejčastější?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- neshody v soužití
- situační konflikt
- žárlivost
- majetkový prospěch
- nevyprovokovaná agrese
- jiný:

10. Které pohlaví podle Vás častěji páchá násilné trestné činy?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ženy
- muži

11. Myslíte si, že lidé po výkonu trestu vydrží žít dále normální život?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ano, pokud doopravdy budou chtít, zvládnou to
- možná, v případě že spáchali násilný čin neúmyslně (v afektu)
- ne, kdo je schopen udělat to jednou, je schopen tento čin i zopakovat

12. Myslíte si, že může i Vám blízký člověk najednou spáchat násilný čin?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ne, ani kdyby byl v těžké či neúnosné životní situaci, znám ho
- ano, pokud své problémy nebude dlouhodobě řešit
- možná, nikomu plně nedůvěřuji

13. Vnímáte ukládané tresty za násilné činy jako adekvátní a spravedlivé?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ne, tresty by měly být přísnější
- výše trestů jsou navrženy a ukládány správně
- ne, tresty by měly být mírnější
- výše trestů jsou v pořádku, ne vždy však spravedlivě ukládány

14. Co si myslíte o trestu smrti v případě brutálních násilných trestných činů?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- trest smrti bych znovu nezaváděl/a
- trest smrti bych zavedl/a, za podmínky pečlivého a prokazatelného vyhodnocení všech artefaktů u násilného činu
- k této otázce se nechci vyjadřovat

15. Když uvážíte současnou situaci ve světě, cítíte se bezpečně?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- ano, cítím se bezpečně
- nárůstu násilné kriminality se obávám, zatím se však cítím bezpečně
- přestávám se cítit bezpečně
- za jistých situací se bezpečně vůbec necítím

16. Víte-li, že Vás čeká cesta skrz opuštěné prostranství, popř. ještě v noci, přizpůsobíte se situaci?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- paralyzárem
- pepřovým sprejem
- boxerem (kovový boxer na pěsti, s oválnými otvory pro prsty)
- žádným bezpečnostním prostředkem
- jinak:

17. Máte-li na výběr ze dvou tras: kratší, ale méně bezpečnou trasu, nebo delší a bezpečnou, zvolíte?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- raději volím delší, ale bezpečnou trasu
- bez problémů zvolím méně bezpečnou, kratší trasu
- zvolím kratší trasu (nebojím se, nebo mám u sebe obranný prostředek)

18. Pokud jste svědkem násilného činu, zachováte se?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- okamžitě a bez váhání osobně zakročím a pomůžu oběti, není na co čekat
- počkám, jak se situace bude vyvíjet a podle toho zakročím (přivolám policii a zasáhnu do situace)
- pouze ihned přivolám policii a dále se do konfliktu nemíchám
- ignoruji situaci a jdu dál